બનામે ખ઼ુદા.

નાટક તીન બાબકા.

ગ઼ા મહંમદશાહ કશમીરીકી ક઼લમસે લીખા હુવા.

સહી અસલી મશહુર ખેલ.

ખ઼ુબસુરત બલા.

પબ્લીશર્સ,

મુસ્તફા સૈયદઅલી મુન્શી.

મુત્તસિલ ડીપો—નવસારી.

સુધારા વધારા સાથેની.

દુસરી બાર. તીન હ઼જાર.

૧૩૩૦ હિજરી. જુલાઈ ૧૯૧૨.

અમદાવાદ.

શ્રી "ડાયમંડ જ્યુબિલી" પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં

પરીખ દેવીદાસ છગનલાલે છાપ્યું.

કીમત ૦-૬-૦.

બનામે ખુદા.

નાટક તીન બાબકા.

આગા મહંમદશાંહ કાશમીરીકી કલમસે લીખા હુવા.

સંહી અસલી મશહુર ખેલ.

ખુબસુરત બલા.

પબ્લીશર્સ,

મુસ્તફા સૈયદઅલી મુન્શી.

મુત્તસિલ ડીપો-નવસારી.

સુધારા વધારા સાથેની.

દુસરી બાર. તીન હજાર.

૧૩૩૦ હિજરી. જુલાઈ ૧૯૧૨.

અમદાવાદ.

ધી "ડાયમંડ જ્યુબિલી" પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં

પરીખ દેવીદાસ છગનલાલે છાપ્યું.

કીમત ૦-૬-૦.

બનામે .ખુદા.

ત.ખ્તએ નાટક:

મેલ.

તૌફીક..............ફિરોજા.બાદ કે મર.હુમ શાહ ખિજીસકા ખા.સ વફાદાર સરદાર, તાહિરાકા શૌહર.

ક.હેરમાન.........,, ,, ,, વફાદાર સરદાર તૌફીક.કા દોસ્ત.

ક.ત્લુબેગ............,, બેવફા સિપેહ સાલાર, શમ્શાકા મદદગાર.

તુ.ગરલબેગ.......ક.ત્લુબેગકા લડકા.

શહેરયાર..........તુ.ગરલકા ફૈજી અફસર, તસનીમકા આ.શિક., સુહયલકા મદદગાર.

સુહયલ............મર.હુમ શાહ ખિજીસકા માઅ.સૂમ. લડ.કા.

રશીદ................તૌફીક.કા માઅ.સૂમ લડ.કા.

બે.રસલ્લાહ........જમએ.દાર બાઅ.દમેં તુગ.રલકા એડીકાંગ, મેમ સા.હબકા ખા.વિન્દ.

મારીઅલ્લાહ......શહેરયારકા નૌકર, મુમ.તાજ.કા શૌહર.

શહબાજ.-ઉડઆ.જ...પાગલખા.નેસે ભાગાહુવા દીવાના.

સયફુ................બે.રસલ્લાહકા નૌકર.

મુશકિલ આસાન નં.૧ ...શીરીંકા ખા.વિન્દ.

મુશકિલ આસાન નં. ૨...મુશકિલ આસાન નંબર ૧ કા ચચા.

કમીશન એજંટ...ધી ઈન્ડીયન મેરેજ કંપની લીમીટેડકા એજંટ.

હુરશામ..............તૌફીક.કા વફાદાર નૌકર.

ફીમેલ.

શમ્સા...............ફિરોજા.બાદકી ગા.સિબ સુલતાના, મર.હુમ શાહ ખિજીસકી દગા.બાજ. બહેન.

તાહિરા.............તૌફિક.કી. બા વફા બીવી. (તસવીરે વફા)

તસનીમ..........શહેરયારકી માઅશૂક.ા.

ડાલી................બે.રસલ્લાહકી ફેશનેબલ ફુ.જુલ ખ.ર્ચ બીવી.

મુમતા.જ...........મારીઅલ્લાહકી ,, ,, ,,

શીરીં...............મુશકિલ આસાન નં. ૧ કી બીવી.

નેકી.................દુનિયાકો નેકરાહ ચલાનેવાલી કુ.વત.

બદી.................દુનિયાકો બુરે રાસ્તે લાનેવાલી તાક.ત.

ઈન્કે અ.લાવા સિપાહી, સહેલીયાં, રામિશગર વગ.યરા વગ.યરા.

મુ.—ફિરોજા.બાદ.

બનામે ખુદા

ખુબસુરત બલા.

નાટક તીન બાબકા.

બાબ પેહેલા. પરદા પેહેલા.

મહેલ.

ગાના—રબકી શાન ન્યારી ન્યારી બલહારી
તોરી કહાની ધરધર મન માની જાની
યકતાઇ ચતરાઈ પ્યારી પ્યારી સારી—રબકી
હય જહાંનમેં યેહ કામ કરના નેકીપે
બદોંકો ધ્યાન ધરના
ક્રોધ કામસે મુદામ ડરના
હવસ, કપટ, કરત, ફીરત છલકી મારી દુનિયા સારી
બદકારી નરનારી હર પ્યારી— રબકી.

નેકી—ખુદાવંદકા જલાલ હો! મુકદ્દસ હય વોહ ખુદા જો આદમકે સરકશ ઓર બાગી બેટોંકો મહેરબાન બાપકી તરહ પ્યાર કરતા હય! મુબારિક હય વોહ ઇનસાન જો સાદે દિલ ઔર પુરી સચ્ચાઇકે સાથ ઉસકી ઇતાઅત ઇખત્યાર કરતા હય. અય ગુમરાહ હસ્તી, જો અન્ધી ઔર દિવાની બની હુઈ તબાહીકી ગારમેં દૌડી જા રહી હય. આ, રૌશની કી તરફ આ! ખુદા કા રહમ તેરી પુકાર પર કાન લગાયે હય; ઉસકી રહમત તુઝે ગોદમેં લેને કે લીયે મુહબ્બત કે બાજુ ફયલાયે હય.

શએર.

જીસ રાહમેં હે ઠોકરેં વોહ રાહ અય ઇનસાં ન ચલ,
જુર્મો ગુનાહ કે બોઝસે વર્ના ગીરેગા મુહકે બલ.
તારીકીયાં હય હર તરફ—અંધાં ન બન અબ ભી સંભાલ,
ઇમાનકા ફાનુસ લે, ઉસમેં, જલા શમએ અમલ.
મુડ, ભાગ, દૌડ આ ઇસ તરફ, તાકત અભી હય પાંઉમેં.
આરામ, રાહત, જીંદગી, સબ હૈ ખુદા કી છાંવમેં.

બદી—અયે હું જહાંકી ખુશી અયે હું!

નેકી—દુન્યાકી મુસબીત-ખુદા ઔર ઇનસાન કે બીચમેં દીવાર!

બદી—દુન્યાકી કિસમત મેરે દહને હાથમેં ઔર ઉસકી કુંજી મેરે બાંયે હાથમેં! અય તુમ સબ જો બિહિસ્તકી ઉમીદમેં દુન્યા કો દોજખ બનાય હુવે હો આવ, મેરી તરફ આવ, મેરા દરવાજા ખટખટાવ, મેરી સખાવતકે બાદર મોતી બરસાકર તુમ્હારે દામનકો માલામાલ કર દેંગે!

શએર.

બે ગમી પહેલુમેં હો ઔર માલોજર કદમોં કે પાસ,
મેજપર ઉમદા ગીજા હો જીસ્મપર આલા લિબાસ.
તયેરતે હોં મસ્તીએ ઇશરત મેં બસ રંગી હવાસ.
યાર હો ગુલજાર હો ગર્દિશમેં હો મયકા ગિલાસ.
બસ યહી જન્નત હય, બાકી વસવસા ઔર વહમ હય,
ખા, પહન, પી. અયશ કર દિનરાત અગર જીફહમ હય.

નેકી—ઝુટી તુ આદમી કો જીલ્લત, મુસીબત, ઔર ખૌફનાક મૌત કે સિવા કુચ્છ નહીં દે સકતી.

બદી—ચુપ! તુંહી મેરી તરફ આનેવાલોંકો અપની તરફ બુલાતી હય.

નેકી—ઔર તુ નેક રાહ ચલને વાલોંકો જહન્નુમ કે અંધેરે ગારમેં ગિરાતી હય.

બદી—તુ નહોતી, તો દુન્યા મેં બિહિસ્તકા મજા આતા.

નેકી—ઔર તુ નહોતી, તો ખુદા જહન્નમકો પયદાહી ન ફરમાતા.

બદી—નેકી લડાઈ છોડ!

નેકી—બદી બુરાઈ છોડ!

ગાના.

છોડ છોડ મોસે નકર જીકર નફ્ટ નીડર
કમતર સુનાઉં મનાઉં
કહેનામાન અય હયવાની દીવાની
તજકર સજકર કીતની મય સમજાઉં—છોડ.
કયસી તનકર રીઝાલી બનકરં કયા હય દીલમે ઠાની,
દેખ સમઝકર બાત સુનકર છોડ તું હયવાની.
પ્યારસે, મારસે, ખારસે, જારસે દીખલાઉં—છોડ.

બદી—દુન્યા આશકોં કા બાજાર હય ઇસ્મે કોઇ મેરા ખરીદાર હય, કોઇ તેરા તલબગાર હય.

શએર.

અગર નફરત હય મેરે આશકોં કો તેરી સુરતસે,
તો મુઝસે કિસલીયે લડતી હય, જા લડ અપની કિસમતસે.

નેકી—જો આજ જાનતે હયેં દુન્યાકી .હુર તુઝકો,
દે બયઠે હયેં જો દિલસે અક.લોશઊ.ર તુઝકો.
જીસ રોજ રોશનીમેં દેખેંગે શકલ તેરી,
નફ્રતકી ઠોકરોંસે ફેકેંગે દુર તુઝકો.

બદી—નાદાન! કભી અયસા ન હોગા. કયા તુ નહીં જાનતી, કે દુન્યાકી મીટ્ટી .ખુદ .ગર.જી ઔર લાલચ કે પાનીસે ગુંધી ગઈ હય— . . .

શ.એર.

જબ તલક હરએક શય દેનેકો મય તૈયાર હું,
વોહ મેરે બુલબુલ હંય, મંય ઉન્કી ગુલે બે.ખાર હું.

નેકી—ઝુટી તેરા હર લફ.જ .અદાવતસે ભરા હય,
દુન્યાકા ચમન મેરી હી કોશિશસે હરા હય.

બદી—બસ! બંદ કર કીલો કા.લ, મેરે આશ.ક.કા .હાલ.

(ફલાટકા ફટના, મર્દ .ઔરતકા શરાબ પીતે દિખાઈ દેના. રામિશગરોંકા નાચ)

- **નેકી**—બદી તુ ઝકમારતી હય દેખના મય હારતી હું યા તુ હારતી હય.

(ફલાટ કા ફટના ઔર શમશાકા .આલીશાન મકાન મય ચોબદારોંકે નજ.ર આના.)

મુસદ્દસ.

ચોબદાર—જલાલે હમરાહ કમાલે હમદમ ઉરૂજે માનિન્દ ચતર સરપર,
દુસરા—.જમાના .હામી, ફલક મુ.હાફી.જ, સિપહર બંદા, સિતારા ચાકર,
૧ લા—નસિબ દરમાં .ક.જા મગ્સરાં .કદર સના.ખ્વાં હો બ.ખ્ત યાવર!
દુસરા—સ.હાબ કુ.લ.જુમ ફિદા .કદમપર, .જરો જવાહીર નિસારસરપર!
૧ લા—વિકા.ર હર સિમ્ત છા રહા હય, દિલોંકો .અ.જમત દબા રહી હય!
દુસરા—.હુ.જુર તશરીફ લા રહે હંય ખડે હોં .ખુદ્દામ સર ઝુકા કર!
શમસા—વોહ બા.ગી મુજરીમ કયા કહેતા હય?
કતલુ—શમસા ઉસ્કી .જીદ ઔર નફ્રત ઉસે .ગારત કર રહી હયે!
શમસા—જાવ. ઉસ .જીદ્દી કુતકી મેરે સામને લાવ .જીદ કિસ્સે! ઉસ .ઔરતસે જો તુફાની સમન્દરકી તર.હ .ગુસ્સેમેં દિવાની હો જાતિ હય-જિસકે આગે આજ તમામ સલતનત મુજરિમોં કી તરહ થરરાતી હય જો દમ કે દમમેં આંધીકી તર.હ બલાયે નાદહાની હો જાતી હય, અગર વ્હે રાહપર નહીં આયા તો ઈસકો ઈસ દુન્યામાં જીનેકા કોઈ .હ.ક નહીં હય!

(.કતલુકા તોપી.કકો પા-બ-જંજીર લાના)

શમસા—ક્યું તૌફી.ક, કિસ .હાલમેં હય ?

તૌફીક—કિસ હા.લમેં હય; શેર લોહેકે જાલમેં હય !

શમસા—સરકશ— **શ.એર.**

ક્યું તાબહી લા રહા હય અપને .ઈ.જ.જો જાહ પર,
છોડ દે ગુમરાહી આજા અબભી સીધી રાહ પર.

તૌફી.ક—દુન્યામેં સચ્ચી ઔર સીધી રાહ ફ.ક્ત નેકી હય, જો .કબ્રકે દરવા.જેસે નિકાલ કર .કયામતકે મયદાનસે હોતી હુઇ બહિશ્તકે દરબારમેં પહુંચાતી હય, બાકી હરેક રાહ ઠોકરેં ખીલાતી, કાંટોંમેં ફસાતી, ઔર આ.ખિરકાર જહન્નુમકે અંધેરે .ગારમેં ગિરાતી હય—

પરવાહ નહીં જો આજ .જમાના .ખિલાફ હય,
રસ્તા વહી ચલુંગા જો ઠીક ઔર સાફ હય.
દુખ ઔર .ખૌફ હેચ હયે મેરી નિગાહમેં,
મયેં .ખાકભી જો હુંગા તો નેકીકી રાહમેં.

શમસા—મંય નહીં સમઝતી કે નેકી કયા ચી.જ હય ? જો તુઝકો ઔર તેરે જયસે ચંદ બેવકુફોંકો .અ.જી.જ હય.

તૌફી.ક—નેકી કિયા ચી.જ હય ? નેકી એક પાક નુર હય ! નેકી .ખુદાકે હાથકા બનાયા હુવા એક કી.લા હય, જીસમેં ઇનસાન બયઠકર શયતાનકી ફોજકે સાથ મુકા.બલા કરતા હય.

શમસા—પાગલ હો ગયા હય.

તૌફી.ક—હાં હાં મયેં પાગલ હો ગયા હું, મગર શુક્ર હયકે .ખુદાકા બા.ગી, .હીર્સકા બંદા, શયતાનકા .ગુલામ એર.હમ .ખુની ઔર નમક.હરામ નહીં હું.

શમસા— ઓ નમક.હરામ હમારે સામને ઔર .યહ ગુસ્તા.ખાના કલામ !

તૌફી.ક—મયેં ઉન લોગોંમેંસે નહીં હું. જો કીસીકી ઉસકી પીઠ પીછે બુરાઇ કા ઇ.જહાર કરતે હંય ! મયેં બહાદર હું— ઔર બહાદર હમેશા સામને 'આકર વાર કરતે હંય—

અશ.આર.

સાફ દીલ ઇસ તરે.હ કહેતે હંય બરાબર સાફ સાફ,
જીસ તરા.હ આઇના કહે દેતા હય મુંહ પર સાફ સાફ.
જાન જાએ સર કટે પરવાહ .જરા કરતા નહીં,
મર્દ સચ્ચી બાત કહનેસે કભી ડરતા નહીં.

.કતલુ—તૌફી.ક અગર તુ .જીદ છોડ દે તો મયેં ઇમાનસે કહેતા હું—

તોફીક—ચુપ! ઉસ મુકદ્દસ ચીજકા નામ, જીસકા એક જરાભી તેરે નાપાક તનમેં નહીં હય ન હો! તુમ દોનો શયતાનસે જ્યાદા ઇમાનકે દુશમાન હો!

શમસા—બેસક હયેં! ઔર ઇસિલીયે હયેં કે બહાદરકો સર્દ, મર્દ કો નામર્દ, ઔર સુર્ખ ખુનકો જર્દ, બનાને વાલા યહી હયે.

તોફીક—જીસ તરહ ખુદાને દુનીયાકી રોશનીકી લિયે આફતાબકા લમ્પ પયદા કીયા હય, ઉસી તરહ ઇન્સાન કી રૂહકી રોશની કે લીયે ઇમાનકા ચિરાગ બનાયા હય.

શમસા—મગર-મયેં-મયેં હું તો જુરૂર ઇસ ચિરાગકી રોશનીકો બુઝાઉંગી!

તોફીક—તું કયા! અગર તમામ દુન્યાકે શયતાન મિલકર ઉસ્કે બુઝાનેકી કોશિશ કરેં, ફિરભી યે ખુદાઇ ચિરાગ હમેશા જગમગાતા રહેગા, ઔર જહાંમેં રહમ ઔર ઇનસાફકી રોશની ફયલાતા રહેગા.

શમસા—તોફીક તુ જાનતા હય કે મયેં કયસી ઔરત હું?

તોફીક—જીલ્લતકી પુતલી! તુજે કૌન ઔરત કહેતા હય? ઔરત વોહ હય જીસમેં રહમ હો, શર્મ હો, સચ્ચાઇ હો, બાવફાઈ હો, પારસાઇ હો, જીસને ફિરિસ્તોંકી તીનત ઔર હુરકી ઇસમત પાઇ હો, તુ કભી ઔરત હો નહી સકતી; જીસ તરહ, તુને માસુમ શહજાદે કા દગાસે હક છીના હય. ઉસી તરહ ઔરત કે નામ પરભી જબરદસ્તી કબજા કર લીયા હય.

શમસા—તોફીક સુન—

રૂબાઇ.

સાંસસે આગ જો બરસાય વોહ અજદર હું મયેં,
જીદમે તુફાન તો ગુસ્સેમેં સમન્દર હું મયેં.
પીસ ડાલુંગી મીટા દુંગી ફના કર દુંગી,
યાદ રખના તેરી તકદીરકા ચક્કર હું મયેં.

અશઆર.

તોફીક—મોમસે પંજએ ફૌલાદ નહીં દબતા હય,
દિલકા જોશ અયસે ડરાવેસે કહીં દબતા હય—
રૂયેં રૂયેં કી જબાં પર ય્હે સુખન જારી હય!
જાન પ્યારી નહીં દુન્યામેં વફા પયારી હય!

કતલુ—મજહબી દિવાને કયું જાનકે દુન્યાકી ખુશીઓંસે બેજાર હય! તેરી એક હાં પર શાહી મેહરબાનીયોંકા બાદલ, તુઝપર ઈજ્જત, દૌલત ઔર રેહમકી બારિશ બરસાનેકો તૈયાર હય.

તોરીક—મુઝે કોઇ ઇસકી યા તેરી મદેરઆની નહીં ચાહિયે ! ઓ હીર્સકે ગુલામ યાદ રખ યહે કલામ—

મુસદ્દસ.

ચંદ દિન હય શાનો શૌકતકા ખુમાર,
મૌતકી તુર્શી નશા દેગી ઉતાર.
જબ ઉઠાયેંગે જનાજા મિલકે યાર,
હાથ મલમલ કર કહેગા બાર બાર.
કિસ લિયે આયે થે, હમ કયા કર ચલે,
જો યહાં પાયા, યહીં પર ધર ચલે.

શમસા—બસ! બસ! યહે વઅજ પાગલોં કે લીયે રખ છોડ ! સુહયલકો હમારે હવાલે કર, તાજકા તાબેદાર હો; વર્ના ખોફનાક અંજામ કી પેશવાઈ કે લિયે તૈયાર હો !

તોરીક—કયા મઅસુમ **શાહજાદે કો** તુમ કસ્સાબોં કે પંજેમેં જીબાહ હોનેકે લિયે દેદું ! રહમ ઔર ઇનસાફ પર છુરી ફેરદું ? તખ્તો તાજ કે લુટેરોંકી તઅઝીમ કરૂં ? શયતાનકો બિહિસ્ત કા માલિકો વારિસ તસલિમ કરૂં ? નહીં ! વફાદાર તોરીકસે અયસા કભી ન હોગા ?

કતલુ—મગર તુઝકો અયસા કરના પડેગા.

તોફીક—કયું ?

શમસા—હમારા હુકમ હય યોં.

તોફીક—તેરા હુકમ કુચ્છ ખુદાકા હુકમ નહીં હય !

શમસા—મયેં શાહી હુકમ દેતી હું !

તોફીક—મયેં તેરી શાહીસેભી મુનકીર હું.

મુસદ્દસ.

તીર, તલવાર, તબર, નેજઓ ખંજર બરસેં,
જહર, ખુન, આગ, મુસીબતકે સમન્દર બરસેં.
બિજલિયાં ચર્ખસે, ઔર કોહસે પથ્થર બરસેં,
સારી દુન્યાકી બલાયેં મેરે સરપર બરસેં.
ખત્મ હો જાય હરેક રંજો મુસીબત મુઝપર,
મગર ઇમાનકો જુમ્બીશ હોતો લઅનત મુઝપર !

અશઆર.

શમસા—ગઔર કર, ફિર ગઔર કર, વર્ના અજલ તૈયાર હય,
તેરા સર હય ઔર ઇસ જલ્લાદકી તલવાર હય.

તોરીક—મુસીબત કે ડર, રંજકે હોલસે,
બહાદર બદલતે નહીં કૌલસે !

.ખુદા હે કે તુ હે, વ્હે જાન એક હય,
મગર બીત એક ઓર .જબાન એક હય.

શમસા—મુઝપે લ.અનત હય જો તુઝકો અબ મયે જીંદા છોડદું.
કાટ લા સર તાકે ઇસકો ઠોકરોંસે તોડ દું.

(શમસાકા .ગુસ્સેસે કાંપના, **તોફી.ક્કા** બે પરવાહીસે ખડે રહેના.)

બાબં પહેલા. **પરદા દુસરા.**

.ખયેરસલ્લાહકા મકાન.

.ખયરસલ્લાહ—વાહરે ક.ીસમત ! વાહરે મેરી અકડ ! સલામ તો સિર્ફ સરકે ઇશારેસે લેતા હું. .જરા મેરી સુરત તો દેખીયે. ટોકરા ભરભર કર નુર બરસ રહા હય માશાઅલ્લાહ ! કયું ન બરસે, આજ કલ બંદેકી ડીગરી ભી બ.ઢ ગઈ હય. જબકે મલ્કા શમસાને અપને ભાઈ બરજીસકે .કતલુકા હુકમ .કતલુકો—સુનાયા તો માબદઉલતનેભી ઇસ .કત્લમેં કતલુખ.ાનકા હાથ બટાયા; જીસ નમક.હલાલી કે સીલેમેં .કતલુખ.ાનકે બેટે તુ.ગરલબેગ કે એડીકાંગકા એ.હદા પાયા. લેકિન ઇસ એ.હદેકે હ.ાસિલ કરનેમેં થોડી બેઇમાની તો .જુરૂર કરની પડી. કયા કરેં યારો, ઇસ નેકકાર દુન્યામેં **બેઇમાની** કે સિવા કામભી તો નહીં ચલતા. દુન્યામેં કયા હમ મખ્ખીયાં મારનેકે લિયે પયદા હુવે ? જબ .ખુદાને જવાની દી હય તો ઉસકા લુત્ફ ઉઠાવ, ખાઓ પીયો, બોટલકે કાક ખુલવાવ, રંડીયાં નચવાવ ! બુઢાપા આયગા તબ દેખા જાયગા. અલ્લાહ મીયાં ભોલે ઓર ર.હમ દિલતો હંય હી, ફીર કયા હૈ રો ધો કર મના લેગે, કિસી ન કિસી તર.હ ગુનાહ બ.ખ્શવા લેગેં. અરે સયફુ, ઓ સયફુ—

સયફુ—જનાબ આપ કીસે પુછતે હયેં ! વોહ ઘરમે નહીં હૈં.

.ખયરસલ્લાહ—અબે અપને માલિકકો નહીં પહચાનતા ?

સયફુ—કોણુ ? મીયાં .ખયરૂ !

.ખયરસલ્લાહ—ચુપ ! બેઅદબ ! .ખયરૂ કિસી મોચીકા નામ હોગા.

સયફુ—ફ્રિર તુમ કૌન !

.ખયરસલ્લાહ—મિરજા .ખયરસલ્લાહ બેગખ.ાન એસકવાયર, કે. સી. એસ. આઇ. એમ. ડી. વાઇ. જેડ.

સયફુ—યાને ઇસકા મતલબ ?

.ખયરસલ્લાહ—કયું કે અબ હમારી ડિગરી બ.ઢ ગઈ હય.

સયફુ—આમાં કાહેકો જુઠ બોલતે હો ? તુમ્હારી સુરત પર તો વહી પાજી પન બરસતા હય !

ખયરસલ્લાહ—અબે ચુપ બેઅદબ માલિકકે સામને ગુસ્તાખાના કલામ!
સયફુ—મિયા યહે તો બતાવ વહો મવાલીઓકા ડ્રેસ કહાં ફેંકા?
ખયરસલ્લાહ—દેખ પહેલે મયેં મ.અમુલી જમાદાર થા, અબ તુ.ગ-
રલબેગકા. એડીકાંગ કહેલાતા હું.
સયફુ—વાહ!
ખયરસલ્લાહ—પહેલે ચટાઇપર બયઠ કર ચટનીરોટી ખાતા થા, ઓર
અબ કુરસી ટેબલપર બયઠ કર કટલેસ ઓર મટન ચાપ ઉડ.ાતા હું.
સયફુ—ઓરભી વાહ!
ખયરસલ્લાહ—પહેલે મયેં કુરતા પયજામા પહેનતા થા ઓર અબ
પટલુન પર કોટ, કોટ પર કોલર ઓર કોલરપર ટાઇ લગાતા હું.
સયફુ—ઔરભી વાહ!
ખયરસલ્લાહ—આગે કપ.ડે અપને હાથસે ધોકર પહેનતા થા, ઓર
અબ વોશીંગ કુંપનીમેં ધુલવાતા હું.
સયફુ—મિયાં યહે તો બતાવ કે વોશીંગ કુંપની કાલી સુરતકો ધોકર
સુફેદ બના સકતી હય?
ખયરસલ્લાહ—અબે સુફેદ તો કયા, થપ્પડોંસે લાલ બના સકતી.
સયફુ—અચ્છા આગે બોલો.
ખયરસલ્લાહ—આગે પયસેકી બારાવાલી બીડી પીતા થા અબ
હય. ટરકીસ સીગાર ફુંકતા હું.
સયફુ—જબતો ચંદહી રો.જમેં દૌલત કા શુલફા ઉડ.ા દોગે! મીયાં
મયેં તો સમઝતા થા કે તુમ મોચી કે મોચી રહોગે; મગર
હો કિસમતકે ધની, સીપાહીસે એકદમ એડીકાંગ બન ગયે.
ખયરસલ્લાહ—અરે યહેતો હમારી બદ કિસમતી થી કે એડીકાંગ
બન કર રહ ગયે, વર્ના હમારે વાલિદ તો અજબ શાન કે
આદમી થે, તુને તો દેખા હોગા.
સયફુ—કયું નહીં, બહોત દફા! રો.જ હમારે મહોલ્લેમેં પાપડ બે-
ચને આયા કરતે થે.
ખયરસલ્લાહ—અબે ચુપ, વોહ કોઇ ઓર ઉલુ હોગા!
સયફુ—ઉલ્લુ હો કે ગધા-મગર સુરત તો તુમ્હારે બાપકી સી થી.
ખયરસલ્લાહ—ખ.યર ઇસ જી.ક્રકો દફાન કર, ઓર યહે બતા કે ઘરમેં
કયા પકા હય?
સયફુ—પકા કયા હય. વહી બાજરે કી રોટી ઓર રાતકી બાસી
ઉબાલી દાલ રખખી હૈ.
ખયરસલ્લાહ—અરે દાલકો ચુલેમેં ડાલ! કયા અમીરોં કે ઘરમેં
અયસેહી ખાને પકતે હયેં?

સયફુ—ફિર ઔર કયસે પકતે હયેં ?

ખ.ચરસલ્લાહ—દેખો, આજસે હમારે ઘરમેં .કુરમા, ક.લિયા, મુત-
નજન, બિરયાની, પુલાવ, મટનચાંપ, બટાટાચાંપ, ઈસ ઔર
કટલેસ પકા કરે !

સયફુ—અરે મીયાં કલ વોહ અલ્લમ ગ.લ્લમ ખા લેના, આજ તો શુક્ર
કરકે ચટની રોટી ખાલો.

ખ.ચરસલ્લાહ—ચુપ ! તેરે જયસે બેવકુફોને ચટની રોટી પર શુક્ર
કરકે .ખુદાવંદ તાલાકા મિજા.જ બિગાડ દિયા હય; ઈસિને દેખાકે
જબ વ્હે બેવકુફ ચટની રોટી પર મલ્હાર ગાતે હયેં તો ઇનહેં
પુલાવ ખિલાનેકી કયા .જરૂરત હય !

સયફુ—ભલા ખાને અયસે ખાઓગે તો તુમ્હેં પુરાના મકાન કયસે
પસંદ આયેગા.

ખ.ચરસલ્લાહ—અબે પુરાના મકાન કયા મયેં તો પુરાની જોરૂકો
ભી બદલ દુગા.

સયફુ—અરે વ્હે કયા કહેતે હો મિયાં ?

ખ.ચરસલ્લાહ—હાં હાં મંય તો અખ.બારમેં ઈસ્તહારભી દે ચુકા હું.

સયફુ—તો કયા પુરાની જોરૂકો તલ્લાક દે દોગે ?

ખ.ચરસલ્લાહ—તલાક. દે દુંગા, નહીંતો કરાફૂંકે નિલામમેં ભેજ દુંગા.

સયફુ—દેખો કહીં અયસા તો ન કરના, વોહ બેચારી તુમ્હેં અપને
બેટેકી તરેહ પ્યાર કરતી હય.

ખ.ચરસલ્લાહ—અબે બેવકુફ, પુરાની જોરૂ ઔર પુરાના જુતા હર-
સાલ નયા બદલ ડાલના ચાહીએ !

સયફુ—ભલા મયેં તુમ્હેં કોઈ પટાખ.ા સી જોરૂ દિલવા દું તો કયસા ?

ખ.ચરસલ્લાહ—અચ્છા બના.

સયફુ—અચ્છા તો સુનો મેરે ખ.યાલમે જીતની ઔરતેં હંય ઉનકી
સબકી ફહરિસ્ત પેશ કરતા હું પહેલા નંબર .ખુદાબક્ષ ઘાંસ-
વાલા જો ભાંગવાડીમેં રહેતા હય ઉસકી એક લડ.કી હય.

ખ.ચરસલ્લાહ—અબે કયા મુઝે કોઇ ઘસયારા વસયારા સમઝા હય
જો ઉસકી લડકી સે સાદી કરતા હય ?

સયફુ—તો ફિર તુમ જયસે છીડીમાર કો તેલી તંબોલી ઘસયારે
ભટયારોં કે સિવા ઔર કોન અપની લડ.કી દેગા ?

ખ.ચરસલ્લાહ—અબે દેગા કયું નહીં ! બેટા અલફ્તે, અગલે જ.માને
મેં જા.ત ઔર શરાફ્ત પુછી જાતી થી, આજ કલ તો ગોરા
હો ગયા કાલા, શરીફ હો યા રિજા.લા મગર હો ચાર પયસા-

વાલા તો અચ્છે અચ્છે ઘરવાલે અપની બેટી દેને કો તૈયાર હો જાતે હયેં !

સયફુ—અચ્છા તો ઓર સુનો, વોહ **અ.બદુલકરીમ** ક.સ્સાબકા સાલા, જો ઘોઘારી મોહલ્લે મેં રહેતા હય, ઉસકી સાત બેટીયાં હય.

ખ.યરસલ્લાહ—ખુબ, જબનો સાતોંને મિલકર બાપકા દિવાલા ફુંક દિયા હોગા !

સયફુ—ઉસમેં ચાર તો અંધી હયેં. એક કાંની હય. એક ગુંગી હય; મગર સબસે છોટી લડકી **કરીમન** હય, વોહ આપકે લાયક હય–લેકીન જ.રાસા લંગડાતી હય.

ખ.યરસલ્લાહ—અબે તો કયા મુઝે કોઈ લુલ્લા લંગડા મુક.રર કીયા હયે, જો લંગડી જોરૂ દિલવાતા હય !

સયફુ—વ્હેભી નહીં, વોહભી નહીં, તો ફિર આપકો કયસી જોરૂ ચાહીયે ?

ખ.યરસલ્લાહ—દેખ નેક હો, શરીફ હો, હ.સીન હો, જવાન હો, હુશીયાર હો, ઈ.સમતદાર હો ઓર બડી બાત વ્હે કે વફાદાર હો !

સયફુ—વ્હે સબ .ખુબીયાં તો પાંજરા પોલમેં એક અસી બરસકી કુંવારી લડકી રહેતી હંય ઉસમેં મૌજુદ હંય.

ખ.યરસલ્લાહ—અબે મુઝે જોરૂકી જુરૂરત હય યા માંકી ?

સયફુ—વ્હેભી નહીં, વોહભી નહીં તો ફિર આપકો જોરૂ મિલ ચુકી.

ખ.યરસલ્લાહ—અરે મિલેગી કયું નહીં ? વ્હે તો હમારી મહેરબાની હય કે હમ જોરૂ તલાશ કરતે હયેં ! વર્ના ઇસ મહેંગે .જમાનેમેં શોહર મિલતેહી કહાં હય ! [એજન્ટકા આના.]

એજન્ટ—જનાબ તસ્લીમ અ.ર્જ.

ખ.યરસલ્લાહ—અદાબ અ.ર્જ.

એજન્ટ—જનાબ આપકા નામ ?

ખ.યરસલ્લાહ—મિર્જા. ખ.યરસલ્લાહ બેગ.

એજન્ટ—મૈંને કલ અખ.બારમેં પઢા હય કે આપ શાદી કરના ચાહતે હૈં.

ખ.યરસલ્લાહ—જી હાં, મગર આપ કૌન સાહેબ હંય ?

એજન્ટ—હમ **ઈન્ડયન મેરેજ કંપની** લીમીટેડ કે એજંટ હય.

.ખયરસલ્લાહ—જી, હાં, દુરસ્ત મગર મય સમઝા નહીં કે આપ કયા કામ કરતે હયે.

એજન્ટ—હમારા વ્હે કામ હય કે દુન્યાકી આબાદી બડહાવે જોરૂઓં કો શોહર ઓર શોહરોં કો જોરૂઓં દિલવાવેં.

ખયરસલ્લાહ—મયેં સમઝા આપ દલ્લાલ હયેં!
એજન્ટ—દલ્લાલીકી અયસી તયસી! હમ એક જેન્ટલમેન હૈં.
ખયરસલ્લાહ—બેશક! જેન્ટલમેની તો આપકે ધંદેહીસે ટપકતી હય.
સયફુ—જબ તો યાર મેરા એક કામ બના દો, પુરાની જોરૂ ઔર થોડા રૂપીઆ લેકર એક નઇ નવેલી પટા.ખાસી જોરૂ દિલવા દો.
એજન્ટ—પુરાની જોરૂકો સંદુ.કમેં બંદ કર રખો. હમતો બિલકુલ નઈ જોરૂકી તીજારત કરતે હું.
ખયરસલ્લાહ—ભઈ વાહ! ઇસ સુધરે હુવે .જમાનેમેં કયા કયા નયે ધન્દે નિકલતે હૈંય.
એજન્ટ—ફરમાઇયે, આપકો કિસ કિ.માસકી જોરૂ ચાહિયે?
ખયરસલ્લાહ—.હસીન હો, જવાન હો, પઢી લીખી ચંચલ હો, બલ્કે ફેશનેબલ હો?
એજન્ટ—.ઉમ્ર કિયા હો?
ખયરસલ્લાહ—સોલા બરસકી.
એજન્ટ—અગર સોલા બરસકી ન મિલે?
સયફુ—તો આઠ આઠ બરસકી દો લે આના.
ખયરસલ્લાહ—નિકલ શયતાન, પાજી, ગુસ્તા.ખ, નામાકુ.લ, કમબ.ખ્ત, બીચમેં ગડબડ કરતા હંય!
એજન્ટ—એકસ્ત્રીમીષ્ટ ચાહીએ યા મોડરેત?
ખયરસલ્લાહ—નહીં નહીં, એકસ્ત્રીમીષ્ટ નહીં ચાહીએ! વોહ કમબ.ખ્ત નારા.જ હોગી તો મુઝે બમકે ગોલેસે ઉડા દેગી.
એજન્ટ— દેસી ચાહીયે યા વિલાયતી!
ખયરસલ્લાહ—અરે દેસી કો કયા કરેં-હમકો તો વિલાયતી, ચાહિયે! મુઝે સ્વદેશીસે નફરત હૈ ઇસી લિયે પ્હલી જોરૂકો કરાફટકે લિલામમેં ભેજનેવાલા હું.
એજન્ટ—ઔર ખુબીયાં કયા કયા હોં?
ખયરસલ્લાહ—સુનયે, ન અયસી બદસુરત હો કે દેખકર જી મિતલાય, ઔર ન અયસી .ખુબસુરત હો કે સારા શહર .જયારત કો આય. ન અયસી દુબલી હો કે એક એક પસલી ગીની જાય, ન ઇતની મોટી હો કે રૈલકે ફાટકમેંભી ન સમાય. ન ઇતની છોટી હો કે જોરૂકે બદલે બેટી ન.જર આય, ન ઇતની લંબી હોકે બોસા લેને કે લીયે સીડી લગાઈ જાય, ન ઇતની તંદુરસ્ત હો કે દિનમેં છે છે દફા ખાય, ન ઇતની બીમાર હો કે ડાકટરકા બિલ ચુકાતે ચુકાતે દિવાલા નિકલા જાય. ન ઇતની

મોટ હો કે કોઈ ઠગ લે જાય. ન ઈતની હુશયાર હો કે મિયાંકી પગડી તક ખેચ આય. બસ ઈસિ કીમાશકી જોરૂ ચાહિયે!

એજન્ટ—ઈસિ કિમાસકી .ઔરત તો હમારે મુશલમાનોંમેં મિલની મુશ્કિલ હય. મગર હાં તુમ માનો તો ઇસ મોહલ્લે કે નાકે પર ડાકટર કોપરબસ્સ રહેત હયેં, જીન્હોંને એક મેમસે શાદી કીથી, ઉન્કી એક લડ.કી હય.

.ખયરસલ્લાહ—અજી કોઇ હો હમેં તો એક જોરૂ દિલવા દો.

એજ.ટ—તો બસ આપકો એક હફતેમેં જોરૂ મિલ જાયગી.

.ખયરસલ્લાહ—દેખના યાર સંભાલની, કહી ધોકા ન ખાના! કયું કે આજ કલ સાઠ સાઠ બરસકી બુઢીયાં મુંહપર ચુના મલકર હાથમેં પંખયાં લેકર ટુટી બાઇસિકલકી તરહ થરકતી ફિરાતી હયેં, કહીં અયસા ન હો કે નઈ ટમટમ સમઝકર ધોકા ખા જાવ ઔર પુરાને ખઠારે કો ઉઠા લાવ.

એજન્ટ—આપ બેફીકર રહેં. અચ્છા બંદગી (જાના)

ખયરસલ્લાહ—તસ્લીમ ભઇ વાહ અબતો દો ચાર રો.જમેં એક ફેશનેબલ જોરૂકે .ખાવીંદ કહેલાએંગે, ઔર .ખુદાને ચાહાતો દોં ચાર હી મહીનેમેં દસબીસ બચેકે બાપ બન જાએંગે.

બાબ પહેલા પરદા તિસરા.

તાહેરાકા મહેલ.

ગાના.

જલથલમેં તોહે, પલપલમેં તોહે, દાતા બીધાતા બખાને હય,
પ્રભુ અનાથ જગમગાત જગ અનુપ દેખ કીરતી ગાવે હય. જલથલ.

શ.એર.

છુપાલે દામને ર.હેમતમે ઈન ગુનાહોંકે,
ઈલાહી તુઝકો .ગફુરૂર ર.હીમ કહેતે હંય;
કહીં કહે ન .અદુ દેખકર .જલીલ હમે,
યેહ ઉસકે બંદે હય જીસકો કરીમ કહેતે હંય;
કષ્ટ હરન તુમરે ચરન ગુનીયન આવે હંય—જલથલ.

સુહેલ—અમ્મીજાન કલ મુઝસે .જફ્ફરમિર.જા કહતે થે રઐત કો કા.બુમેં રખનેકે લિયે આપકો તીરો તલવારસે કામ લેના પડેગા કયા બ.ગેર તીરો તલવારકે સલતનત .કબ.જેમેં નહીં રહ સકતી હય.

તાહેરા—હાં સચ હય, મગર તીરો તલવારસે રઅ્યતકા બાદશાહ કે સામને સીર્ફ સર ઝુકતા હય, દિલ કભી નહી ઝુકતા હય. દિલ ઉસ વ.ક્ત ઇતા.અત ઇ.ખ્તયાર કરતા હય, જબ કે બાદશાહ નરમી, ર.હમ, ઔર ઇનસાફ કરતા હૈ ઔર ર.ઇયતં કો અપને બચ્ચોંકી તર.હ પ્યાર કરતા હય !

સુહેલ—અમ્મીજાન મેં બડે ર.હમ ઔર ઇનસાફસે બાદશાહત કરૂંગા.

તાહેરા—તો બેટા તુમ્હારી બાદશાહતકો કભી .જવાલ ન હોગા.

નોકર—બેગમ સાહેબ, જનાબ .કતલુખાં કે સા.હેબ.જાદે તુ.ગરલબેગ તશરીફ લાયે હૈં.

તાહેરા—અચ્છા ઠયરાવ હમ આતે હૈ. (તાહેરાકા જાના.)

રશીદ—સુલેહ ભૈયા, જબ તુમ બાદશાહ બનોગે તો મુઝકો રો.જ આપકે દરબારમે .હા.જીર હોકર, .હુ.જુર જહાંપનાહ કહેના ઔર ઝુક ઝુક કર આદબ બજા લાના પડેગા.

સુહેલ—નહીં કભી નહીં ! યેહ તો નોકરોંકે કામ હંય, હમ તુમ તો દોનોં ભાઈ હંય.

રશીદ—ફિરતો મ.જાહી હય, પર ઠયરો ઠયરો એક બાતકા તો ઝગડા .જીરૂર હોગા.

સુહેલ—કયા ?

રશીદ—ત.ખ્ત પર વા તુમ અકેલેહી બયઠોગે ના !

સુહેલ—નહીં આધે ત.ખ્ત પર મેં બયઠુંગા ઔર આધે ત.ખ્ત પર તુમ્હે બિઠલાઉંગા.

રશીદ—બસ બસ ફિરતો મંયભી તુમ્હારે સાથ બાદશાહ કહેલાઉંગા.

સુહેલ—બેશક તુમ બાદશાહ; હમ બાદશાહ, સુહેલ બાદશાહ, રશીદ બાદશાહ. (દોનોકા જાના ઔર તાહેરાકા મય તુ.ગરલકે આના)

તાહેરા—નહીં નહીં મંય સચ કહેતી હું, મર.હુમા કા કીના મા.અ-સુમ બચ્ચે સે નિકાલા ગયા .ખુદા ઔર ઇન્સાફ કે હોતે એક યતીમ કે .હ.ક પર ડાકા ડાલા ગયા યહી નહીં બલકે મ.અ-સુમકા .હ.ક દ.ગાસે છીન લિયા ગયા ઔર ઇસકો લાવારિસ કરકે ઘરસે નિકાલા ગયા.

તુ.ગરલ—અયસા નહીં હુવા !

તાહેરા—.જીરૂર અયસાહી હુવા !

તુ.ગરલ—ફ.ર્જ કરલો કે અયસાહી હુવા તો .હુકમત ઔર તા.કત કે સામને હમ કયા કર સકતે હૈં.

તાહેરા—તો કયા તુમ યહ સમઝતે હો કે દુન્યા શરીફોં ઔર બહાદરોં સે .ખાલી હય?

તુ.ગરલ—મેરી નજરમેં તો આજ અયસા એકભી નહીં હય.

તાહેરા—નહીં હે !

તુ.ગરલ—કોન ?

તાહેરા—મુલ્કકા રફીક. મેરા શૌહર તોફી.ક !

તુ.ગરલ—ક્યા યેહ આપ યકી.ન સે કહેતી હૈં ? •

તાહેરા—યકી.ન ઔર સાથહી ગુ.રૂરસે કહતી હું !

તુગ.રલ—લેકીન ઇનસાનકા ગુ.રૂર કભી કા.યમ નહીં રહેતા.

તાહેરા—બસ ! બસ ! તુમ મેરે શૌહર કી તોહીન કરતે હો !

તુ.ગરલ—આપ ઇસ અંગુઠી કો પહચાનતી હો ! •

તાહેરા—હાં યેહ અંગુઠી મેરી શૌહર કી હય; મગર ઇસ્સો તુમ્હારા મતલબ ?

તુગ.રલ—મતલબ યેહ કે આપકા શૌહરભી મલકાકા તરફ્દાર હૈ. ઉન્હી કે .હુકમ સે શમસાકી તાજપોશીકા હા.લ સુનાને ઔર સુહેલેકો અપને હમરાહ લે જાને કે લિયે આયા હું, ઔર અપની સચ્ચાઇ કે સુબુતમેં યેહ ગવાહ લાયા હું.

તાહેરા—યા ખુ.દા ! અગર તૌફિક. અયસે ફરિસ્તે પર ભી દૌલત ઔર ખિ.તાબકા જાદુ ચલ ગયા, તો મઅ.લુમ હુવા કે ઇમાન ઇનસાનો પર લાઅનત કરકે ઇસ ફરેબી દુન્યાસે નિકલ ગયા.

તુગ.રલ—કહિયે અબતો યકી.ન હુવા ?

તાહેરા—અગર તોફીક.ને સુહેલકો લેનેકે લિયે ભેજા હૈ તો વોહ હરગી.જ મેરા શૌહર નહીં હૈં.

તુગ.રલ—ઔ.રત પર ફર્જ. હય કે અપને શૌહરકે હુ.કમકી તાબેદાર હો.

તાહેરા—બેશક ઉસ હા.લમેં જબ શૌહર શરીફ ઔર વફાદાર હો !

તુગ.રલ—મેં યેહ નહીં સમઝ સકતા કે ગ.યર કે બચ્ચેકે લિયે અપની જીંદગી બરબાદ કરના કિસ કા.નુનકા હુ.કમ હય ?

તાહેરા—ખ.બરદાર, ગ.યરકા બચ્ચા ન કહેના ! ગ.યર તુમ સમઝતે હો યા હમ ? વોહ અમારે કલેજેકા ટુકડા હૈ, આંખોકા તારા હૈ, વોહ હમારે દોસ્તોં બલ્કે અ.જી.જોં.સે ભી જી.યાદા પ્યારા હૈ વોહ હમારી જાન હૈ; બલ્કે કામ આયે તો જાનભી ઉસ પર કુ.રબાન હય ! જાવ મુલાકા.ત ખ.તમ હુઈ. ઉસ બુજ.દિલ જ.લીલ તૌફીક. સે કહેના કે તાહેરા બેવા હો ગઈ. અબ ન મૈં ઉસ્કી બીવી હું, ન વોહ મેરા શૌહર હય.

શ.એર.

અ.યશો ખુ.શી રાહ.તકા જ.માના ગુજ.ર ગયા,
મેં આજસે યેહ સમઝુંગી તૌફીક. મર ગયા.

તુગ.રલ—તો ક્યા આપ સુહેલકો દેના નહીં ચાહતી.

તાહેરા—અરે તુમ, તુમ્હારા બુજ.દિલ **તોફીક.**, તુમ્હારી મલ્કા ઔર મલ્કાકે તમામ તરફદાર, મુઝસે જંગ કરને આયેં, તોભી સુહેલ તો કયા-સુહેલકા એક નાખુ.નભી યહાં સે ન જાને પાયગા !

તુગ.રલ—હાં.

તાહેરા—હાં.

મુસદ્દસ.

જબ તક રહે રૂહ. આતિશે ગ.યરતસે ગર્મ હૈ,
ચહેરેમેં આંખ આંખોંમેં દુન્યાકી શર્મ હૈ.
કાંધેપે સર હય, સરમેં વફાકા જીુનુન હય,
તનમેં રગેં, રગોંમેં શરાફતકા ખુ.ન હય.
સિનેમેં દિલ હય, દિલમેં ખુ.દાકા .ખ્યાલ હય,
ઈજા. દે મેરે લાલકો-કિસકી મજાલ હય.

તુગ.રલ—અચ્છા તો બહુત જલ્દ માલુમ હો જાયગા.

શ.એર.

તેગ. ઔર શમશીરસે, સખ.તીસે, જબરો જોરસે,
ગર યું નહીં તો ઇસકો હમ લે જાયેંગે ઇસ તૌરસે.

તાહેરા—અગર જ.લીલ હોકર નહીં જાના ચાહતે હો તો બગ.યર એક લફ્જ. બોલે ય્હાંસે નિકલ જાવ ! જાવ સુહેલકો લેના હય તો પહેલે ઘર જાવ, માં બાપસે મિલ લો દોસ્તોસે રૂખ.સ્ત હો લો, કફનકે લિયે કપડા, દફન હોનેકે લિયે જ.મીનકા ટુકડા ખ.રીદ લો; બાદ કમર કસકે, તલવાર બાંધકે કફન સર પર લપેટકે ય્હાં આવ. મૈન તુમ્હેં રહ.મ કરકે જીંદગી બખ.શ દે તો શુહેલકો મુજસે છીન લે જાવ !

તુગ.રલ—દેખો અજ.દેહકો ન જગાવ, શેરકો ન છેડો, પહાડસે ન ટકરાવ ! અગર સુહેલ ઔર શમસાકે બીચમેં આવોગી તો પુરાની દિવારોંકી તરહ. ઠોકરાંસે ઉડાદી જાવગી !

શ.એર.

ય્હે સરકશી દિખાયગી અબ રોજે. બદ તુમ્હેં,
દેખું તો કોન દેતા હૈ આકાર મદદ તુમ્હેં. (તોફીક.કા આના)

તોફીક.—મૈં ! દગ.બાજ.કે બચ્ચે મેં હું !

તુગ.રલ—કૌન તોફીક. ? ઔર આજા.દ !

તોફીક.—નીંદકી હ.લતમેં મેરી ઉંગલીસે અંગુઠી ઉતારકર શરીફ ઔ.રતકો ધોકા દેનેકે લિયે આયા હૈં—

શએર.

ભોંક દું શમશીર કબજે તક દિલે નાપાકમેં,
તોડદું સર થુંક દું મુંહપર મિલા દું ખાકમેં.

તુગરલ—તોફીક. જબાન રોક વર્ના પચતાયગા! એક બાર શેરકે પંજેસે નિકલ ગયા તો કિયા, દુબારા કબ્જેમેં ન આયગા?

તોફીક.—જા–જા, સર સલામત લેકર ચલા જા, વર્ના ઇસ્કા જવાબ જબાનકે બદલે ઠોકરોંસે કિયા જાયગા!

તુગરલ—ઇસ કીલેકો તહસ નહસ કરકે ઇંટસે ઇંટ ન બજાદું, જીસ કિલેસે ભાગ નિકલા હય, ફિર ઝંજીરોંસે જકડ કર ઉસીમેં ન પહુંચા દું તો મુઝે કુતલગકા બેટા ન કહેના.

(જાના તુગરલકા)

તાહેરા—પ્યારે શોહર, મુઝે મુઆફ કરના, આજ મેરે મુંહસે તેરે શરીફ નામકી તોહીન હુઇ.

તોફીક.—પ્યારી બીબી, યેહ કયા, અગર ઇસ દગાબાજકી બાતેં સુનકર ઇસસેભી જીયાદા કહેતી તો જાઇજ થા.

તાહેરા—મગર તુમને શમસાકી કયદસે રેહાઈ કયુંકર પાઈ?

તોફીક.—ખુદાને ગયબી મદદ પહુંચાઇ! મેરે દોસ્ત કહેરમાનને નિજાત દિલવાઇ.

તાહેરા—મગર અબ વોહ દિન બહોત કરીબ હય કે શમસાકી ફોજ હમારે કિલેકી ચોતરફ વબાઈ કીડોંકી તરહ ફયલી હોગી ઉસ વક્ત આહ ન કરના, આબરૂ ન ખોના, બાત ન ગવાંના, બસ મારના યા મરજાના.

અશઆર.

શોકે જાંબાજી હો એક એક રગમેં, એક એક બાલમેં;
દેખના લગજીશ ન આને પાયે ઇસ્તકલાલમેં.

તોફીક—ફર્ક આને દુંગા મૈ હરગીજ ન અપની આનમેં,
માફ કર આઉંગા યા મર જાઉંગા મયદાનમેં,

ગાના.

કર કર કર કાર જાર ટુટ પડું મંય રનપર,
બરસું બીજલી બનકર ગરજ ગરજ દુશમનપર–કર.
જગમેં નામ કરકે કામ ચમ ચમ ચમકાવું,
થર થર કાંપે તમામ તેગ ધરૂં સર તનપર–કર.

બાબ પહેલા. પરદા ચોથા.

મકાન .ખયરસલ્લાહ.

.ખયરસલ્લાહ—ભાઈ વાહ, અબતો હમ સિંગલસે ડબલ હો ગયે! લોગ કહેતે હૈં કે ડરબીકી લોટરી ઔર પઠાણાસી જોરૂ કિસ્મત હીસે મિલતી હય, મગર હમકો તો ઘર બયઠે ફેશનઅબલ જોરૂ મિલ ગઈ. જોરૂ કયા હય વલ્લાહ તમાશા હય! અગર ટિકટ લગાકર બયઠ જાઉં તો રોજ સેંકડોં રૂપયે કમાઉં બોઇ, બોઇ—

સયફુ—ઓલ રાઇટ સાહેબ.

.ખયરસલ્લાહ—મેમ સાહેબ કહાં હય?

સયફુ—અપને ડ્રેસ રૂમમેં.

.ખયરસલ્લાહ—કયા કરતી હય?

સયફુ—કલ જો માર્કીટ સે બંદર .ખરીદ કર લાઇ હંય, ઉસે છુરી કાંટેસે ખાના સિખલાતી હય.

.ખયરસલ્લાહ—એવ.ફુફ બંદરકો છુરી કાંટેસેં ખાના કયસે આયગા.

સયફુ—કયું નહીં આયગા! આ.ખીર આપ કયસે સીખે?

.ખયરસલ્લાહ—ચુપ બેઅદબ કયા બકતા હય!

સયફુ—દેખો સાહબ મેંભી આજકાલ તુમ્હારી તરહ સુધર ગયા હું; બાત કરની હોતો દેશી .જબાનમેં કરો, પર ગાલીયાં દેના હય તો ઈંગ્રેજી .જબાનમેં દો.

.ખયરસલ્લાહ—ભઇ વાહ! ગાલીયાં ભી દો તો ઈંગ્રેજી .જબાનમેં, નાક કાટલો મગર વિલાયતી છુરી સે! અચ્છા ભઇ જા મેમ સાહબ કો બુલા.

સયફુ—અચ્છા તો અપને નામકા કાર્ડ દો.

.ખયરસલ્લાહ—કયું?

સયફુ—મેમ સાહેબકા હુકમ હય.

.ખયરસલ્લાહ—અબે મેમસાહેબકા બચ્ચા, જાતા હય યા નહી?

સયફુ—દેખો સાહેબ હાથ મ લગાના અગર આપ ગુ.ગરલબેગ કે એડીકાંગ હંય તો મેંભી મેમ સાહેબકા પ્રાઇવેટ સેકરેટરી હું. (.ખયરસલ્લાહ મારતા હય સયફુ ચિલ્લાતા હય) ઓ મેમસાહેબ દોડો, દોડો; માર ડાલા, માર ડાલા—

(ડાલી આતી હય.)

ડાલી—વોટ ઇજ ધી મેટર?

.ખયરસલ્લાહ—છોડદો મેં ઇસકી જાન લુંગા!

ડાલી—આ.ખિર ઇસસે કયા કુસુર હુવા ?

સચડુ—સિર્ફ ઇતની બાતપર બિગ.ડ ગયે-મેંને કહા કે મેમ સા.હેબ સે મિલના હૈ તો અપને નામકા કાર્ડ દો.'

ડાલી—ઓહ વ્હે સચ કહેતા હય.

.ખયરસલ્લાહ—તો ક્યા અપની .જોરૂસે મિલના હો તો કાર્ડ દો વરના બયરંગ વાપસ .જાવ.

ડાલી—વ્હે તો .કાયદે કી બાત હય.

.ખયરસલ્લાહ—મેરે ઘરમેં અયસા .કાયદા વાયદા નહીં ચલેગા.

ડાલી—કયું નહીં .ચલેગા ! .જુરૂર ચલેગા.

.ખયરસલ્લાહ—તુમ મુઝે ધમકાતીહો ! મેં તુમ્હારા શોહર હું !

ડાલી—મગર ઘરમેં આનેકે બાદ તુમ્હેં જોરૂ બનકર રહેના હોગા.

.ખયરસલ્લાહ—એસા કભી ન હોગા.

ડાલી—જુરૂર હોગા, વર્ના મેં અયસે ઘરમેં ન રહુંગી જહાં કાયદે, ઓર ફેશનકી .ઇ.જજત નહીં.

.ખયરસલ્લાહ—ભઇ વાહ, શોહર છુટે તો છુટે મગર ફેશન ન છુટે. અચ્છા સા.હબ જાને દો.

ડાલી—નહીં તુમને મેરા ઇનસલ્ટ કિયા ઇસ લિયે મુ.આફી માંગો.

.ખયરસલ્લાહ—કયા મયેં મરદ હોકર તુમસે મુ.આફી માંગું ?

સચડુ—અજી માંગ લિજયેના સરકાર, વ્હેભી આજ કલકા ફેશન હય.

.ખયરસલ્લાહ—અચ્છા ભઈ ફેશન હય તો માફ કરો.

ડાલી—થેંકયું, ડીયર ઇસસે માઅલુમ હોતા હય કે તુમ પક્કે જે-ન્ટલમેન હો. ડીયર વ્હે બિલ ચુકાદો.

.ખયરસલ્લાહ—અરે કાહેકા બિલ ! ગયે મહિનેમેં પાંચસો ભેંટ ચઢ.ા ચુકા.

ડાલી—યહે તો ઈસિ મહીનેકા હય, ઇસમેં તો સિર્ફ ચારસો નવ્વે રૂપીયે હયેં.

ખયરસલ્લાહ—(બિલ પઢતા હય) બાઇસકલકા લમ્પ તીસ રૂપીયા, મોંટરકારકા કિરાયા સાઠ રૂપીયા, કુત્તેકા ગલેકા પટ્ટા નવ રૂપીયા, વાસકોટકા કપડ.ા સાત રૂપીઆ ઔર ઉસ્કી સિલાઇ સાઠ રૂપીયા, અરે ક્યા સાત રૂપીયેકા કપડ.ા ઔર સાઠ રૂપિયા સિલાઇ ?

ડાલી—કયા સાઠ રૂપીયા બહુત હંય ? ડાકટર રૂસ્તમજીકી મિસિસ તો એક એક પોલકેલી ડેઢ ડેઢ સો રૂપીયે સિલાઈ દેતી હય.

.ખયરસલ્લાહ—જબહી તો ડાકટરકે દવાખા.નેમેં મારવાડી બેલીફ બય્ઠે રહેતે હૈં.

ડાલી—ડીયર, ડીયર, ડીયર–

.ખયરસલ્લાહ—વોટ ઈઝ ધી મેટર ?

ડાલી—.જરા મેરે શુ.જકે બટનતો ખોલ દેના.

.ખયરસલ્લાહ—અરે મૈં તુમ્હારા શોહર હું યા નોકર હું.

ડાલી—મેરા પેર દરદ કરતા હે ઔર તુમ્હેં મસ.ખરી સુઝતી હૈ. દેખો .જલદી ખોલો નહીં તો મૈં બિગડ. જાઉંગી.

.ખયરસલ્લાહ—અચ્છા ભઇ બિગડો નહીં. ક્યા કરેં યારો વ્હેભી આજ કલકા ફેશન હૈં.

ડાલી—ડીયર જરા સભા ભી કર દો.

.ખયરસલ્લાહ—અરે મૈં તુમ્હારા શોહર હું ક્યા કોઇ મોચી હું ? જરા મેરી મુછોંકાતો ખ્યાલ કરો.

ડાલી—તુમ જેન્ટલમેન હોકર અયસી બાતેં કરો વ્હે ઠીક નહીં.

.ખયરસલ્લાહ—તો ક્યા સબ જેન્ટલમેન અપને ઘરમેં અપની લેડીયોં કે જુતે સાફ કરતે હૈ.

ડાલી—મેરા ટેમપર જાતા રહેગા તો મૈં બિગડ જાઉંગી.

.ખયરસલ્લાહ—અચ્છા ભઈ બિગડો નહીં, ક્યા હ.સ્તે હો યારો ખુદા જાને મેરી તર.હ કિતને જેન્ટલમેન અપને ઘરમેં અપની જોરૂઓંકે જુતે સાફ કરતે હોંગે.

ડાલી—થેંક્યું ડીયર, ઇસ બરતાવસે મઆલુમ હુવા કે તુમ, પક્કે જેન્ટલમેન હો.

.ખયરસલ્લાહ—અરે લ.આનત પડે અયસી જેન્ટલમેની પર. બાહેરતો મુછોં પે તાવ દેં ઓર ઘરમેં આયેં તો જોરૂકે જુતે સાફ કરે. (સયદુ આતા હય)

સયદુ—અરે .ગ.જબ હુવા-.ગ.જબ હુવા-.ગ.જબ હુવા.

ડાલી—ક્યા હુવા ?

સયદુ—આપકે બંદરને લેમ્પ ગિરા દિયા તો સરકારકા નયા કોટ પટલુન જલ ગયા.

ડાલી—જલ ગયા તો જલને દે સરકાર તો નહીં જલ ગયે ?

સયદુ—સરકારકે જલનેકા તો મુઝેભી .ગ.મ નહીં, મગર અફસોસ તો વ્હે હય કે સાથ આપકે રેશમી મો.જેભી જલ ગયે.

ડાલી—હૈં–હૈં ક્યા મો.જેભી જલ ગયે કમબ.ખ્ત ક્યું નહી બચાયા, તેરા સત્યાનાસ જાય.

.ખયરસલ્લાહ—લો સરકારકા કોટ પટલુન જલ ગયા તો ઉસસે

મસ નહીં હુઈ, ઔર છે આનેકે મો.જે જલ ગયે તો છછુંદ. રકી તર.હ કુદ પડી. યહે ભી આજકલકા ફેશન હૈ.

ડાલી—ડીયર આજ શામકો મેરે લીયે મો.જે તો લે આના.

.ખયરસલ્લાહ—મૈં તુમ્હેં સબ કુચ્છ ચી.જે લા દુંગા, લેકીન તુ-મ્હારી હરકતેં મુઝે પસંદ નહીં આતી.

ડાલી—તો તુમ ક્યા કહેના ચાહતે હો !

ખયરસલ્લાહ—તુમ દિલ ભર બાઇસીકલ ઉ.ડાતી ફિરોગી તો ઘરકા ઇન્તે.જામ કૌન કરેગા ?

ડાલી—ઘર ગયા જહન્નમમેં. ઘરકે ઇન્તે.જામકે લિયે કોઇ ગવરનેસ નોકર રખ લો.

.ખયરસલ્લાહ—તો ફિર તુમકો ક્યું શાદી કરકે ઘરેમેં લાયા હું ?

ડાલી-મિયાં વોહ દિન ગયે જબ .ખલીલખ.ાં ફાખ.તા ઉઠાતે થે, મર્દ ઔરતકે હાલકી પકી પકાઇ ખાતે થે. આજ કલ ઔ.રતોંકા દૌર દૌરા હય. ઝાડુ દેના, ચકકી પીસના, બરતન માંજના, બચ્ચે પાલના, ગ.રજ સબ કામ અબ મરદોં કો કરને પડેંગે.

ખ.યરસલ્લાહ—ઓર ઔ.રતેં ક્યા કરેંગી ?

ડાલી—હાઇકો.રટકી જજ બનેંગી, પારલામેન્ટકી મેમબર હોંગી, અખ.બારોંમેં મજ.મુન લીખેંગી, મજલીસમેં લેકચર દેંગી, .ગર.જ કે હર બાતમેં મરદોંકી નાક કાટેંગી.

ખ.યરસલ્લાહ—હાં, ક્યું ન કાટોગી ! આજકલ દુન્યામેં તુમ્હારા ડંકા બજ રહા હય.

ડાલી—બોય-બોય, હમારે લિયે એક કપ ચાય લાવ,

ખ.યરસલ્લાહ—ઓર મેરે વાસ્તે એક કપ કાફી લાવ.

સયફુ—ઠયરિયે સા.હેબ, પહલે મેં અપને માલિકકા કામ કરૂંગા ફિર તુમ્હારા.

ખ.યરસલ્લાહ—મૈં તેરા માલિક નહીં હું ?

સયફુ—નહીં, મૈં મેમસાહ.બકા નોકર હું.

ખ.યરસલ્લાહ—સુનતી હો ?

ડાલી-સચ કહેતા હય, ક્યું કે તનખ.વાહ મેરે હાથસે પાતા હય.

ખ.યરસલ્લાહ—પર રૂપીયે તો મેરે હોતે હય.

ડાલી—ઔર હુકમ તો મેરા ચલતા હય.

ખ.યરસલ્લાહ—તુમ ચાહોગી તો હમકોભી કિસી રોજ. નિકાલ દોગી.

ડાલી—યહે ક્યા વાહિયાત બાત કરતે હો ! બોય, જાવ આયાકો બોલો સાહ.બકે વાસ્તે કાફી લાવ.

સયદ—બહુત અચ્છા મેમ સાહબ.

ડાલી—(ગલેમેં બાંયેં ડાલ કર) ડીયર તુમ જ઼રા જ઼રાસી બાત પર ખ઼ફા હો જાતે હો, દેખો મેં તુમ્હારી કયસી ફરમા઼બરદારી કરતી હું.

ખ઼યરસલ્લાહ—કમબ઼ખ઼્ત મેરા દિલતો બિલકુલ હિંદુસ્તાનની હય, જો ગલેમેં બાંયેં ડાલનેહી ઢીલા હો જાતા હયં, ઓર ઉસ્કી ચટકમટક દેખ કર બિલકુલ પીલ્ પીલા હો જાતા હૈ.

ડાલી—માઈ ડીઅર અ઼યરૂ.

ખ઼યરસલ્લાહ—માઈ ડીયર જોરૂ.

ડાલી—કયા કહા ? જોરૂ ! યહે તો પુરાના આઉટ ઓફ ફેશન નામ હય, તુમ મુઝે જોરૂકે નામસે કભી ન પુકારના.

ખ઼યરસલ્લાહ—તો કયા તુમ્હેં ચાચી, દાદી, નાની કહું, કયા કહું ?

ડાલી—ડોન્ચ યુ નો માઈ નેમ ? સે ડીયર ડાલી.

ખ઼યરસલ્લાહ—માઇ ડીયર ડાલી.

ડાલી—ચલો વોહ જો ઇંગરેજી઼ ગાના મંયને તુમ્હેં સીખાયા હય વોહ ગાવ ઓર મેરે સાથ નાચો.

ખ઼યરસલ્લાહ—કયા મંય તુમ્હારે સાથ નાચું ? અને યહે સબ ભલે આદમી બયઠેં હુવે હંય વોહ મુઝેં રસ્તેમેં ચલને નહીં દેંગે, ઓર કહેંગે કે દેખો બુઢા હુવા તો જોરૂકે સાથ નાચતા હય.

ગાના.

નાવ લેટ મી એલોન, ઘો આઇ નો યુ વોન્ટ.
આઇ નો યુ વોન્ટ, આઇ નો યુ વોન્ટ
નાવ લેટ મી એલોન, ઘો આઈ નો યુ વોન્ટ.
ઇમપ્યુડેન્ટ બારની ઓહિયા.
ઇટ મેકસ મી આઉટ રે જીયસ વેન યુ આર સો કાઉન્ટ
એજીયસ.
વોડ બેટર લુક આઉટ ફોર સ્ટાઉટ કોરની એરીયા.
હી ઇજ ધી બોય, ઘેટબી લિન્જ, આઇ એમ હિજ જોય.
સો યુ'ડ બેટર બી હેવ યોર સેલ્ફ બારની ઓ'હિયા
ઇમપ્યુડેન્ટ બારની.
નન ઓફ યોર બલારની.
ઇમપ્યુડેન્ટ બારની ઓ'હિયા. (ગાતે હુએ જાતે હૈં.)

બાબ પહેલા. પરદા પાંચવા.

તસનીમકા બાગ.

ગાના.

બાદે બહાર આઇ હોને નીસાર આઈ.
કરતી હંય બુલબુલેં શોર પ્યારી નીગાર આઇ-છાઇ
હરગુલપે હય લાલી. બુલબુલ મતવાલી ઝુમેં હય ડાલી
ફુલોંકી મહકસે જીયા શાદ કરો દીલ મીલ મીલ સંગ
ફુલોંકી ફબન ચલત પવન હરગુલપે.
તુમપર બલહારી સખીયાં સારી વારેં જીયરવા
હરવા ગલેમેં ડાલેં દોહરા-હર ગુલપે

૧ સહેલી—સુબ્‌હાનલ્લાહ.
૨ સહેલી—માશાલ્લાહ !

અશ્‌આર.

જાયે બહાર પિકર ઇશજાર ઝુમતે હંય,
એક દુસરેકો મિલકર મસ્તીમેં ચુમતે હંય.
ફૈયા.જીયાં ચમનમેં અપની દિખા રહે હંય,
બાદે સબા કે ઝોંકે .ખુશબુ ઉડા રહે હંય.

૧ સહેલી—ઝુમ રહી હય પત્તી પત્તી ઇસ ગુલશનકી ડાલીમેં,
કલ્યાં ખીલકર ફુલ રહી હૈ, ફુલ હય કયા હી લાલીમેં,
કોયલ ઢોલ બજાતી હય ઔર બુલબુલ તાન લગાતી હય.
દિલોંકો ફરહ.ત તાક ધના ધન કયા કયા નાચ નચાતી હય.

તસ્નીમ—જીસ તરફ દેખો ચમનમેં મેરે ર.અનાઇ હય,
મહવે ન.જારા હય દિલ, ચશ્મ તમાશાઈ હય.
મોતી બિખરે હય, .કતરે હંય નહીં શબનમ કે,
અતિશે ગુલકા ધુંવા હય-કે ઘટા છાઇ હય.

૩ સહેલી—ગુલે.જારો સર્વ.કદ .ગુન્ચા દહન તુમભી તો હો,
સરસે લેકર પાંઉં તક પ્યારી ચમન તુમભી તો હો.

૪ સહેલી—પ્યારી બ.ાગકે સાથ કુચ્છ અપનીભી તો ત.અરીફ કિજીયે ?

અબીયાત.

તસ્નીમ—મુઝમેં કિયા દેખા હય જો પ્યારી મચન કહેતી હો તુમ,
છેડખ.ાનીકો મેરી અયસે સુ.ખન કહેતે હો તુમ.

૨ સહેલી—અજી સરકાર ચમનભી વોહ ગુલે બે.ખાર હય,
જીસ પર બુલબુલ હ.જાર જાનસે. નિસાર હય.

૧ સહેલી—હાં, હાં, ઇસ ગુલકો કિસી બુલબુલહી કા ઇન્તેજાર હય,
૩ ,, —જહાં ફુલ હોતા હય વહાં બુલબુલ દૌડતા હુવા આતા હય.
૪ ,, —જહાં ચુહા હોતા હય વહાં બિલ્લી કુદતી હુઇ આતી હય.
૨ ,, —મગર પ્યારી કોઇ બુલબુલ આય તો ઉસે ગુસ્સેસે ન ડરાના
૪ ,, —બલ્કે ચુમકાર ચુમકાર કે પાસ બુલાના.
૩ ,, —જબ આજાયે તો જુરૂર શાદી કે પીંજરેમેં ફંસાના.
૧ ,, —જબ ફંસ જાયે તો રોજ ન ખરેકી છુરી ચલાના.

તસ્નીમ—દેખો ભઈ અબ હમ સબ ખો દેંગે-જયાદા સતાવગી તો ખુદાકી કસમ રો દેંગે.

૨ સહેલી—પયારી તુમ્હેં અપની કદ્ર નહીં હય.

શએર.

પરી હો, મુસ્તરી હો, હુર હો મહવે તમાશા હો,
ઉઠા કર આઇના દેખો તો હો મઅલુમ તુમ ક્યા હો.

તસ્નીમ—નિગોડીયો ક્યા તુમ સભોંને મિલકર મુઝે છેડનેકી કસમ ખા લી હય.

૧ સહેલી—પયારી શાદીકા જીક્ર કરના ક્યા કોઇ ગાલી હય ?

ગાના.

આઓ આઓ શામ સુંદર સઇયાં સુન ગુઇયાં,
મંદરવા તોરા સાવરાં બાંહે ગરે ડારીયાં,
છોડત કયું સારીયાં.
શરમ ન કર મદન મોહનીયાં—આઓ.
જાઓ સખી ન સતાવો સખી અબ દુંગી મય ગારી જાવો,
દીલબર બરત સુંદર મનહર જાન જાન પ્યારા,
ચલરી જા જા જા નકર ઠઠોરી અબ,
ચતર સુગર મચેલે મચલ ચંચલ ચપલ મત હટકર.
એ......હાં નીઠુર સગરી—આઓ.

(જાના સબકા આના શહરીયાર ઔર ફયજીકા.)

ફયજી—અજી બંદા નવાજ ઘરસે ઘોડે ખરીદને નિકલે ઔર યહાં કહાં ધંસ પડે. યહે બાગ જનાના હય, મરદોંકા આના મના હય. અગર હમ એદુમકે ચુહોંકો પોલિસકા બાગડ બીલ્લાદેખ પાયગા તો સિધા બડે ઘર લે જાયગા.

શહરિયાર—અબે તેરી તબિઅત તો મુર્ગીકી તરહ ખોફ કે અંડે દિયા કરતી હય, સહકે થકે માંદે જરા યહાં સસ્તાયેંગે કીસીકા બાગ અપને ઘર ન ઉઠા લે જાયેંગે તુંતો નાહક સર ફિરાતા હય.

ફ્ય.જુ—અગર મેરી બાતોંસે આપકા સર ફિરતા હય તો વ્હે મુરગા અપની કુંકરૂકું બંદ કરતા હય.

સહેલીયાં—(અંદરસે) ભાગો, ભાગો, શેર આયા, શેર આયા (તુસનીમ અંદરસે દોડી હુઇ આતી હય ઔર શહરયાર કે હાથોંમેં બેહોશ ગિરતી હય. શહરયાર ફ્યેર કરતા હય.)

શહરયાર—મુ.જી સર્દ હો ગયા. ક્યા ગુલાબસા ચહેરા ખૌફસે જર્દ હો ગયા.

ફ્ય.જુ—અરે તેરીકી વ્હે ક્યા.

શહરયાર—ક્યું બે તુ વ્હાં કયું આયા ?

ફ્ય.જુ—આપકા નાટક દેખનેકો.

શહરયાર—ચલ નિકલ વ્હાં તેરી કોઇ જરૂરત નહીં હય.

ફ્ય.જુ—સચ હય બાબા કબાબમેં હડ્ડીકી ક્યા જરૂરત હય.

શહરયાર—અય મુસવ્વકી કલમ, શાયરકે ખિયાલ, કુદરતકી કારીગરી ગહરતે હુરેરી.

ફ્ય.જુ—જનાબ આપકે હાથ થક ગયે હોંગે લાઇયે મયેં લે લું.

શહરયાર—કમબખ્ત તું ફિર આયા ! જા ઔર રૈરન જા.

ફ્ય.જુ—જી બજા હય કિબલા.

શહરયાર—જાગ જાગ અય હસિના જાગ ઔર કુદરતકા તમાશા દેખ. (તસનીમકો હોશ આતા હય)

તસ્નીમ—(સહેલીયોંકો પુકારકે) અરે નરગિસ, સોસન, સબ્બુ મુઇ તુમ સબ કિધર હો !

શહરયાર—ઘબરાઇયે નહીં, વોહ સબ યહીં હય શેરકે ડરસે કહીં ઇધિર ઉધર છુપ ગઇ હય.

તસ્નીમ—સાહિબ ક્યા શેરસે મેરી જાન આપને બચાઇ ?

શહરયાર—ઇનસાનકી ક્યા મજાલ હય બચાનેવાલા જુલજલાલ હય.

તસ્નીમ—નસીબે દુશ્મનાં–મેરે બચાનેમેં આપકો કોઇ જખ્મ તો નહીં આયા.

શહરયાર—બાહેરતો કોઇ જખ્મકા અસર નહીં, હાં કહી અંદર ચરકા લગા હો તો ખબર નહીં.

ફ્ય.જુ—ઇશ્કકી ઇંદર સભાકા પહેલા સીન શુરૂ હો ગયા.

તસ્નીમ—આપ કોન સાહિબ હયેં ?

શહરયાર—મયેં એક મુસાફિર હું.

તસ્નીમ—યહાં કિસ ગરજસે તશરીફ લાયે હંય ?

ફ્ય.જુ—એક બીબી ઢુંડકેનો આયે હયેં.

તસ્નીમ—મયેં સમજી શાયદ શ–શ–શ–શ–

ફ઼રૂખ઼ુ—હાં હાં, શાદી શાદીકે તલબગાર હયેં, માશાઅલ્લાહ આપ બડી સમઝદાર હયેં. (સહેલીયાં આતી હય.)

૧ સહેલી—વ્હે લો વ્હાં તો ઔર હી કુચ્છ હો રહા હય.

૪ ,, —વ્હે સેર કે ભાઇ સવાસેર કહાં આન કુદે.

૫ ,, —પ્યારી વ્હે કૌન સાહિબ હયેં ?

તસ્નીમ—કૌન કહાં.? .

૨ સહેલી—વોહ જો બહુત ખ઼ુશ ખ઼ુશ નજ઼ર આતે હયેં; હમેં યા તુમ્હેં ખ઼ુદા જાને કિસે દેખકર મુસકરાતે હયેં.

તસ્નીમ—કહાં હય, કીધર હય; યહાં તો કોઇભી નહીં.

૧ સહેલી—યું દેખો યું.

તસ્નીમ—વ્હે, વ્હે.

૪ સહેલી—હાં બોલો ના.

તસ્નીમ—વ્હ તો વોહ હંય જીન્હોંને જાન બચાઇ—

૩ સહેલી—વોહ હયેં, જબતો આપકો ઇનકા શુક્રીયા અદા કરના ચહિયે.

ફ઼રૂખ઼ુ—બિચારી શુક્રીયાહી તો અદા કર રહીથી.

૨ સહેલી—તો ક્યા હમારી બાનુકો અહેસાન ફ઼રામોશ સમઝતી હો! શુક્રીયાભી અદા કિયા હોગા ઔર સાથ હી કોઇ બડા ભારી ઈનામભી દિયા હોગા.

૧ સહેલી—હાં, હાં, પ્યારી કયા ઇનામ દિયા હમેંભી બતાવ.

૪ ,, —અજી વાહ, બસ સમઝ જાવ.

તસ્નીમ—જાવ જાવ મુઝે ન સતાઓ, મુફ઼્તકી ફ઼બ્તીયાં ન ઉડાઓ.

૩ સહેલી—અચ્છા અચ્છા ન શરમાવ, ન શરમાવ; બહુત દેર હુઇ ચલો ઘરકો આવ.

તસ્નીમ—હાં હાં ચલો—(શહયારસે) બંદગી. (જાના)

શહરયાર—તસલીમ.

શ઼એર.

સુંઘને ભી મયેં ન પાયા થા કે વોહ ગુલ ઉડ ગયા.

ફ઼રૂખ઼ુ—રહે ગયા ઉલ્લુંકા પઠ્ઠા ઔર બુલબુલ ઉડ ગયા. હત તેરીકી વ્હે તો ફિર આ ગઇ.

તસ્નીમ—જનાબ મુઝે મુઆફ઼ કિજીએ, મયેં જલદીમેં આપકા શુક્રિયા અદા કરના ભુલ ગઇ થી.

શાહરયાર—લેકીન ખ઼ુદાકે લિયે શુક્રિયે કે સાથ કહીં મુઝેભી ન ભુલ જાઇયેગા.

તસ્નીમ—આપકી મહેરબાની કહીં ભુલનેકે લાયક હય.

(આના સહેલીયોંકા)

૧ સહેલી—અજી વાહવાહ તુમતો ફિર યહીં કી યહીં હો ચલો આવ–જલ્દ કદમ બઢાવ (જાના સબ સહેલીયોંકા)

શએર.

શાહરયાર—મેરી ઉમ્મીદોંકી દુનિયામેં અંધેરા હો ગયા,

ફ્યજુ—ભાઇયોંસે ઘર ચલો અબતો સવેરા હો ગયા.

શાહરયાર—ચલ હટ હટ ઉધર બકબક ન કર. (આના તસનીમકા.)

તશનીમ—હાં કહીએ આપને બુલાયા.

ફ્યજુ—અરરરર યહે ઔરત તો કોઇ ગલેપડુ મઅલૂમ હોતી હય.

શાહરયાર—હાં મંય યહે પુછતા થા કે ચાંદ રાતકો ઔર સુરજ સુબ્હકો નજર આએ દેગા મગર યહે નુરાની ચહેરા ફિર કબ દિખાઈ દેગા. (આના સહેલીયોંકા.)

૧ સહેલી—અરે વાહ ફિર તુમ યહીં આ ગઇ.

૪ „—અજી મિયા તુમ્હારા કહીં ઘર–વર હય કે નહીં.

ફ્યજુ—ઘર ક્યા અબ તો ઇનકી કબ્રભી યહીં બનેગી.

સહેલી—ક્યા યહાં ચમક પથ્થર હય જો બાર બાર તુમ્હેં યહાં ખીંચ લાતા હય.

„—બસ બસ જ્યાદા ન મચલો અબ ઘરકો ચલો.

તશનીમ—અય અય– (પયર પકડના).

સહેલી—ક્યા હુવા ?

તશનીમ—પાઉમેં કાંટા ચુબ ગયા.

ફ્યજુ.—પાઉંમેં કાંટા ચુબ ગયા યા દિલમેં બસોલા ઉતર ગયા.

શાહરયાર—અગર હુકમ હોતો મયેં કાંટા નિકાલું.

૧ સહેલી—બેશક યહે કાંટા અપહીસે નિકલેગા.

તશનીમ—અરે ચુપ ક્યા દીવાની હો ગઈ હય.

૨ સહેલી—બસ બસ અબ કાંટા વાંટા રહેને દો સીધી ઘરકો ચલો.

શએર.

બંધી યહે સબ દિલકી ઘાતેં હય, ખુબ હય પાઇ હુઇ,
હાલ કહે દેતી હય દિલકા આંખ શરમાઈ હુઇ.

ગાના—હાંરે ગોરી ચાલો ન ઠારો અકેલી અલબેલી,
દેખો બાલાસા જોબના લુટે ન કોઉ સહેલી અલબેલી.
સખીરી મય હારી હય હારી મય હારી,
મોહે ન સતાવો અય જાઓ.

કાહે રંગીલે રસીલેસે પ્યારી નેહાં લગાયાં બતાઓ,
જાઓ અબ ન બોલુંગી તુમસે ગુઇયાં રાર ન મચાવો.
ગઇ સબ જાન સખીયાં કરકે બાત કાહે છુપાત,
મનકી બાત, ભેદ કહત હય મોહની અખીયાં—ચલો.

બાબ પહેલા. **પરદા છટા.**

મકાન ખ.યરસલ્લાહકા.

.ખયરસલ્લાહ—લાહે.લવલાકુવત! ફેશનેબલ જોરૂને તો મેરા દિવાલા નિકાલ દિયા યારોં મયેં પુછ્તા હું એ.ારત જા.ત રાતકો બારા બારાં બજે તક નાટક દેખનેમેં રહે કયા ઇસકા નામ ફેશન હય? .ગયરોંકે સાથ મોટરમેં બયઠકર હવા ખાનેકો જાય કયા ઇસકા નામ ફેશન હય! હજારો રૂપીયે કપડોંકે પીછે બરબાદ કરના ઇસકા નામ ફેશન હય? (કપતાનકા આના).

કપતાન—સુનોજી ખ.યરસલ્લાહ, નવાબ ક.લુખાનકી તરફસે હુ.કમ આયા હય કે તુમ દો ઘંટે કે બાદ છાવનીમેં હ.ાજી.ર હો જાના.

.ખયરસલ્લાહ—બહુત અચ્છા, મગર આજકલ જ.રા.......

કપતાન—હાં મયે જાનતા હું કે આજકલ તુમને એક ખુ.બસુરત એ.ારતસે શાદી કી હય, ઇસિ લિયે ઘરસે નિકલના નહીં ચાહતે.

.ખયરસલ્લાહ—(ખુદસે) બેટા ખ.યરસલ્લાહ ઇસ પુરાને ગુનાહગારકી નિયત બિગડી મઅ.લુમ હોતી હય. (ડાલી આતી હય).

ડાલી—નોકર બડે બેઅદબ હય એક દમ ગોલી માર દેનેકે કા.બિલ હય.

કપતાન—ખ.યરસલ્લાહ યહે કૌન હય?

.ખયરસલ્લાહ—અરરર-યહે કહાં આઈ! હુ.જુ.ર મેરી બહન હય અરે મેરી બીબી હય. (ડાલીકો) અરે તુમ યહાં કયું આઇ!

ડાલી—યહે કૌન સાહિ.બ હયેં?

.ખયરસલ્લાહ—તુમ્હેં ઇસસે કયા કોઇ ભી હય.

ડાલી—મયેં ચહાતી હું મુઝે ઇનસે ઇનટ્રોડયુસ કરાવ.

.ખયરસલ્લાહ—તો કયા મુઝે કોઇ મિલાવખાન સમઝી હો!

ડાલી—અભી તુમ એટીકેટસે મહજ. નાવાકી.ફ હો.

.ખયરસલ્લાહ—અપની જોરૂકો દુસરેસેં મિલાના ઇસિકા નામ એટીકેટ હય!

ડાલી—તો મયેં ખુ.દ ઇનસે મિલતી હું. જનાબ મયેં આપકા નામ પુછ સકતી હું?

.ખયરસલ્લાહ—નામ કયા આપ તો ગલેભી મીલ સકતી હય.

કપતાન—બંદેકો કપતાન દિલેરજંગ કહેતે હયેં.

.ખયરસલ્લાહ—(ચીડા કર) બન્દેકો કપતાન દિલેરજંગ કહેતે હંય.

ડાલી—મયેં આપકો દેખ કર બહુત ખુ.શ હુઇ.

કપતાન—મયેં આપકો દેખકર બહુત મસરૂર હુવા.

.ખયરસલ્લાહ—ઔર મંય તુમ દોનોંસે બીલકુલ દિલગીર હુવા. બસ અબ મુઆમિલા બીગડતા હય. હુ.જુર આંપ કુચ્છ નાશતા વાસતા તો ન કરેંગે?

કપતાન—બેગમ અયસી હ.સીન ઔર .ખુશ અદા ઔ.રત મયે ને કભી નહી દેખી.

.ખયરસલ્લાહ—અરે જાવ .હુજુર કે લિયે કુચ્છ શરબતવગ.યરા લાવ.

કપતાન—નહીં, શરબતસેં જ.યાદા મુઝે ઇનકી બાતેં મીઠી મઅ.લુમ હોતી હય.

.ખયરસલ્લાહ—બાતેં મીઠી મઅ.લુમ હોતી હય તો બાતેં કરો.

ડાલી—મયેં ઉમીદ કર સકતી હું કે આપ ફિર કભી તશરીફ લાયેંગે.

.ખયરસલ્લાહ—જનાબ મયેં વોહ કહના ચાહતા હું.

કપતાન—ચુપ રહો બા.જુ ખડે હો જાવ.

.ખયરસલ્લાહ—લો હમારી જોરૂ ઔર હમહી બાજુ. ખડે હો જાયેં યહેભી આજકલકા ફેશન હય.

કપતાન—મયેં આપકી જ.યારતકો જુ.રૂર............

.ખયરસલ્લાહ—અજી મયેં તુમ્હે......

ડાલી—દો આદમીકે બિચમેં બારબાર બોલના યહે કહાંકા કા.યદા હય!

.ખયરસલ્લાહ—ઇનિકોં જાને દે ફિર મયેં તુઝે કા.યદા બતાતા હું.

કપતાન—અબ ચુંકે વક.ત બહુત હો ગયા હય ઇસિ લિયે મયેં જ.યાદા નહીં ઠયર સકતા હું.

.ખયરસલ્લાહ—જનાબ યહ સલાહ તો આપકો મયેભી દે સકતા હું.

કપતાન—સુનો ખ.યરસલ્લાહ, દો ધંટે કે બાદ કીલ કાંટેસે લેસ હોકર છાવનીમેં હ.જી.ર રહેના.

.ખયરસલ્લાહ—બહુત અચ્છા!

કપતાન—બેગમ .ખુદા હ.ફીજ.!

ડાલી—મહેરબાની. (જાના કપતાનકા)

.ખયરસલ્લાહ—દેખોજી મયેં તુમ્હે નોટીસ દેતા હું કે મુઝે તુમ્હારી આજ. હરકતેં પસંદ નહીં હયેં.

ડાલી—વોટ આઇ કેર અબાઉટ! તુમ્હારી પસંદ નાપસંદકી કૌન

પરવાહ કરતી હય. (ડાકટર મુહબ્બતખાંકા આના)

ડાકટર—ગુડ મોરનીંગ મેડમ.

.ખયરસલ્લાહ—અબે ગુડમોરનીંગકે બચ્ચે પહેલે મિયાંકો સલામ કરતે હયેં યા બીવી કો !

ડાકટર—તો કયા તુમ ઇનકા શૌહર હો ?

.ખયરસલ્લાહ—નહીં તો કયા ઇનિકા ભાઈ હું !

ડાકટર—મઆફ કિજીયેં, મયેં તો આપકો મેમસાબકા બટલર સમઝા.

.ખયરસલ્લાહ—એ પાઉં અયસે બટલર તેરે બાપકોભી નસીબ હુવે થે !

ડાલી—ડાકટર સાહ.બ, યહે જ.રા અનપટ આદમી હય, ઇનિકે કહેનેકા કુચ્છ ખ.યાલ ન કરના.

.ખયરસલ્લાહ—અરે તેરે પઢે લીખેકી અયસી તયસી મેરે ઘરમેં આકર મુઝેહી બટલર બનાતા હય.

ડાલી—તો તો ઇસિમે તુમારા કયા જાતા હૈ.

.ખયરસલ્લાહ—તો કયા મંય તુમારા બટલર હું ?

ડાલી—ડીયર ખ.ફા કયું હોતે હો તુમ સમજે નહીં.

.ખયરસલ્લાહ—કયા નહીં સમઝે ?

ડાલી—તુમહારી સુરતસેં અયસા મઅ.લુમ હોતા હય.

.ખયરસલ્લાહ—કે મયેં તુમારા બટલર હું ?

ડાલી—ડાકટર સાહે.બ આપ કુચ્છ ખ.યાલ ન કરેં. આપ મેરી તરફ દેખેં.

.ખયરસલ્લાહ—યહે તો જબસે આયા હય આંખે ફાડફાડ કર તેરી હી તરફ દેખ રહા હય; મગર ઇસ ક.બ્રસ્તાનકે ઠેકેદારકો યહાં કયું બુલાયા ?

ડાલી—તુમસે નહીં કહા થા કે મેરા કુતા બિમાર હય.

.ખયરસલ્લાહ—તો કયા ઘરમેં ડાકટર નહીં થા જો ડાકટર બુલાયા ગયા.

ડાલી—કયા તુમ ડાકટરભી હો ?

.ખયરસલ્લાહ—મયેં તો ખ.ાનદાની ડાકટર હું મરીજ.કી નબ્જ. દેખતેહી ઉસ્કે બાપદાદાકા મરજ. બતા દેતા હું.

ડાકટર—અચ્છા મિયાં ખ.ાનદાની ડાકટર જ.રા યહે તો બતાવકે આદમી પાગલ કયું હો જાતે હયેં.

.ખયરસલ્લાહ—અરે તુમ ઇતનાભી નહીં જાનતે આદમી હો યા દો પાંવકે ગધે ! શેમ ! ! શેમ ! ! !

ડાલી—યહે ગાલી ગુફતાર કયસી ?

.ખયરસલ્લાહ—વલ્લાહ મખ.તજ્ન્નુ હો તો અયસા. બેટા અલલટપ્પુ, .હકીમ .ખન્નાસકી કિતાબ અટકલ મિન્નાસ મતબુ.અ મદરાસકી.

ડાકટર—જી-જી, ક્યા કહા હ.કીમ .ખન્નાસ ઔર ઉસકી કીતાબ અટકલ મીન્નસકા નામ તો મયેને આજહી સુના.

.ખયરસલ્લાહ—કિતાબકા નામભી નહીં સુના! જબતોં તુમ કોઇ ગટર કિલાસ ડાકટર હો.

ડાકટર—અચ્છા કયા કેતા હય?

.ખયરસલ્લાહ—તુમને કયા પુછા?

ડાકટર—મંયને યહ પુછા કે આદમી પાગલ કયું હો જાતે હયે?

.ખયરસલ્લાહ—આદમી પાગલ યું હો જાતે હયેં કે ઉનકે હોશો હવાસ ખો જાતે હયેં.

ડાકટર—મગર મયેં યહી તો પુછતા હું કે ઉનકે હોશો હવાસ કયું ખો જાતે હયેં.

.ખયરસલ્લાહ—મયેં યહી તો કહેતા હું કે જબ આદમી પાગલ હો જાતે હયેં.

ડાકટર—(.ખુદસે) સમજ ગયા. યહે ડાકટરી વાકટરી કુચ્છ નહીં જાનતા અચ્છા એક બાત ઔર પુછતા હું?

.ખયરસલ્લાહ—પુછો.

ડાકટર—ભલા યહે તો બતાવ કે આદમીકા દિલ કહાં રહેતા હય?

.ખયરસલ્લાહ—બિલ્લીકા દિલ છીછડેમેં કુંજુસકા દિલ પૈસેમેં, પારસીઓકા દિલ ઈંગ્રે.જી ઠાઠમેં ઔર હિંદુઓકા દિલ બાઇકાટમેં.

ડાકટર—મયેં યહે પુછતા હુંકે આદમીકા દિલ સીનેમેં કિસ જગાહ રહેતા હય.

.ખયરસલ્લાહ—લીવરકે સામને ઓર કલેજેકે પીછે યાને ઠીક દહની પસલી કે નીચે.

ડાકટર—.ગલત! આદમીકા દિલ સીનેમેં બાયેં તરફ રહેતા હય.

.ખયરસલ્લાહ—અજી વોહ અગલે .જમાનેમેં રહા કરતા થા. મગર જબ લારડ કર.જનકી .હુકુમતસે ઘબરા ગયા તો બાયેં તરફસે નિકલ કર દહની તરફકો આ ગયા.

ડાકટર—અચ્છા મેમસા.હેબ મુઝે વોહ કુતા દિખાવ?

ડાલી-ચલિયે ડાકટર સાહિબ, મયેં અપના પયારા કુત્તા દિખાતી હું.

.ખયરસલ્લાહ-મગર સુનોતો કુતેકે લિયે ડાકટર ઘરમેં બુલાયા જાતા હય ઓર મયેં જબ બિમાર હોતા હું તો કુત્તા ઘરમેં નહીં આતા હય!

ડાલી—ડીયર મુઆફ઼ કરના, મુજે અપના કુત્તા તુમસે ઝ્યાદા પ્યારા હય. (દોનોકા જાના)

ખયરસલ્લાહ—(ખુદસે) યેહેભી આજકલકા ફેશન હયે. ખુદા જાને ઇસ કુત્તેવાલી મેડમસે કિસ તરહ નિબાહ હોગા અગર ઇસ વક્ત વોહ કમીશન એજંટકા બચ્ચા આતા તો ઉસકુ કચ્ચાહી ચબા જાતા. (એજન્ટકા આના)

એજન્ટ—ગુડમોરનિંગ!

ખયરસલ્લાહ—હુ આર યુ?

એજન્ટ—જનાબ આપને અભી તક હમારા કમીશન નહીં ભેજા.

ખયરસલ્લાહ—અબે કમીશનકે બચ્ચે, તુમ લોગોં કો કોઇ દુસરા ધંદાહી નહીં મીલતા. જો યેહે ધંદા કરતે હો; શરીફ઼ આદમીઓંકે ગલેમેં અયસી દુન્યાકી ઉઠી હુઈ ઔરતેં લાકર બાંધતે હો!

એજન્ટ—કયા કામ નિકલ ગયા તો બાતેં બનાતે હો! કમીશન દેના પડતા હય તો બહાને બતાતે હો! લાવ લાવ હમારા કમીશન લાવ.

ખયરસલ્લાહ—(લાત મારકર) યહે લે તેરા કમીશન.

એજન્ટ—અરે યહે કયા નાજાયઝ હરકત?

ખયરસલ્લાહ—યહેભી આજકલકા ફેશન હય.

એજન્ટ—અરે યહે ફેશન તુમકો કિસને સિખાયા?

ખયરસલ્લાહ—તેરી ફેશનએબલ જોરૂને.

એજન્ટ—કયા કહેતે હો મિયાં શુક્ર કરો કે તુમ્હે અયસા ગુડ લેડી મિલ ગઈ. વલ્લાહ મુઝેતો તુમ્હારી ખુશનસીબી પર રશ્ક આતા હય.

ખયરસલ્લાહ—અચ્છા તુઝે રશ્ક આતા હયે તો ચલ અપની જોરૂએં ટ્રાન્સફર કરેં.

એજન્ટ—યાને?

ખયરસલ્લાહ—યાને મેરી ફેશનએબલ જોરૂ તું લેજા, ઔર તેરી બુઢી જોરૂ મુઝે દેજા.

એજન્ટ—તો ક્યા તુમકો જોરૂને નોકરોંકે ચને ચબવાયા હય?

ખયરસલ્લાહ—અરે ભાઇ ઉસને નોકરોંકો ભી અયસા સિખા રખા હય કે વોહતી મેરી નહીં સુનતે.

એજન્ટ—કહીં અયસા હો સકતા હય!

ખયરસલ્લાહ—મય તેરી ખાત્રી કરદું. અચ્છા આ ઇધર ખડા રેહ. સયપુ અરે ભાઈ સયપુ—

સયપુ—કયા હય સાહેબ. સારા દિન સયપુ—સયપુ—

ખયરસલ્લાહ—(એજન્ટકો) કયું કમીશન લેતા હય ?

સયફુ—બોલો સાહેબ ક્યા કહેતે હો, મુઝે કિરકેટ ખેલને જાના હય.

ખયરસલ્લાહ—રાતકો મેમ સાહેબ કહાં ગઇથી ?

સયફુ—નાટક દેખને.

ખયરસલ્લાહ—કિસકે સાથ ?

સયફુ—ડાકટર મુહબ્બતખાંકે સાથ.

ખયરસલ્લાહ—મગર મયેંને તો કભી હુકમ નહીં દિયા !

સયફુ—તમ્હારી ઓર તુમ્હારે હુકમકી પરવાહ હી કોન કરતા હય.

ખયરસલ્લાહ—(એજન્ટસે) કયું કમીશન લેતા હય ?

(ડાલીકા આના.)

ડાલી—નોકર બિલકુલ બેઅદબ હયેં. એકદમ ગોલી માર દેનેકે કાબિલ હયેં, જબસે મયેં ચિલ્લાતી હું જવાબ નહીં દેતા.

(સયફુકો મારતી હય).

ખયરસલ્લાહ—(એજન્ટકો) લો મેમસાહેબ ફુલપારમેં હયેં—(ડાલીસે) જાને દો બેચારેકો કાહેકો મારતી હો—

ડાલી—ખબરદાર ! તુમ મેરી બાતોંમેં બીચમેં મત દખલ દિયા કરો—હાં ડાકટર તુમને મેરે કુત્તેકો તપાસા !

ડાકટર—હાં ઉસકો જરા સર્દી હો ગઇ હય.

ડાલી—તો ફિર ક્યા કરના ચાહિયે ?

ડાકટર—બેફિક્ર રહિયે. મયેંને પ્રિસક્રિપશન લિખ દીયા હય ઉસકો દિનમેં તીન મરતબા પિલાઇયે.

ડાલી—ઓર ખાનેકો ?

ડાકટર—કુચ્છ નહીં સિર્ફ પાંચ છે બકરીકે ભેજે, સાત આઠ અંડે, દસ બારા મુરગીકા શોરબા, અયસી હલકી ખુરાક દેના.

ડાલી—ઓર પીનેકો ?

ડાકટર—હરએક ખાનેકે પહેલે એકશા નંબર વનકા એક એક પેગ.

ખયરસલ્લાહ—ભઇ વાહ, મિયાંકો તો બેવડેકા વાંધા ઔર કુત્તેકો એકશા નંબર વન. અગર ખુદા મુઝે કુત્તાહી પયદા કરતા તો અચ્છા થા, મેમ સાહિબકી ગોદમેં બયઠકર નંબર વનકા પેગ તો ઉડાતા !

ડાકટર—અચ્છા મુઝે ઇજાજત દિજીયે.

ડાલી—ડાકટર સાહિબ મયેંભી આપકે સાથ ચલતી હું, જરા મુઝે લીડીઝ જીમખાના તક છોડ દેના. (દોનોકા જાના).

ડાકટર—ખુશીસે.

એજન્ટ—અરે વ્હે દુસરા સાહિબ કહાં ચલા ?

સયફુ—બીકવાઇટ યુ ફુલ !

ખયરસલ્લાહ—જા ભાઇ જા મયેં અપની જોરૂ તુઝે મુફ્ત દેતા હું.

એજન્ટ—અરેં વાહ તુ અપની પીડા. મેરે પીછે કહાં લગાતા હય.

ખયરસલ્લાહ—અબે અયસા વક્ત. ફીર નહીં આયગા. અગર તેરે પાસ પૈસા નહીં હય તો લે વિક્ટોરીયા કા ભાડા.ભી મયેં દેતા હું.

એજન્ટ—અયસી બીવી પર સો જુતે ઓર અયસે મીયાં પર લાખ લઅ્.નતં.

ખયરસલ્લાહ—મયેં ક્યા જાનતા થા કે ડાકટર કોપરખરાસકી લ.ડ.કી અયસી હોગી, વર્ના ક્યું ઝક મારતા !

ગાના.

દેખો યારો કયા ઝક મારા બીબી અયસી લાએ,
કે જીસને આતેહી મેરા દીવાલા ફુંકા હાએ હાએ.
યારોંકે સાથ હોટલમે ચંપીનકી બોતલ ખુલવાએ;
ઔર યહાં તો મીસ્ટર ખ.યરસલ્લાહકા ડબ્બા ગુલ હોજાએ.
મીલે જીસકો જોરૂ અયસી વોહ બહાર દેખે કયસી;
લાઅ્.નત ભેજો યારો અયસી જોરૂકી અયસી તયસી.
કોઇ આવે સયકલ લેકર ઔર કોઇ લાવે મોટરકાર;
મીયાં તો ઘરકી ખાએ હવા, ઔર બીબી જાએ બહાર.
ગ.યરોકી દેકર હાથ બગ.લમેં ફીરતી હય બઝાર;
અયસી ફેશનએબલ ઔ.રતપર હો ખુ.દાકી માર-મીલે.
ભટકે વોહરાતોંકો નાટક ફાટકમેં ઉલઝુલુલ;
મીયાં રોકે તો બીબી કહેતી હય બીકવાયટ યુ ફુલ.
દેખો યારો હા તુમભી ન કરતા કોઈ અયસી ભુલ;
વરના તુમહારાભી યેહ કર દેવેગી ડબ્બા ગુલ.

બાબ પહેલા. પરદા સાતવાં.

તારીકકા કિ.લઅ્.ા.

તાહેરા—ઓ .ખુદા, ઓ .ખુદા, ય્હે ખૈ.ાફ્નાક આવા.જેં કયસી આ રહી હંય. શાયદ જંગ છિડ ગઇ. અફ્સોસ! મુલ્કકી ઔરતોં માતમ કરો ક્યું કે આજ તુમ્હારી સેંકડો બહન બેવા ઔર બચ્ચે યચીમ હો જાયેંગે, બચ્ચોં ગિરયાઓ.જારી કરો. લોગો સિયાહ લિબાસ પહેનો; આજ તુમ્હારે હ.જારોં ભાઈ તુમસે હમેશાકે લિયે જુદા હો જાયેંગે.

શ.એર.

હ.જારોં જાન ઔર હ.જારોં તન ઇસ સિતમમેં આકર તબાહ હોંગે,
જો ગરથે કલ તક કે જગમગાતે વોહ કોઇ દમમેં સીયાહ હોંગે.

તોફી.ક—પ્યારી બીવી.

તાહેરા—કોન તોફી.ક! વાય બે.ઈ.જ.જતી બસ દુર ખડે રહો. મેરે .કરીબ મત આવો.

તોફી.ક—તાહેરા તુમ મુઝે ગુસ્સેસે દેખ રહી હોં.

તાહેરા—હાં, મયેં તુમ્હેં ગુસ્સે .હિરકત ઔર નફરતસે દેખ રહી હું.

તોફી.ક—લેકીન ઇસકા સબબ?

તાહેરા—તુમ ખુ.જદિલ હો, ઔરત હોકર મર્દકા લીબાસ પહન દુન્યાકો ધોકા દે રહે હો. કયા જંગ ફત.હ હો ગઈ?

તોફી.ક—અફસોસ! સિવાએ હાર ઔર શિકિસ્ત કે અબ હમારે નસીબોં મેં ઔર કયા હય, તમામ ફૌજ બે.જબાન ભેડોંકી તર.હ વફાદારીકી .કુરબાનગાહમેં હવાલ હો ગઈ.

તાહેરા—તો તુમ જીસકો સબસે પહેલે મરજાના થા કયસે .જીંદા રહે! કયા શિકસ્ત ખાકર મયદાને જંગસે ભાગ કર મેરે પાસ કિ.સમતકી ફરીયાદ લાયે હો, યા મૌતસે મુકા.બલા કરને કે બદલે મૌતકે સામનેસે ભાગ કર મેરી ગોદમેં છુપને કે લિયે આયે હો!

તોફી.ક—યા ખુદા! મંય ઇસકો કયા જવાબ દું? પ્યારી બીવી મંય ઇસ લિયે આયા હું કે મરનેસે પહેલે તેરી આખ.રી વફાદારી આજમાઉં. મયેં ઇસ લિયે આયા હું કે મરનેસે પહેલે તુઝકો ઓર તેરે દિલકો ક.ત્લ કરૂં.

તાહેરા—કયા માલિક અપની લોંડીકો અજ.માને આયા હય, શોહર અપની બીવીકો ક.ત્લ કરના ચાહતા હય, તો લો યેહ સર હ.જી.ર હય ખુ.શીસેં શૌક.સે ગરદન ઉડ.દો, ફરમાં બરદારી આજ.માં ચુકે અબ વફાદારી ભી આજ.માલો:—

શએ.ર.

તુમ્હારીથી પહેલે, તુમ્હારી હું અબભી;
જ.બાં ટુકડે હો જો, કરૂં મુંહસે ઉફભી.

ચલો હટો, બઢો, મેરે માલિક! મુબારીક હય વોહ ઔરત જો અપને ખા.વિંદ કે ક.દમોંપર કુ.રબાન હો જાયે.

તોફી.ક—સીખો, અય દુન્યાકી ઔ.રતો! ખા.વિંદકા હુકમ કિસ તરેહ. ફર્જ. હય ઔ.રતપર, વોહ ઇસ ઔ.રતસે સીખો. **તાહેરા** મયે

તુઝે ક.તલ કરૂંગા ઔર જ.રૂર ક.તલ કરૂંગા, મગર હાથસે નહીં એક બાતસે.

તાહેરા—વોહ કયસી ખ.ફનાક બાત હય?

તોફી.ક—સુનો, ઔર અચ્છી તરહ. સમઝો. જીસ બચ્ચેકો હમને આઠ બરસ તક કલેજેમેં રખકર પાલા, લિખાયા; પઢાયા, ઉસકી પરવરિશ મેં રાતકો દીન ઔર દીનકો રાત કરડાલા ઔર આખોંસે લગાયા આજ ઉસકી કુ.રબાનીકા દિન આયા.

તાહેરા—યાને? યાને? સાફ, સાફ, પ્યારે શૌહર સાફ, સાફ.

તોફી.ક—યાને **સુહેલકો** વફાદાર **હુરશામ** કે સાથ કહીં ભગા દો, ઉસકે એ.વજ.મે દિલ પથ્થરકા કરકે જા.લમ **તુગ.રલકી** શમશીર પર અપને લખ્તે. જીગર **રશીદકો** ભેંટ ચઢાદો.

તાહેરા—હાય! તુમ બાપ હોકર ક્યા ફરમાતે હો? મયેં માં હોકર યહે કામ કિસ તરહ. કર સકતી હું! મેરે માલિક, મેરે શૌહર મુઝે મુઆ.ફ કરો.

તોફી.ક—અગર બેટેકી મહો.બ્બ.ત માલિકસે બેવફાઇ સીખાતી હય, દુન્યાકી ખુ.શીકે લિયે આકિ.બતકા ગુનાહગાર બનાતી હય, તો ઇસ્કો જલાદો. તાહેરા તાહેરા, મુઝે .ખોફનાક અંજામકા .ખ્યાલ હય; જબતક .જાલિમ .તુગરલકો યહે ય.કીન ન હો જાયે કે દુશ્મન .જીબેહ હો ગયા તબ તક સુહેલ કહીં છિપે; મગર .જાલીમકી તલવારસે બચ જાના મુહાલ હય.

તાહેરા—મયેં માનતી હું મગર માનતા નહીં માનતી; મયેં રા.જી હું મગર મ.હોબ્બત રા.જી નહીં હોતી.

શ.એર.

ઇસ દિલકો, મામતાકો, તબ.અતકો કયા કરે,
કમ.બખ્ત માં બતાવ મ.હોબ્બતકો કયા કરે!

તોફી.ક—અયસી મામતાકો ફુંક દો, આગ લગાદો—

શ.એર.

મેરે હર રૂએંપે જીસકે લાખ લાખ અહેસાન હંય,
લાખ બેટેં હોં તો ઉનકે લાલ પર .કુરબાન હંય.

તાહેરા—.ખયર, તુમહારી ઔર .ખુદાકી યહી મર.જી હય તો મંય દિલ ક.ડા કરકે અપને જીગરકો અપને સામને .જીબેહ કરનેકો તૈયાર હું.

શ.એર.

ભોંક દુંગી .ખંજર ઉસ મા.અસુમ કે હલકુમમેં,
ઔર સમઝુંગી યહી લિખા થા બસ મ.કસુમમેં.

તોફી.ક—આફરીન-અય વફાદાર .ઔરત આફરીન! અબ મયેં જંગમેં ખુશી ઔર રાહતકી મૌત મરૂંગા, ઔર .કયામતકે દિન ગુરૂર ઔર .ઇ.જ.જતસે ઉઠુંગા-

અશ.આર—હશરમેં જબકે .હિસાબોંકે લિયે .જીંદા હોં-
ચું ન કરના કે વફાદારોંમેં શર્મીન્દા હો;
જબ તલક હોંશ રહે, જીસ્મ રહે, જાન રહે-
.કૌલકા પાસ રહે-શર્મ રહે—ધ્યાન રહે.

તાહેરા—મેરે માલિક .કૌલ જાનકે સાથ હય,

તોફી.ક—મેરી .ઇ.જ.જત સલામ, યહે આખરી મુલાકાત હય.

શ.એર.

ખુન બરસે દિન બદિન ઇસ તે.ગ જોહરદારસે,
મોતકી બીજલી ચમકતી હો મેરી તલવારસે. (જાના તૌફી.ક.કા).

તાહેરા—હાય! મેરે સીનેમેં ટાઢે માર કર કૌન રો રહા હય! અય વફાદારી દુર હો, નિકલ જા; અય બેર.હમી અલગ હો જા, અય બેટેકી મ.હોબ્બત મુઝે ખુદા ઔર શોહરસે બેઇમાન બનાના ચહાતી હય! નહીં, નહીં, મયેં બેટેકે .ખુનસે વફાદારીકી કિતાબમેં દસ્તે.ખત કરૂંગી. અય .ઔરત કે દિલ હીમ્મત પકડ, અય બેર.હમી તું ઇસકે દરવા.જે પર પહેરા દે તાકે .ખૌફ ઔર ડર ઘુસને ન પાયે. ઓ રાત તુ ઇતની અંધેરી હો કે મેરે હાથકા કામ મેરી આંખેં દેખને ન પાયે. (હુશામકા આના)

હુશામ—.હુ.જુર, .હુ.જુર. બચ્ચોંકી .હિફા.જત કીજીયે; .કિલેકા મ.ગરેબી દરવા.જાભી ફ.તહ હો ગયા.

તાહેરા—હુસ્શામ, હુસ્શામ, વફાદારી દિખાવ, સુહેલકો લેકર ચોર દરવા.જેસે ભાગ જાવો, મયેં ઇસકે .એવ.જમેં અપને લ.ખ્તે જીગરકો કુરબાન કર દુંગી.

હુશામ—મગર યહે દાંવ કયું કર ચલેગા? દુશમન પહેચાન ન લેગા?

તાહેરા—નહીં સુહેલ ઔર રશીદકી .ઉમરમેં થોડ.ાસા ફ.ર્ક હય, ઔર ચુંકે શહે.જાદા બહોત કમસીનીમેં હમારે સર્દ કીયા ગયા થા ઇસિ લિયે કોઇ તમી.જ નહીં કર સકેગા, કીસીકો વહમભી ન ગુ.જરેગા. (સુહેલકા આના)

સુહેલ—અમ્મીજાન મુઝે કહાં ભેજતી હો ?

તાહેરા—વહાં જહાં દુશમનસે અમાન હો.

સુહેલ—નહીં, નહીં, મંય કહીં ન જાઉંગા, કયા તુમ્હારે દિલસે મેરી .મ્હોબ્બત જાતી રહી ?

તાહેરા—હાય! મંય ઈસે કિસ તરેહ બતાઉં. કયા દિલ ચીર કર દિખાઉં! સુહેલ ભાગ, ભાગ, ઈસ કસાઈખાનેસે નિકલ જા, દોઝખકા કુત્તા છુરી લિયે હુએ તુઝે ભોંકને આ રહા હય.

સુહેલ—નહીં, નહીં, મયેં ન જાઉંગા.

તાહેરા—અચ્છા ખુદા હાફિજ! (હુસ્શામ સુહેલકો ઉઠા લે જાતા હય. તાહેરા બેહોશ હોકર ગીરતી હય. રશીદ આતા હૈ)

રશીદ—અમ્મીજાન-અમ્મીજાન? યા અલ્લાહ અમ્મીકો કયા હો ગયા? બોલતી કયું નહીં? અમ્મી પ્યારી અમ્મી—

તાહેરા—કૌન? રશીદ મેરા લાલ મેરા બેટા-મગર કમબખ્ત દુર હો તુ મેરા બેટા નહીં હય.

રશીદ—અમ્મી તુમ કયા કહે રહી હો? મયેં તુમ્હારા બેટા હું.

તાહેરા—હાં હાં તુ મેરા બેટા હય. મેરા રશીદ હય. આ મેરી ગોદમેં આ, તુ મેરે ઘરકા ઉજાલા હૈ, આ મેરે બચ્ચે મંયને તુઝે બડી મહેનતસે પાલા હય. મગર બચ્ચા કિસકા? બચ્ચા કયસા? બચ્ચા શયતાન બનકર મેરે ઇમાનકો ઠગને આયા હય. જા જા તુઝે કિસને બુલાયા હય? મેરા કોઇ બચ્ચા નહીં. મયેં કભી મા નહીં બની. મેરી અંધેરી દુન્યામેં કોઇ ચિરાગ પયદા નહીં હુવા.

રશીદ—અમ્મી? અમ્મી? તુમ દિવાની હો ગઇ હો?

તાહેરા—હાં, હાં, મેં દિવાની હો ગઇ હું ખુની હો ગઈ હું ડાયન ભી હો ગઇ હું.

(અંદર દૌડ જાતી હય ઓર બેહોશીકી શીશી લાતી હય)

તાહેરા—રશીદ ઇધર આ.

રશીદ—યહે કયા હય?

તાહેરા—બેહોશીકી દવા.

રશીદ—કયું?

તાહેરા—તાકે તુઝે મરતે વકત તકલીફ ન હો.

રશીદ—નહીં અયસા ન કહો.

તાહેરા—અબે કમબખ્ત તુઝે સુંઘના હોગા- તુઝે મરના હોગા.

રશીદ—આ! રહમ!! રહમ!!! (શીશી સુંઘાતી હય)

તાહેરા—સો ગયા, ખામુશ હો ગયા, જાજા રાહતકી દુન્યામેં જા, બહિસ્તમેં ખેલના; હુરાંસે દિલ બહેલાના, વહાં તેરે બુજરગોંકી પાક રૂહેં મિલને આયેં તો ઉનસે મેરી મુસીબત બયાન કરનાં, અય મેરી માઓં-મેરી તરફ નફરતસે નજર ન ઉઠાવ, અગર

મેરી મજબુરી જાનતી હો તો બહુત નહીં ફ.કત દોહી આંસુ રહ.મકે બહાઓ. હાય! યેહ મેંને કયા કિયા? બેટા! બેટા રશીદ કયા ઇતની જલદી અપની માંસે .ખફા હો ગયે-હમેશા કે લિયે સો ગયે! બોલો ફ.કત એક બાર બોલો.

શ.એર.

ખફા માં સે ન હો, ગર હો ગયે એ.જાર જીનેસે,
ઉઠો આઓ મેરે પ્યારે, .જરા લગ જાવ જીનેસે.

(રશીદકો ઉઠાકર સુલાઆના આવાજકે સાથ કિલેકી દિવાર ગીરતી હય)

યા ખુદા યેહ .ખોફનાક ધમાકા ઓર યેહ યક-બ-યક દિવારમેં દરવાજા કયસા હો ગયા? અફસોસ! દુશ્મન આ પહુંચા.

તુ.ગરલ—ફતે.હ—કામયાબી! કામયાબી! યહી હય ગંજે મુરાદ, યહી હય .ખ.જાને કામગારી.

તાહેરા—કૌન હૈ? .જમીનકા બોઝા બલા તુ .કૌન હય?

તુ.ગરલ—કૌન હું! તુ.ગરલ, બહાદુર, સિપાહી, ફાતે.હ, જહાંકી ઇ.જ.જત.

તાહેરા—નહીં જહાંકી જીલ્લત, નેકી ઓર ઇમાનકા દુશ્મન.

તુ.ગરલ—અગર સુહેલકો નહિં દિયા તો ઇસસે .જિયદા તેરા દુશ્મન બન જાઉંગા.

તાહેરા—અરે તુ કયા-અગર તમામ દુન્યાકે શયતાન મિલકર આયેં તો સુહેલકો ન લે જાને પાયેં.

તુ.ગરલ—બદ.જાત યેહ બાત! સફદર ઇધર આઓ, બાંધો ઔર કોડે લગાવ.

તાહેરા—અરે કોડે. કયા; તુ મૌતકે શિકંજમે ખિંચવા દે-સરતનસે ઉડા દે.

રૂબાઈ.

જલાદે, મિટાદે, સડાદે, ગલાદે,
તેરે પાસ જીતની હય તા.કત દિખા દે,
ન હોગા, ન હોગા, ન હોગા, ન હોગા,
યેહ મેરી જબાન તુઝકો ઉસકા પતા દે.

તુ.ગરલ—મૌત મુઝસે જયાદા બેર.હમ નહીં હય **સફદર** બઢો. સફદર તુ ખડા હય! કયા મેરા .હુકમ નહીં સુનતા?

સફદર—.હુ.જુર શરાફત મુઝે અપકા .હુકમ સુનનેસે મને કરતી હય.

તુ.ગરલ—બોદે નામર્દ બુ.જદિલી દીખાતા હય!

સફદર—મુ.આફ કીજીયે, બુ.જદીલ વોહ હયજો મર્દ હોકર એક કમ.જોર .ઔરત પર હાથ ઉઠાતા હય!

તુ.ગરલ—.જલીલ ! દ.ગાબા.જ !! નિમક.હરામ !!!

સફ્દર—ઠયરીયે, મંય નમક.હરામ નહીં હુ. મેંને હમેશાં આપકે પસીનેપર .ખુન બહાયા હય. ઇસ જંગમે અપને દો નૌજવાન બેટોકોં ક.ત્લ કરાયા હય. મગર મજબુર હુ કે .ખુદાને ચ્હે હાથ .ઔરત કે લિયે નહીં, મર્દ કે લીયે બનાયા હય.

તુ.ગરલ—તો ક્યા તુ મેરા .હુકમ ન બજા લાયગા ?

સફ્દર—જો શરીફ્ ઔર બહાદુર હય વોહ મર જાયેગા; મગર મરતી હુઈ ઔરત પર કભી હાથ ન ઉઠાયેગા (તુ.ગરલ ફ્યેર કરતા હય—સફ્દર મરતા હય. તોફીકકો સિપાહી લાતે હયે.)

તુ.ગરલ—ચુપ બદ સિયર લે જાવ મારો તલવાર ઉડા દો ઇસકા સર.

તાહિરા—અરે .જાલીમ ઇસ આઇનેકો ન તોડ જો તુઝે તેરી અસલી સુરત દિખાતા હય.

સફ્દર—ઓ ખુદા !

તુ.ગરલ—કૌન મેરા શિકાર !

તાહેરા—મેરે .ગરીબ શૌહર.

તોફી.ક—મુસીબતોંકે તુફાન, તકલીફોંકી આંધીયાં, આફ્તોં કે રેલ, ફ્.કત જીતેજી કે હેં ઝમેલે. .જમીન પર આસમાન ચક્કીકે પાટકી તરા.હ જારી હય, બચપન ઔર જવાની તો પીસ ચુકા બુઢાપેકી બારી હય.

શા.એર.

હેચ દુન્યા હય ચ્હે, ઉકબાકી તલબગારીમેં,
આખરી સાંસભી નિકલે તો વફાદારીમેં.

તુ.ગરલ—એ .જલીલ, બા.ગી મુજસ્સીમ .ગદ્દારી ! ચ્હે જી.લ્લ તો.ખારી ઓર ફિરભી ન ગઇ વફાદારી ?

તોફી.ક—વફાદારી સચ્ચા દીન હય. પાક ઇમાન હય. વફાદારી પર બાલ બચ્ચે, બીવી સબ કુચ્છ કુ.રબાન હય.

રૂબાઈ.

મત સમઝ દિલસે મેરે .જહરે દ.ગા નિકાલેગા,
ચીર ઔર દેખ શરાફ્તસે ભરા નિકલેગા;
મરતે મરતે ભી દ.ગાબા.જ મેરે હોંટો સે,
યા .ખુદા નિકલેગા યા .હર્ફે વફા નિકલે ગા.

તુ.ગરલ—નજીસ બુઢે .જબાન બંદ કર .જીંદગી ઓર **સુહેલ** દોનોમેં જો ચી.જ .જિયાદા પ્યારી હો અપને લિયે પસંદ કર.

તોફી.ક—.ખુની કુત્તે હમ .જીંદગી દેંગે મગર પ્યારે સુહેલકો કભી ન દેંગે.

તુ.ગરલ—ક્યા તું મૌતસે બિલકુલ નહિ ડરતા હય ?
તોરી.ક—સિપાહી મૌતકે સાથ રોઝ ખેલા કરતા હય.
તુ.ગરલ—તો લે મૌત યહે તેરા શિકાર હય (પીસ્તોલ મારના)
તોરી.ક—એ ખુદા હક અદા. (મારતા હય)
તાહેરા—હાય ! કમબખ્ત ઝાલીમ ! તુને કયા કિયા ? એ ખુદા તું અપની ખુદાઈ છોડ કેર કહાં ચલા ગયા.

શએર.

ગફલતકી નીંદમેં કયા અબભી તુ સો રહા હય !
કયા દેખતા નહીં હય કયા ઝુલ્મ હો રહા હય !

તુ.ગરલ—ચુપ નાબકાર ખુદાકો નહીં મૌતકો પુકાર અગર સુહેલ કો નદિયા તો તુઝેભી તેરે ખુનમેં નહેલાઉંગા. દુન્યા ઉલટા દુંગા, તમામ ઘરમેં આગ લગા દુંગા, કહીંસે ભી સુહેલકો ઢુંઢકે લાઉંગા; ઓર ઉસકે ખુનસે તલવારકી પિયાસ બુઝાઉંગા.
તાહેરા—યા ખુદા !

શએર.

તાજે સરતો ગિરા પડા, અબ ગોદભી ખાલી કરૂં;
અપને હાથેસે મેં અપને ઘરકી પામાલી કરૂં !

તુ.ગરલ—બોલ ઓ મૌતકે નવાલે બોલ ! મેરે ખંજરકા ચૌરંગ, મેરે તીરકા હદફ, મેરે નેઝેકા નશાના કહાં હય ?
તાહેરા—જા ખુની કુત્તેહ વોહ તેરી ખુરાક પડી હય. ખા લે માર ડાલ, નોચ લે, સર તનસે ઉતાર દે અય મુનઈમે હકીકી કયા તું સો ગયા ? કયા કાનુને કુદર મનસુખ હો ગયા !

શએર.

ગુસ્સેકી આગમે ઉઠ તન મન જલાદે ઇસકા,
કહરો ગઝબ સે અપને સબ જોર ઢાદે ઇસકા.

(તુ.ગરલ રશીદકો ઉઠા લાતા હય).

તુ.ગરલ—યહે હૈ મેરે દરખ્તે શુજાઅત કા સમર.

(ખંજર ભોંક દેતા હય)

તાહેરા—એ ખુદા ! એ ખુદા ! યહે ખુફિશાં મંજર કિન આંખોંસે દેખા જાયગા. કયા તમામ દુન્યાકી મુસિબત એક હમારેહી વાસ્તે હય !

શએર.

મેરા ઘર હય કે ઝાલીમ કરબલા હય,
યહીં હોતી જો નાઝીલ હર બલા હય.

બાબ પહેલા ખત્મ.

બાબ દુસરા. પરદા પહેલા.

જંગલ.

ગાના.

અબ મીલ જાઓ ઓ ખોને વાલે.
થક થક હારે. બન બનમેં ઢુંઢકેર ભટકે હમ નદદી નાલે.
છાને ફીરે સગર ડગર ડગર હમ ભટકે.
ખાએ હય સઓ ઝટકે.
—હમદમ હય બંદ સબમીલ ધર સટકે ઓ ખોને વાલે.

૧ **સીપાહી**—મિલ જા, ભાઈ સુહલ મિલજા, યાર તુને તો હયરાન કર દિયા.

અશઆર.

દરબદર ફિરતે હયેં હમ પયરોંમે છાલે પડ ગયે,
ધુંપમેં જલુ જલકે સબકે કાલે ચેહરે પડ ગયે;

૧ „ —હાં અબ બતાવ સોચકે કિસ સિમ્મ હમ બઢેં,
બાંધે કિધરકી સીધ કિધરકો કદમ બઢેં.

૧ „ —યહે રાસ્તા યાર યેહ મુસ્કીલ ગુજાર હય

દુશરા—ઓર યું બઢેં—

૧ „ —તો રાસ્તે મેં એક ગાર હૈ.

૨ „ —ઔર યું ઝુકે.

૧ „ —તો દુર તલક કોહ સાર હય.

૨ „ —ઔર ઇસ્તરફ.

૧ „ —તો જાનલો બેડાહી પાર હય.

૩ „ —જબ સબ તરફ ખતર હય ફીર અબ કીધર ચલેં.

૪ „ —મેરી તો યહે સલાહ હય કે સબ અપને ઘર ચલેં.

૧ „ —લો યહે તો લોટ ચલને કો તૈયાર હો ગયા,
કયા જીંદગી સે અપની તુ બેજાર હો ગયા,
શમસાકી સખ્તીઓંકી તુઝે કયા ખબર નહીં,
પીછે હટે કદમ તો સમઝ લે કે સર નહીં.

૪ **સિપાહ**—અરે ભાઇ સુહેલકો અબ તક ન પાયા તો અબ કયા પાયેંગે; મુફ્તમેં કીસી શેર ભેડયેકા નિવાલા હો જાયેંગે.

૧ „ —તુ તો બુજદિલ મઅલુમ હોતા હય.

૨ „ —ઔર તુમ કયા રૂસ્તમકે સગે હોતે હો ?

૧ „ —બેશક હમ ખાનદાની બહાદુર હૈંયે.

૪ „ —શાયદ ફિરદોસીને શાહનામેમેં તુમ્હારેહી બાપદાદોંકા જીક્ર કિયા હય !

૩ ,, —અરે તુમ સુહેલકો ઢુંડને નિકલે હો યા ગુલખ.પ કરને કો !
૨ ,, —તો બસ સવારી આગે બઢ.ાઓ.
૧ ,, —ટટ્ટુકો એડ. લગાઓ.
સબ—ઉંચેનીચ્ચે ચબતક ભટકેંગે અય યાર હમ સહરા નદીનાલે.

બાબ દુસરા. **પરદા દુસરા.**

શાહી મહલ.

શમસા—બાગી.ઓંકા એક આ.જી મુસ્શાન ગીરોહ સુંલેહકી તરફકા બહાના કરકે અનક.રીબ માબદૌલત કે મુલ્કપર હુ.મલા કરના ચાહતા હય, ઇસ લિયે મયેં તુમસે ઔર ક.તલુસે મશવરા કરના ચાહતી હું. તુમ દોનોં ઠીક વક.ત પર પહુંચકર અપને મુહ.-સીનકો કોઈ બેહતરીન રાયે દોગે.

ક.હરમાન—અય મલકયે આ.લમ ? ઇસ ઝુંટી ઓર દગ.ાબ.ાજ દુન્યામેં બાપ બેટેકા, બહેન ભાઇકા, જોરૂ ખાવંદકા ગલા કાટ કર શાદ હોના ચાહતા હય, અગર મંય વફ.ાદાર હોનેકા વાઅ.દા કરૂં તો કિસકો યકી.ન હો ! લેકિન મયેં કૌન હું ઔર કયા હું, અપને મુહ.સિન કે લિયે કયા કરના ચહાતા હું, વોહ આપકો ચંદ રોજ. બાદ માઅ.લુમ હોગા.

શમસા—મેં ઉસ રોજ.કા ઇન્તેજા.ર કરૂંગી. (ક.હરમાનકા જાના).

શમસા—મેં જબ યેહે ખ.યાલ કરતીં હું કે ચાલાક તાહેરાને તુગ.રલ કી આંખોંમેં ખ.ાક ઝોંક કર કિસ તરહ સુહેલકો બચા લિયા તો મારે જોશકે મેરા ખુ.ન ખૌલને લગતા હય.

ક.તલુ—બેફિક્ર રહો, સુહેલ અબ ચંદ રો.જસે જી.યાદા નહીં જી સકતા. ઉસકી ગીરફતારીકે લિયે કાફી બંદોબસ્ત કર દિયા ગયા હય.

શમસા—અગર ઉસકા ખ.ાતમા હો જાયે તો ફિર તુમ હમ ઇસ દુન્યામેં બખુ.બી અયશ કર સકતે હયેં.

ક.તલુ—બેશક ! (દોનોંકા જાના ઔર ક.હરમાનકા આના).

ક.હરમાન—ખુ.ની, ગ.ાસિબ, મલાઉ.ન કુત્તો ! કયા મ.જેસે હંસ્તે હુવે જા રહે હો કયા તુમ હમેશા ઇસી તરહ. હંસ્તે રહોગે ? ઇસી તરહ. ખુ.શિયાં મનાતે રહોગે નહીં, હરગી.જ નહીં. તુમ્હારી ખુ.શી ગ.મસે, તુમ્હારી હંસી માતમસે, ઓર જો તુમને અપને રહને કે લિયે બહોત બના રખી હય, હમેશાકે લિયે જહન્નુમસે ન બદલાઉં તો ક.હરમાન નહીં ક.હર બનકર ન ઝપટા, ગ.જ.બ હોકર ન લપકા તો ક.હરમાન નહીં, બગિ.-

ચોંકા એક હિ.સ્સા મેરી કોશિશોંસે ભરી હય અબ દુસરે હિ.સ્સેમેં ભી મેરે લલકાર તેહી ઇન્તેક.ામકા ખ.ન્જર ચમકેગા, તુમને મેરે દોસ્ત તોફીક. પર ઉસકે મઅ.સુમ બચ્ચે ઓર બીવી પર, જો સિતમ ગુજા.રે હૈં મુઝે વો સબ અચ્છી તરહ. યાદ હૈં અય ગ.ફલતમેં ફંસે હુવે ગુમરાહો! તુમ યેહ સમઝતે હો, કે જનરેલ ક.હરમાન ફક.ત .ઓહદે ઔર તનખ.વાહ કે લિયે તુમ્હારા સાથ દે રહા હય? મેં કિસ લિયે તુમ્હારા શરીક હ.લ હું ઔર કયા કરના ચાહતા હું? મોક.અ. પાકર જો જુ.લ્મ મેરે દોસ્ત **તોફીક.** ઔર મઅ.સુમ **સુહેલ** પર કિયે હૈં ઉનકા ઇન્તેક.ામ લું.

મુસદ્દસ.

તુમ કિસ્તીએ રાહત તો મેં તુફાને બલા હું,
તુમ ખિ.રમને ઇશ.રત હો તો મેં બરકે ક.જા. હું.
તુમ અ.યશકી દુન્યા હો તો મયેં ઉસમેં વબા હું,
તુમ હિ.સેકી જન્નત તો મેં દોજ.ખકી હવા હું.
હાં દેખના તુમ પાતે હોં યા ફતહે.। જ.ફર મંય,
અબ બિચમેં કિ.સમત હય ઉધર તુમ હો ઇધર મયેં.

બાબ દુસરા. **પરદા તીસરા.**

મહેલ તસનીમ.

માસાઅલ્લાહ—ઇયર મંય પહેલે જાઉંગા.

.ખયરસલ્લાહ—નહીં પહેલે મંય જાઉંગા.

માસાઅલ્લાહ—યેહ દેખ પહેલે મંય આયા.

.ખયરસલ્લાહ—નહીં પહેલે મંય આયા.

માસાઅલ્લાહ—અએ મુર્ગે. ચોંચ સંભાલ!

.ખયરસલ્લાહ—જા અન્ડે એચ ઔર પેટ પાલ.

માસાઅલ્લાહ—તો કયા તુ લડને પર આમાદ હય?

.ખયરસલ્લાહ—બેશક અગર તેરા ઇરાદા હય.

માસાઅલ્લાહ—ભલા ઠોક ખ.મ.

.ખયરસલ્લાહ—બસ! દોસ્ત બસ! હમ દોનોં જેન્ટલમેન હંય ઔર દોનોં જેન્ટલમેનોંકા આપસમેં બોકસીંગ કરના કયા અચ્છી બાત હય!

માસાઅલ્લાહ—બિલકુલ ફેશન કે ખિ.લાફ હય, મગર તુમ યેહ તો બતાવ કે યહાં કોઇ સુન્હેરી ઉલ્લુ ફાંસને કે લિયે આયે હો?

ખયરસલ્લાહ—દેખો મિયા માશાઅલ્લાહ, આજ તસનીમકી સાલ ગિરહકા દીન હે ઇસ લિયે મેં અપને આકા તુગ.રલબેગકી તરફસે યહે મોતીઓંકા હાર નજ.રાના લાયા હું.

માસાઅલ્લાહ—સુનો મંયભી ઇસી લિયે આયા હુ ઔર યહે ફુલોંકા હાર તુહ.ફા નામદાર શહરીયારકી તરફસે લાયા હું.

ખયરસલ્લાહ—અરે જા જા શહરીયાર કે તહે.ફે પર તસનીમ નજ.રભી ન ડાલેગી.

માસાઅલ્લાહ—ઔર તુગ.રલ કે નામકા કુત્તાભી ન પાલેગી.

ખયરસલ્લાહ—કયું ?

માસાઅલ્લાહ—ઇસ લિયે કે શહરયાર શેર હય.

ખયરસલ્લાહ—તુગ.રલ સવાસેર હય.

માસાઅલ્લાહ—શહરીયાર રૂસ્તમકા બાવા હય.

ખયરસલ્લાહ—તુગ.રલ કુ.વત્તમેં સુફેદ દેવકા દાદા હય.

માસાઅલ્લાહ—તુગ.રલ પાઉં હય ઔર શહરીયાર સર હય.

ખયરસલ્લાહ—અગર પાઉં ચાહે તો સરકો ઠોકરોં સે ઉડ.ા દે યહે ભી ખ.બર હય.

માસાઅલ્લાહ—અચ્છા બે અચ્છા દેખના. તઅ.રીફ કે દસ્તરખ.વાન પર વોહ મસાલા લગા કર શહરીયાર કો પેશ કરૂં કે મજા. આ જાયે.

ખયરસલ્લાહ—બેટા મયેંભી વોહ નમક મિર્ચ છિડકું કે તેરા પકા પકાયા કુ.રમા ફીકી દાલ હો જાય.

માસાઅલ્લાહ—કયા તુ મુઝસે જિયાદા લસ્સાન હય ?

ખયરસલ્લાહ—કયા તુ મુઝ.સે જિ.યાદા ચર્બ જ.બાન હય ?

માસાઅલ્લાહ—જાનતા નહીં મંય એક શાયરકા બેટા હું.

ખયરસલ્લાહ—તો બેટા મયેંભી ફિરદોસીકી ક.બ્ર પર મુદ્દતો લેટા હું.

માસાઅલ્લાહ—અચ્છા તુઝે શાયરી કા ગ.રૂર હે તો મેરે મિસરે પર મિસરા લગા.

ખયરસલ્લાહ—બોલતા જા.

માસાઅલ્લાહ—સુન, બુલબુલકી અંતડીઓમેં રગે ગુલકી ફાંસ હય.

ખયરસલ્લાહ—બુલબુલકી અંતડીઓમેં રગે ગુલકી ફાંસ હય નાટકકે મુનશીઓ કે ભેજેમેં થોડાસા ભુંસા, થોડાસા ગોબર, ઔર થોડીસી ઘાંસ હય.

માસાઅલ્લાહ—અબે મિસરા તો બ.ઢ ગયા ?

ખયરસલ્લાહ—શાયરી હમારે ઘર સે નિકલી હય; મિસરોકે બઢ.ાને ઘટાનેકા હમેં ઇખત્યાર હય.

માસાઅલ્લાહ—અચ્છા તો અબ એક ટેડી સુનાતા હું.

.ખયરસલ્લાહ—બોલ મયેં મારકુટ કેર સીધી કર દેતા હું.

માસાઅલ્લાહ—કલ શબકો મુઝે ખ.વાબમેં ઉલ્લું નજ.ર આયા.

.ખયરસલ્લાહ—આંખેં જો ખુલી સામને તો તુ ન.જર આયા.

માસાઅલ્લાહ—જાજા ભાઇ તુઝે શાયર ખુ.દા જાને કિસ ઉલ્લુને બનાયા હય.

.ખયરસલ્લાહ—ક્યું બચ્ચા કા.ફિયા તંગ હો ગયા.

માસાઅલ્લાહ-ભલા અબકે તિસરે મિસરે પરતો મિસરા લગા, સુન.

.ખયરસલ્લાહ-ઉગલ !

માસાઅલ્લાહ—રાતકો અંડા પકાયા વોહભી કચ્ચા રેહ ગયા.

.ખયરસલ્લાહ—મર ગયે શાયર ફ.ક.ત ઉલ્લુકા પઠ્ઠા રેહ ગયા.

માસાઅલ્લાહ—કયુંબે શએ.ર કહનેસે ધબરાયા તો ગાલીયાં દેનેપર ઉતર આયા, જાજા ધાંસ ખા.

(દોનો લડતે હૈં તસ્નીમ ઔર સહેલીયાં આતી હૈં)

સહેલી—હંય ! હયં !! યે્હ કયસી હાથાપાઇ, મુફતકી લડાઇ ?

.ખયરસલ્લાહ—દેખો યે્હ જ.લીલ રિજા.લા, નાનકબાબ બેચનેવાલા, મર જાય ઇસ્કી ખા.લા, મુફતમેં કરતા હય ગડબડ ઘોટાલા.

તસનીમ—મગર ઈનસે યે્હતો પુંછો કે યહાં આયે કિસ લિયે હેં !

.ખયરસલ્લાહ—મેં અપને આક.ા તુગ.રલબેગકી તરફસે આપકી સાલગીરહ કી તક.રીબ મેં યહે મોતીઓંકા હાર નજ.રાના લાયા હું.

તસનીમ—ઔર માસાઅલ્લાહ તુમ કયસે આયે હો ?

માસાઅલ્લાહ—મેં ભી અપને આક.ા શહરીયારકી તરફસે આયા હુ ઔર યહે ફુલોંકા હાર નજ.રાના લાયા હું.

તસનીમ—આહા, તુગ.રલકી તરફસે મોતીઓકા હાર, ઔર શહરીયારકી તરફસે ફુલોંકા હાર, ઇસ હારકી તૈયારી મેં એક ભી જાનકા નુક.સાન ન હુવા હોગા, ઔર ઇસ હારકી તયારીમેં સેંકડો મછલીઓં ઔર ગ.તેખોરોંકી જાને ગઈ હોંગી. યે્હ હાર ઇનસાનોં કે ગલે કટવાતા હય, ઔર યહે હાર ગલેકી જી.નત બઢાતા હય. યહે હાર દિમાગ. કો ફીક્રો સે ચુર કરતા હય ઔર યહે હાર થકે હવે દિમાગ. કા બોઝ દુર કરતા હય, યહે ફ.ક.ત અમીરોંકે મહેલોં મેં ચમકતા હય, ઔર યહે અમીરોંકે મહેલોં ઔર ગ.રીબોંકી ઝોપડીઓમેં હર કહીં મહકતા

હય; ઇસકો અદના, આ.લા, અમીર, ફ.કી.ર, પીર પયગ.મબર સબ અપને પાસ રખતે હંય ઔર ઇસકો નફરત ઔર હિકારત સે દેખતે હંય. ઇસ લિયે આ, અય પીર પયગ.મબર કી પસંદીદા ચીજ.? મયેં તુઝે મંજુર કરતી હું ઔર જા ઝુટી દુન્યાકે ચમકતે હુવે ફરેબી? તુઝે નફરતસે દુર કરતી હું.

.ખયરસલ્લાહ—હંય! હંય!. હુજુ.ર યહે કયા કરતી હો ?

તસનીમ—બસ જાવ, અપને આકા.સે કહેદો કે આઇન્દા કોઈ તુહ.ફા ભેજનેકી તકલીફ ન ઉઠાવેં.

માસાઅલ્લાહ—ચલ નિકલ, ઔર ડુગડુગી બજાતા ચલા જા.

.ખયરસલ્લાહ—તુગ.રલ ફ્લ ઔર શહરીયાર પાસ!

માસાઅલ્લાહ—ચલા જા બેટા ખ.ત્તુલ હવાસ.

.ખયરસલ્લાહ—અચ્છા બચ્ચા યહે સબ તેરા હી ફિતુર હય; કયા તું કભી હમારે મહેલ્લેમેં ન આયગા ?

માસાઅલ્લાહ—અબે જા નહીં તો માર ખાયગા.

.ખયરસલ્લાહ—નામરદા કહીંકા, પીઠકે પીછે મારતા હય મુંહપર મારતા તો મજા. ચખા દેતા. (જાતા હય)

માસાઅલ્લાહ—અચ્છા અબ મુઝેભી ઇજાજ.ત હય ?

તસનીમ—મગર તુમ અપને આકા.સે બાદ તસલીમ કે મેરી તરફસે શુકરીયા અદા કરના.

માસાઅલ્લાહ—બહોત ખુબ! (જાના માસાઅલ્લાહકા.)

સહેલીયાં— **ગાના.**

બનો બનો બનો સખી દુલહનીયાં
બને પ્યારકે ગરવામે ડારો ગોરી બૈયાં
રહો ગુઇયાં વાકી છઇયાં કયસો પાયો તુને સૈયાં.

શએર.

સુલુકે સરખે. સીતમગાર દેખીએ કયા હો
કીયા હએ જો.એ ઝુલુ હાર દેખીએ કયા હો
ઉમ્મીદેં દીલમેં તો લાખોં બહાર અફ.જા. હય
કે રંગ ગ.યબસે ઇજ.હાર દેખીએ કયા હો
વાહજી વાહ કયા ખુ.બ મીલા હૈ ચેહ પ્યારા
પ્યારા દીલદાર—બનો.

બાબ દુસરા. પરદા ચૌથા.

જંગલપહાર.

ક.હેરમાન—કરીબ હય, કરીબ હય, ઉસ મલઊન કદ્દુ ઓર નજીસ શમશાકા ખોફનાક અંજામ કરીબ હય.

૧-સાથી—ઉન્હીં ખૂબીઓંકિ મુજાલિમ સે હમ સબ વતનસે બેવતન હોકર વહશીઓંકી તરહ, આજ પહાડોં ઓર જંગલોમેં અપની ઝીંદગી કે દિન પુરે કર રહે હૈં, ઔર ઇસી રોજ કે ઉમ્મીદવાર હંયે જબકે ઇન્તેકામકા ખંજર દુસ્મનોકી આંખો કે સામને ચમકતા હોગા ઔર વોહ ઝીબેહ હોકર ઇન પયરોંકે સામને સિસકતા હોગા.

૨-સાથી—ખુદાકા શુકર હય કે માઅસુમ સુહેલ વફાદાર **હુરશામ** કે સાથ પહાડકી કોહમેં છુપા હુવા ઔર બદનસીબ તાહેરા જંગલમેં ભટકતી હુઇ હમેં મિલ ગઇ.

ક.હેરમાન—હાં, બદનસીબ નાશાદ તાહેરાકો અબ કોન કહે શકતા હય કે વોહ ઝીંદા હય? ઘર લુટ ગયા, સુહાગ ઉજડ ગયા, ઝીંદગીસે સહારે કો ખો બયઠી, દિનરાત દિવાનાવાર જંગલો ઔર પહાડોંમેં ભટકતી હય. હાં, મગર કભી કભી જરા હોશ આ જાતા હૈ વરના વહી દિવાનયતકા દૌર ચલા જાતા હય.

૩ સાથી—દેખ્યે વહી તરફ આ રહી હૈ.

ક.હેરમાન—અન્દોહનાક નઝારા! (તાહેરાકા આના)

શેઅર.

તાહેરા—રાતેં ગઇ નિશાતકી ઇશરત કે દિન ગયે,
દો લઅલે શબ ચિરાગ થે સો વોહ ભી છીન ગયે.

ક.હેરમાન—અય ઇનકલાબે જમાનેકી ઝીંદા તસ્વીર યહે તેરા ક્યા હાલ?

તાહેરા—અય ખુબસુરત ચાંદ તુહી અપના એક ટુકડા દે દે, મયે ઉસકો રશીદ સમઝકર પ્યાર કરૂંગી—

રૂબાઇ.

આસમાં પર ચાંદની હય ઓર જમી પર ચાંદની,
હો રહી હય તેરે દમસે આજ ઘર ઘર ચાંદની;
આ ઉતર આ તાકે રખલું અપને સીને મેં તુઝે,
મેરે ભી વીરાને મેં હો જાય દમ ભર ચાંદની.

૪ સાથી—હાય! બીચારી કો જીનુન હો ગયા?

તાહેરા—અરે કીસી ઔલાદ વાલોસે પુંછ તો વોહ કહેગા તુ મજનુન હો ગયા.

૪ સાથી—બાનુ મેંભી ઔલાદ રખતા હું.

તાહેરા—હાં સચ હય મગ.ર—

શ.એર.

તુ એક સર સબ્.જ શા.ખ ઓર તાહેરા એક .ખુશ્ક ડાલી હય,
તેરી ગોદ ભરી હય ઔર મેરી ગોદ .ખાલી હય.

ક.હેરમાન—બાનુ મેરી ભી એક બાત—

તાહેરા—નહીં એક નહીં વોહ દો થે! એક આંખોકા નુર, દુસરા દિલકા સુરૂર. એક .જીંદગીકા સહરા, દુસરા .જીંદગી સેભી .જિયાદા પ્યારા. દેખો! દેખો! શમસા મેરે બચ્ચેકો માર રહી હય. અરે ખુની તુ.ગરલ તુ છુરી કયું તે.જ કર રહા
અબ મેરી ગોદમેં કોઈ બચ્ચા નહીં રહા હય—

શ.એર.

લુટા બયઠી હું સબ કુચ્છ મયેં જો થા અફ્લાક કે નીચે,
દબી હય .જીંદગી ભર કી કમાઈ .ખાક કે નીચે.

(આના સુહયલકા)

સુહેલ—પ્યારી અમ્મા—

તાહેરા—લડ.કે તુ કૌન હે? શાયદ મેંને તુઝે કહીં દેખા હય, લડ.કે તુઝે કહાં દેખા હૈ?

હુશ્શામ—કયા આપ મ.અસુમકો ભુલ ગઇ?

તાહેરા—ભુલ ગઈ મેં કભી નહીં ભુલી કોઇ માં અપને બચ્ચે કો કભી નહીં ભુલાતી, મેરા બચ્ચા મુઝે ભુલ ગયા મગર મેં ઉસે નહીં ભુલી.

એક સાથી—બાનુ યહે કોન હય?

તાહેરા—લડકે તુ કોન હય!

સુહેલ—અચ્છી અમ્મી મંય આપકા સુહેલ હું.

તાહેરા—કોન? સુહેલ! બાદશાહકી આખ.રી નિશાની! મેરા દુલારા, મેરે પ્યારોંકા પ્યારા!

૪ સાથી—બાનુ! ગ.મ કે દરખ્.તકો આંસુઓંકે પાનીસે સીંચ સીંચ કર હરા રખના કયા ફાયદા દેગા!

તાહેરા—હાં મુઝે રોને દો, રોને દો, જી ભરકે રોને દો; મંય અપની આંખોંસે ખુ.નકા દરિયા બહાઉંગી, ઉસમેં તયરૂંગી, નહાઉંગી ઔર આખી.ર ઉસીમેં ડૂબ કર મર જાઉંગી.

કહેરમાન—બાનુ, અગર આપકી યહી હાલત રહી તો યતીમ ઔર બેકસ શહજાદેકી કૌન હીફાજત કરેગા?

તાહેરા—આહ! મેરે બચ્ચે મેં તેરે વાસ્તે કુચ્છ ન કર સકી.

કહેરમાન—ખુદાયા, ઈસકી મુસીબતકા ખાતમા કર.

બાબ દુસરા. **પરદા પાંચવા.**

તુગરલકા મહેલ.

(તુગરલકા ખયરસલ્લાહકો ગરદનમેંસે પકડકે લાના.)

ખયરસલ્લાહ—દેખયે, દેખયે, એક જેન્ટલમેનકી ઈજ્જત પર હમલા કરના અચ્છી બાત નહીં હય.

તુગરલ—તો બોલ મેરે હારકા ક્યા હુવા?

ખયરલ્લાહ—મગર ગરદન તો છોડીયે જનાબેવાલા.

તુગરલ—બોલ તસનીમને મેરે હારકે સાથ કયા સુલુક કિયા?

ખયરસલ્લાહ—ઉસને તો આપકે હાર પર નજર ભી ન ડાલી ઔર કહેને લગી અયસે બીસીયોં કુતે મેરી ગલીમેં ઠોકરેં ખાતે હયેં.

તુગરલ—મેરી મહોબ્બતકા યહે અંજામ!

ખયરસલ્લાહ—મેરી મહેનતકા યહે ઇનામ!

તુગરલ—મેરે હારકી યહે બેઇજ્જતી!

ખયરસલ્લાહ—એક એડીકાંગકા યહે ઇનસલ્ટ!

તુગરલ—ગજબ!

ખયરસલ્લાહ—સિતમ!

તુગરલ—અચ્છા આગે બોલ?

ખયરસલ્લાહ—મેંને કહા કે મેરે આકાકી શાનમેં યહે લાજબાની, તો કહેને લગી તુમ્હારે આકાકે મુંહપર સુરખાબકી ઝાડુ ઔર હુકકે કા પાની.

તુગરલ—નમકહરામ ફુંકરગદે ઉસને અયસી અયસી બેતુકત સુનાઇ ઔર તુઝે શરમ ન આઇ!

ખયરસલ્લાહ—ગાલીયાં આપકો સુનાય ઔર શરમ મુઝે આયે?

તુગરલ—તો ક્યા તુ મેરા એડીકાંગ નહીં હય?

ખયસલ્લાહ—એડીકાંગ ક્યા બલ્કે શયતાનકી ટાંગ હું.

તુગરલ—તો ફિર તુને ક્યું નહીં કુચ્છ મેરી તરફસે કહા?

ખયરસલ્લાહ—મેનેભી ખુબ કહા.

તુગ.રલ—ક્યા કહા ?

.ખયરસલ્લાહ—મેંને કહા કે મેરે આ.કા. બડે મુજી. બડે પાજી હંય જબ ઉનકો ગુસ્સા આતા હય તો દિવાને, કુત્તેકી તરહ. કાટ ખાતે હંય.

તુગ.રલ—અબે તો શયતાન યહે તુને મેરી તઅ.રીફ કી!

.ખયરસલ્લાહ—તઅ.રીફ કી જબ તો કહેને.લગી કે જહાંફરિસ્તોંકા ગુજ.ર નહીં, વહાં અયસે ભુતોંકો કૌન પુંછતી હય.

તુગ.રલ—અયસી નફરત ! હજા.ર લઅ.નત ! ! .

.ખયરસલ્લાહ—ફીરભી મ્હો.બ્બત હજા.ર ફીટકાર.

તુગ.રલ—અય ખુ.દા મંય ક્યા કરૂં ?

.ખયરસલ્લાહ—ડેમેજીસકી ફરીયાદી.

તુગ.રલ—કીસ પર ?

.ખયરસલ્લાહ—અપની મઅ.શુક. કે આ.શીક. પર, અપને યારૈં કે યાર પર, અપની દીલદાર કે દિલદાર પર.

તુગ.રલ—તો ક્યા તસનીમકા દીલ કીસી ઔર પર શયદા હો ગયા ?

.ખયરસલ્લાહ—જી હાં જો હાંડી આપને પકાઇથી ઉસકા ખાને વાલા એક ઔર પયદા હો ગયા.

તુગ.રલ—યાને કોન ? બોલ ! બોલ !

.ખયરસલ્લાહ—લેફ્ટંન્ટ શહરીયાર.

તુગ.રલ—શહરીયાર ?

.ખયરસલ્લાહ—જી હાં સરકાર.

તુગ.રલ—મગર શહરીયારકો તસનીમકી તરફ દેખનેકી જુરઅ.ત ક્યું કર હુઈ ?

.ખયરસલ્લાહ—તો ક્યા કીસી ઔરતકી તરફ દેખને કે લીયે લાયસન્સ લેના પડ.તા હય ?

તુગ.રલ—બદજા.ત તેરા સીરતો નહીં ફીર ગયા હય ?

.ખયરસલ્લાહ—આસાર તો અયસેહી પાયે જાતે હયેં.

તુગ.રલ—મેરે ફુલકી તરફ હાથ બઢા.નેકા ઉસે ક્યા હ.ક. હય ?

.ખયરસલ્લાહ—કોઇ નહીં સા.હેબ, કા.નુન સાફ ના કહેતા હય.

તુગ.રલ—ક્યા તસનીમ મેરે હાથસે નીકલ જાયગી ?

.ખયરસલ્લાહ—નો સર.

તુગ.રલ—મેં જો ચાહું કર સકતા હું.

.ખયરસલ્લાહ—યસ સર.

તુગ.રલ—બસ જા નીકલ જા, મેં તનહાઈ ચાહતા હું.

.ખયરસલ્લાહ—હુ.જુર એડીકાંગકો હમેશા સાથ રખના ચાહીયે.

તુગ.રલ—ગેડીકાંગ કા બચા નીકલ જા વરના ખા જાઈગા કચા.
.ખયરસલ્લાહ—થેંક્યુ.
તુગ.રલ—નાહીનજારો નાબકાર મેં તુમસે ખોફનાક ઇન્તેકામ લુંગા.
.ખયરસલ્લાહ—નહીં અયસા ન કરના.
તુગ.રલ—અબે તુ ગયા નહીં નાફરજામ, કયું ખડા હય?
.ખયરસલ્લાહ—આપકો.દીલાસા દેને કે લીયે.
તુગ.રલ—ચલા જા. મુઝે દીલાસે કી કોઈ જુ.રૂરત નહીં હય.
.ખયરસલ્લાહ—હુજુર આપકો દીલાસે કી સ.ખ્ત જુ.રૂરત હય.
તુગ.રલ—બસ, ફોરન ચલા જા; વર્ના તેરે અંજર પંજર ઢીલે કર દુંગા.
.ખયરસલ્લાહ—ઓલ રાઈટ.
તુગ.રલ—શહરયાર, શહરયાર મયેં તેરા .ખુન કરૂંગા.
.ખયરસલ્લાહ—નો સર.
તુ.ગરલ—અરે ફીર આ ધમકા, તું નહીં જાયેગા .ખાના ખરાબ.
.ખયરસલ્લાહ—ગુડમોરનીંગ (જાના)
તુ.ગરલ—શેરકા શીકાર લોમડી છીને! ભેડયે કા લુ.કમા ભેડ હ.જમ કરે! તુને મુઝે અભી તક અસલ સુરતમેં નહીં પહચાના, અબ પહચાનેગા ઓર પુરી તરહ પહચાનેગા.

બાબ દુસરા. પરદા છઠા.

તસનીમકા મહલ.

ગાના.

આવોજી આવોજી છયલા જાઉ મય વારી તોરે
ગરે બૈયાં, ઓ સૈયાં મોહનીયાંકે ડારો છયલા મોરે
એજી બાંકે છયલા મોરે—આવોજી.
આનબાનપર વારે જાન તોરી રાધા
ઓ મોરે રાજા, એ હાં તુઝે મેરી .કસમ મેરે પ્યારે સનમ
દીલદાર સીતમ નહીં કરના.
બાર બાર દીલદાર યારપર જીનીસાર હય—આવોજી.

શહરયાર—પ્યારી તસનીમ, લોગ સચ કહેતે હેં કે ઇ.શ્.ક કે દેવતા કો આંખે નહીં હોતી હૈ!
તસનીમ—યહે આપ કયસે ફરમાતે હેં?
શહરયાર—અગર .ઇ.શ્ક કે દેવતાકે પાસ આંખેં હોતી તો તુ.ગરલ

કે મુકાબલે મેં એક સીપાહી જો શરાફત ઓર વફાદારી કે સીવા કુચ્છ નહીં રખતા ઈસ કદર કામયાબી ન પાના.

ખયરસલ્લાહ—પ્યારે સચ હય લેકિન જીસ તરહ ચાંદ નિકલને કે બાદ તારોંકી કોઇ વકત નહીં રહેતી, ઇસી તરહ શરાફત ઓર વફાદારી કે આગે માલો જર કી કોઇ હકીકત નહીં રહતી. સુનો ઇશ્કકી બાંસરી કયા કહતી હય.

ગાના.

ચલે ઇશક મે આરે, જીગરપર દો ધારે
ચયન આશકકો દમભર કયું કર હો
મુસીબત ઝેલી બલાસર લેલી
તબીઅત ખેલી પહેને ગલે સએલી ભજે ઇશક કો
પ્રેમ પીયાલા જબ તુમ દીનો મત હમરી બઓરાઇ
હીરદે બાન નયનકે લાગે સુધ બુધ સબ બીસરાઇ
પ્યારી પ્યારી બતીયાં, કરત, ઘતીયાં તજોજી છતીયાં
લગોજી પ્યારે તોરે વારી—ઇશક મેં. (આના સહેલીકા)

સહેલી—જનાબે આલી, આપકી મુલાકાતકા ઉમ્મેદવાર એક શખ્સ દરવાજે પે ખડા હય.

શહરીયાર—જરા દેખું તો યહે કોન આયા હય?

તસનીમ—મગર જલ્દ આના દેર ન લગાના.

શહરીયાર—મેં અભી આયા. (જાના)

તસનીમ—આહ! આહ! કયા શાને પરવર દીગાર હય! તસનીમ કી દુસરી બહીસ્તકા નામ શહરીયાર હય.

ગાના.

હાંરે કોઈ બાંકો સીપઇયા લુભાએ ગયો
હાંરે મોહે જીયા હીયામે સમાએ ગયો—હાંરે.
તનમન બારા જોબન પ્યારી ફબન વારૂં જીયરવા
સૈયાં દીવાની બનાએકે સોહાએકે રીઝાયે ગયો—હાંરે.
કોઉ ઔર કછુ સુઝત નાહીં અયસી ઝલક દીખાએ
આએ બસે નયનનમે મોરે રાખું પલક છુપાએ
અબતો હએ ધ્યાન યહી, ઉનપર કુરબાન ગઈ, તન મન ધન વાર દઇ—છયલા મોરે મન ભાએ ગયો. (આના દુગરલકા)

તસનીમ—હાં યહે મુજી સાંપ કયા જહર ઉગલને આયા હય!

દુગરલ—તસનીમ ઇધર આવ, કરીબ આવો ઔર જો મંય પુછતા હું ઉસ્કા જવાબ દો.

અશઆર.

બતા યહે તૌ કે લઅનત બેવફા ઐયાર કીસકા હય ?
યહે ફાંસી કીસને ભેજી હય, ગલેમેં હાર કીસકા હય ?

તસનીમ—ફાંસી નહીં યહે ફાંસ હય દુશમનકે જીગરમેં,
ઔર હલકએ જંજીરે વફા મેરી નજરમેં.

ગુઅરલ—બેવકુફ.

કાંટા કહાં ઓર એક બુતે લાલા રૂ કહા !
નાચીજ શહરીયાર કહાં ઓર તુ કહા !
જહરીલા વોહ દરખ્ત હય ભાગ ઉસકી છાંવસે
ઇસ હારકો ઉતાર કે મલ ડાલ પાઉંસે.

તસનીમ—ગયર મુમકિન હૈ ગલે સે દુર મેરે હાર હો ! ચાહે જો આજાર હો યા જિન્દગીકી હાર હો.

ગુગરલ—નહીં ?

તસનીમ—હરગીજ નહીં.

અબીયાત.

ગુગરલ—યહી જીદ યહી વતીરા જો સિતમ શઅર હોગા,
તો ન યહે ગલા રહેગા ન ગલેમેં હાર હોગા.

તસનીમ—ચૌલી અબ તો બંદા ગઈ હૈ ઉસકે દામનસે મેરી,
હાર યહે જીન્હાર ઉતરેગા ન ગરદનસે મેરી.

ગુગરલ—સરપે રખકર હાથ રોયેગી નસીબોં કે લીયે,
એક દૌલતમંદ સે નફરત ગરીબોં કે લીયે.

તસનીમ—શહરીયાર એક તાજા ફરહત હૈ મેરે ગુલજાર કી,
જાનસે ઇજજત જિયાદા હૈ મુઝે ઇસ હાર કી.

ગુગરલ—મેરે આગે ઇસ કદર તૌકીર નાહનજાર કી,
દેખ યહે ઈજજત હય ઉસકી ઓર ઉસકે હારકી.

તસનીમ—આહ એજલ્લાદ જાલીમ ! હાય તુને કયા કીયા ?

ગુગરલ—જો હુવા અચ્છા હુવા જો કીયા અચ્છા કીયા.
વોહભી યહાં હોતા તો યુંહી પાયેપાલી દેખતા,
અસમાન ફરશે જમીંકો ઉસ્સે ખાલી દેખતા.

તસનીમ—બસ ! બસ ! જબાનકો લગામ દો, અયસે મનહુસ અલફાજમેં અપને પ્યારેકી નીસ્બત સુનના નહીં ચાહતી.

ગુગરલ—ક્યા પીયારા ? વોહ રજીલ આવારા, નાકારા ઓર તેરા તસનીમ તેરા પીયારા !

તસનીમ—હાં, હાં, મેરા પીયારા.

તુગ.રલ—તસનીમ હોશ કર, દેખ, સંભાલ સુન, માન તુ ધોકા ખા રહી હય.

તસનીમ—છોડો મુઝે જાને દો. મેં તુમ્હારે લાયક નહીં હું.

તુગ.રલ—ફીર કીસકે લાયક. હૈ ?

તસનીમ—જો તુમ્હારી નજ.રોંમેં નાલાયક હૈ.

તુગ.રલ—દેખો તુમ દોનોં પછતાવગે.

તસનીમ—જયસા કરોગે વયસા પાવગે. (જાની.)

તુગ.રલ—મગ.રૂર, સરકશ, મુરદાર, મુઝસા જરરાર જી.વીકાર તરહદાર માલદાર આ.શીકે. જા.ર ઔ શાદીસે ઇન્કાર.

શહરયાર—કૌન ? તુગ.રલ, (શહરીઆરકા આના).

તુગ.રલ—લુટેરે ડાકુ, મકકાર, આ.કા.કા શીકાર ! માલીક પર વાર તુઝે શર્મ ન આઈ નાબકાર ! (શહરીયારકા આના)

શહરીયાર—જનાબ ઇસ .ખફ.ગીકા સબબ આપ બતા સકતે હયે ?

તુગ.રલ—અચ્છી તરહ બતા દીયા જાયગા. બેઇમાન નમકહરામ ?

શહરીયાર—બસ હુ.જુ.ર શહરીયાર નોકર હય ન કે ગુલામ.

તુગ.રલ—ખુ.દાકી શાન, કહાં જ.મીન કહાં આસમાન ! કહાં ફુલ ! કહાં બબુલ ! કહાં મીઠા શહદ કહાં કડવી નીમ ! તુ ઔર તસનીમ ?

શહરીયાર—તો કયા આપ ઇસ લીએ નારાજ. હયેં કે મય તસનીમસે મુહબ્બત કરતા હું ?

તુગ.રલ—દુર દુર હો શહરયાર મેરે રાસ્તેસે દુર હો.

શહરયાર—આપ મુઝે ધમકી દેતે હંય ?

તુગ.રલ—મુઝે ધમકીં દેનેકી તાક.ત હય.

શહરીયાર—આપકો કોઇ તક.ત નહીં હય.

તુગ.રલ—એક બાઅદબ માતહતકી તરહ કલામ કરેં.

શહરીયાર—આપભી એક શરીફ અફસરકી તરહ. કલામ કરેં.

તુગ.રલ—દેખ પછતાયગા ?

શહરીયાર—ઈંટકા જવાબ પથ્થરસે દીયા જાયેગા.

તુગ.રલ—કયા તું મુઝસે જી.યાદા તાક.તવર હય ?

શહરીયાર—ઇસકા જવાબ બાજુ. દેંગે.

તુગ.રલ—કયા તુ મુઝસે જી.યાદા ખુ.બસુરત હય ?

શહરીયાર—ઇસકા જવાબ આયના દેગા.

તુગ.રલ—કયા તુ મુઝસે મુકાબલા કરકે જીત સકેગા ?

શહરયાર—ઇસકા જવાબ કી.સમત દેગી.

તુગ.રલ—કયા તુ મુઝસે જ.યાદા તસનીમકા હક.દાર હય ?

શહરીયાર—ઇસકા જવાબ ખુ.દ તસનીમ દેગી.

તુગ.રલ—શહરયાર મેં તુઝે ફીર કહેતા હું કે મેં તસનીમકા તુઝસે જ્યાદા હ.ક.દાર હું.

શહરયાર—કીસ તરહ.?

તુગ.રલ—ઇસ તરહ. કે તું એક મઅ.મુલી સીપાહી હય ઓર મે સીપાહસાલાર.

શહરયાર—તો કયા ઇસકે મ.હોબત પેર સીપાહસાલારીકી મોહર લગી હય ?

તુ.ગરલ—ચુપ બદ લગામ,

શહરીયાર—કયું ?

તુ.ગરલ—ચોં કે તુ મેરા માતેહત હય.

સહરીયાર—અગર અફસરી ઔર માતહેતી પર દારોમદાર હય તો બંદા અયસી નોકરીસે દસ્ત બરદાર હય.

તુ.ગરલ—સહરીયાર હોશ સંભાલ.

શહરીયાર—અપની નોકરી ભા.ડમેં ડાલ.

તુ.ગરલ—યહે બાત ! પકડલો—જકડલો.

(ચંદ સિપાહોંકા આના ઓર શહરયાર પર કા.બુ પાના).

તસનીમ—ધોકા, ધોકા, યા પરવરદીગાર !

તુ.ગરલ—.ખબરદાર !

બાબ દુસરા. પરદા સાતવાં.

માશાઅલ્લાહકા મકાન.

ગાના.

સંસારી ઘરદારી મયનારી કયા જાનું કયસો હય;
સુભાવ નરવા
અયસો રોકે ટોકે મોહે નીઠુરવા
વાસે જરે બરે મોરા જીગરવા—સંસારી.
ધુડકી ઝીડકી સુનત સુનત ભરે ભરે મોરા જીયરા
કાટે કાટે મોહે કયદકો ઘરવા રોકત મોરા ડગરવા.

મુમતાજ—યહે મરદુએ તો હમે કુચ્છ ખ.યાલમેં નહીં લાતે હમ ઔરતોં કો ગોયા પાઉંકી જુતી કે બરાબર જાનતે હયેં, લો ઘરમે ઝાડુ હમ દેં, બરતન હમ માંજેં, રોટી હમ પકાવેં બચ્ચેં હમ પાલેં, ગર.જ કે તમામ ઘરકા ઇન્તે.જામ હમ કરેં ઓર .જરા કહી બાહેર સયેર કે લીયે જાયેં તો ગઇ કયું ?

ખીડકીમેં ઝાંકા કયું ઉસે કયું દેખા? ઢીમકા કયું આયા? ઢીમકે કો કયું બુલાયા? મગર શુકર હયે કે મેં પહેલીસી અબ બેવકુફ નંહી રહી, કુચ્છ ઇંગ્રેજી પઢને લીખનેસે, કુચ્છ **મીસીસ .ખયરસલ્લાહકી** સો.હબતમેં રહેનેસે આંઠ ગાંઠ કુમેત હો ગઇ હું. અબ મીયાંકી એક નહીં માનતી; કુચ્છ કહેતે હયેં તો એક એક કી દસદસ સુનાતી હું. (ડાલી આતી હય)

ડાલી—ગુડમોરનીંગ મેડમ, મુઝે મુ.આફ કરના કે ટાઇમકે .ખીલાફ .જરા દેર હો ગઇ.

સુમતા.જ—કયા ઉનકે રોકને પરભી તું ચલી આઇ?

ડાલી—નહીં તો કયા-ઉનકે રોકને સે હમ રૂક સકતે હયેં. ઉનકો તો હમ જુતીકે નીચે દબા કર રખતે હયેં મર્દોંકો હમેશાં જુતીકે નીચે દબાકર રખના ચાહીયે. મગર તુમ્હારી **માસા-અલ્લાહ**કે સાથ કયસી ગુ.જરતી હય?

સુમતા.જ—બહેન .આખીર મેં ભી તો તુમ્હારીહી શાગીર્દ હું ના. મીયાં કો એક મુહસે સો સો સુનાતી હું.

ડાલી—અયસાહી કરના ચાહીયે, મગર શબકો ઉસ મર્દાના લીબાસમેં થીયેટર દેખને ચલોગીના?

સુમતા.જ—ચલુંગી તો સહી મગર મુઝે મરદાના લીબાસ મેં આતે જાતે દેખકર લોગોને મીસ્ટર માસાઅલ્લાહસે યું કહે દીયા હૈ કે તુમ્હારે ઘરમેં કોઇ મરદ આતા જાતા હય, ઇસિસે વોહ શકી બન ગયા હય.

ડાલી—નેવર માઇન્ડ, અગર વોહ શકી બન ગયા હય તો ઉસકો બનાનેમેં ઔરભી .જીયાદા મ.જા આયગા. દેખો વોહ યહીં આ રહા હય. (દોનોંકા ચલે જાના માસાઅલ્લાહકા આના.)

માસાઅલ્લાહ—અજીબ દીલ લગી હય! મકાનકે અંદર, ઘરકે આંગનમેં; કોઠેકે ઉપર, છજ્જે કે નીચે, અનાજકે મટકેમેં, મુ.ર્ગીકે ડરબેમેં, .ગ.ર્જકે સબ છાન મારા મગર .હયરત .અજાયબ પુરા સા.ડે પાંચ ફીટકા આદમી .ગા.યબ. પતા નદારદ. કોઇ જીનથા, ભુતથા, સાયાથા, છલાવાથા; થા તો કૌન થા? ઓર ગયા તો કીધર? કયા .જમીન ખા ગઇ યા હવામેં ઉ.ડ ગયા! યા બારીતા.આલા અબ તુહી હૈ મેરી .ઇ.જ.જત સંભાલને વાલા. (ખયરસલ્લાહકા આના)

.ખયરસલ્લાહ—કયું જનાબે વાલા.

માસાઅલ્લાહ—કૌન .ખયરસલ્લાહ? રો યાર કરો.

.ખયરસલ્લાહ—અરે પર કયું રોઉં કૌન મર ગયા?

માસાઅલ્લાહ—યાર મેરી કીસમત પર રો, મેરી હાલત પર રો.

ખયરસલ્લાહ—ક્યું ખયર તો હૈ?

માસાઅલ્લાહ—જીસ શહરમેં કાલ હો, જીસ મુલ્કમેં પલેગ હો, જીસ ઘરમેં ફેશનેબલ જોરૂ હો ઉસ ઘરમેં ખયર કયસી?

(મુમતાજકા આના.)

મુમતાજ.—ક્યા કહા? ક્યા કહા?

ખયરસલ્લાહ—આહ ગરીબકી કમબખ્તી. કુચ્છ નહીં જરા આપકી તઅરીફ કર રહે થે.

માસાઅલ્લાહ—તુ જુટા હય, ઇસમેં ખુબીહી કૌનસી હય જો મેં તઅરીફ કરૂં!

ખયરસલ્લાહ—તો ફીર ઇનિમેં બુરાઇ કૌનસી હય?

માસાઅલ્લાહ—બુરાઈ, અરે બુરાઇ? એક નહીં બલ્કે એક લાખ.

મુમતાજ.—જુટેકે મુંહમેં ખાક.

ખયરસલ્લાહ—ભઇ વાહ, યહે તો મેરી જોરૂકીભી નાની મઆલુમ હોતી હય.

માસાઅલ્લાહ—ક્યા ઔરતોં કો ખુદાને ઇસિ લીયે પયદા કીયા હય કે વોહ આજાદીસે ફીરા કરેં?

મુમતાજ.—નહીં તો કિયા કરેં?

માસાઅલ્લાહ—ઘર સંભાલે ઓર બચ્ચે પાલે.

ખયરસલ્લાહ—તો ક્યા ઔરત કોઇ મુરગી હૈ જો બચ્ચે લેકર દડબેમેં બયઠી રહે.

મુમતાજ.—હાં દેખોતો–ક્યા ઔરતોં કો ખુદાને અયસે જલીલ કામકે લિયે પયદા કીયા હય?

માસાઅલ્લાહ—ફીર કીસ લીયે પયદા કીયા હય?

મુમતાજ.—ઔરતકો ઇસ લીયે પયદા કીયા હય કે અચ્છેસે અચ્છે ખાને ખાયે, ઉમદાસે ઉમદા કપડા પહેને, થીયેટર દેખે, લેકચર કરે, પાર્ટી દે, ડેન્સ કરે.

ખયસલ્લાહ—યહે પ્રોગ્રામ તો બીલકુલ બરાબર હય.

માસાઅલ્લાહ—ચુપ! કમબખ્ત તુહી મેરી જોરૂકો હાં મે હાં મીલા કર બીગાડતા હય. અચ્છા બોલ મરદકી બાત ન માનના યહે ઔરતોંકો જેબા હય?

ખયરસલ્લાહ—હરગીજ નહીં.

મુમતાજ.—ઔરતકો દીનભર ઘરમેં બન્દ રખના મર્દકો જેબા હય.

ખયરસલ્લાહ—કભી નહીં.

માસાઅલ્લાહ—બીલા ઇજાજત મર્દ કે દીનભર બાહેર રહેના ઔરતોંકો લાજીમ હય?

ખ઼યરસલ્લાહ—બીલકુલ નહીં.

મુમતાજ.—અગર જુરૂરત પડે. ઔ઼રત બાહીર જાએ તો કુછ નુક઼સાન હય.

ખ઼યરસલ્લાહ—કભી નહીં.

માસાઅલ્લાહ—મરદોં કો રાજી઼ રખના ઔ઼રતોંકા ફ઼ર્જ઼ હય.

ખ઼યરસલ્લાહ—બરાબર.

મુમતાજ.—ઔર ઓ઼રતોંકો ખુ઼શ રખના યહે મરદોંકા ફ઼ર્જ હય.

ખ઼યરસલ્લાહ—યેભી બરાબર.

માસાઅલ્લાહ—લાહો઼લવલા ! યહેભી બરાબર વોહભી બરાબર.

ખ઼યરસલ્લાહ—ઓર ક્યા ?

માસાઅલ્લાહ—અચ્છા તુમ્હેં મેરી રાયસે ઇત્તેફ઼ાક઼ હય ?

ખ઼યરસલ્લાહ—હું ઇત્તેફ઼ાક઼ હય.

મુમતાજ.—ઔર મેરી રાયસે ?

ખ઼યસલ્લાહ—તુમ્હારી રાયસેભી ઇત્તેફ઼ા઼ક હય.

માસાઅલ્લાહ—ભલા મર્દકા રૂતબા જ઼ીયાદા હય યા ઔરતકા ?

ખ઼યરસલ્લાહ—મર્દકા.

મુમતાજ.—મગર ઇસ તરક઼ી઼ કે જ઼માનેમેં ઔ઼રતકી ઇ઼જ઼્જ઼ત જ઼ીયાદા હય યા મર્દકી ?

ખ઼યરસલ્લાહ—ઔ઼રતકી.

માસાઅલ્લાહ—અ઼જબ ઢુલમુલ યકી઼ન આદમી હય. થાલી કે બયેંગનકી તરહ઼ કભી ઇધર લુઢ઼કતા હય કભી ઉધર.

ખ઼યરસલ્લાહ—અરે યાર ખ઼ફ઼ા ક્યું હોતા હય ? મયે તો સહી ફ઼યસલા કરતા હું.

માસાઅલ્લાહ—નહીં ! નહીં ! કભી આગ ઓર પાની એક નહીં હો સકતે. ક્યા યેહ ઔ઼રત હય યા ફ઼રિસ્તા ? મયેં આદમી હું યા ગધા ?

ખ઼યરસલ્લાહ—તુમ્હારે ગધે હોનેમેં શક હી ક્યા હય ! અગર તુમ આદમી હોતે તો મેરે ફ઼યસલેકી તઅ઼રીફ઼ નહીં કરતે ! ઔર દીલસે કદર.

મુમતાજ.—લુક હીયર ! મીયાં દુન્યામેં તુમ્હારા હી઼સ્સા હય તો હમારાભી હી઼સ્સા હય. તુમ આજા઼દી બરતોગે તો હમભી આજા઼દી દીખાયેંગે, દુન્યામે ઇન્સાન તો ઇન્સાન હયવાનભી આજા઼દીકે માઅ઼ને સમઝતે હૈં, ઔર પઢને લીખનેસે જીન ઔ઼રતોંકી આંખ ખુલ ગઈ હંય વોહ કભી તુમસે દબકર નહીં બયઠેંગી તુમ આજા઼દી કરોગે તો હમભી આ઼જાદી દીખાયગે તુમ બાહર

ચયન ઉડાઓગે તો હમભી મજે. ઉડાયેંગે કયા ખુદાને તમ્હેં ઇન્સાન બનાયા હય ઔર હમેં જાનવર ?

ગાના.

હમભી મોટરપે સયકલપે સયર કરન નીત જાએ,
હાંજી બેશક જહાં મન ભાએ વહીં જાએ.
બતીયાં કરન બેઢંગી નઇ નઇ ફેશનકો જુલસા,
બતીયાં સારી ઠીક હંય ઇનકી વેહી ચાહત મન ઇનકા.
ફ્રાડ ફેરકુંગી મેં દેસી સાડી,
પહેનું. ઇંગરેજી. પોશાક ભારી.
ઘરમેં બયઠું તો ચયન નહીં પડે,
ટેનીસ ખેલુ થીએટર દેખું-મોટરપે. (જાના મુમતાજ.કા.)

ખયરસલ્લાહ—ભઇ વાહ, યહી હય આજકલકી ફેશનકા નમુના. મેરે પાસ ન હુવા કેમેરા વર્ના ઉતાર લેતા ફોટુ તેરા.

માસાઅલ્લાહ—તોબાહ ! તોબાહ !

ખયરસલ્લાહ—ક્યું દેખા ? ઔરતોકોં ઇંગ્રેજી. પઢાનેકા નતીજા ! મેં ન કહેતા થા કે ઔરતોકોં ઇંગ્રેજી. ન પઢાવ ! ઉસ વક્ત. ન માના અબ ભુગતો મજા., મગર યાર અબ મેં અપની ઔરતકો તેરી ઔરતસે ન મિલને દુંગા, વર્ના તેરી નાબકાર ઔરત કે ચાલ ચલન દેખકર મેરી નેક બીબીકા ચલન બીગડ જાયેગા.

માસાઅલ્લાહ—અરે તેરી હી .ઔરતકે તો યહે સબ વતીરે હૈં જબસે વોહ ફેશનેબલ બલા મેરે ઘરમેં આને જાને લગી હય તબસે મેરી બીવીકા સત્યાનાશ કર દીયા હય.

ખયરસલ્લાહ—અરે મેરી બીવી જયસી નેક તો દુન્યાકે પરદેમેં ભી નહીં હોંગી. તોબાહ ! કર તોબાહ ! નહીં તો બખ્શા ન જાયેગા. ખુદા ઉસ્કો બખ્શે અપને બાપકી તરહ. મેરી ઇજ્જત કરતી હય.

માસાઅલ્લાહ—બસ જીમેં આતા હે કે અપને ભેજેમેં પિસ્ટોલ મારકર મર જાઉં.

ખયરસલ્લાહ—તો ઇસિમે ઉસકા કયા જાયેગા ? વોહ ઔર કોઇ સંડા તલાસ કર લેગી.

માસાઅલ્લાહ—જાજા દિલલગી ન કર, મેં એક ઔરતકા સતાયા હુ જુરૂર ઉસને કોઇ યાર પયદા કિયા હય.

ખયરસલ્લાહ—અરે કયા બેપરકી ઉડાતા હય !

માસાઅલ્લાહ—અરે યાર મીર ખ.યરાતી, શેખ. શુબરાતી, ખુદા-બખ.સ બસાતી ખટપટ હલવાઇ, સલારૂ નાનબાઇ, પીરૂ ભટયારા, કલ્લુ ઘસિયારા યહ સબ લફંગે મેરે ઘરમેં આતે જાતે હંય.

.ખયરસલ્લાહ—અરે ભાઈ સિર્ફ તુઝે ધોકા હય. તુ નાહક કયું જી જલાતા હય?

માસાઅલ્લાહ—નહીં । નહીં ? વોહ જ.રૂર આયા હય ઔર મેરી બીબીને કહીં છીપાયા હય.

.ખયરસલ્લાહ—તુને આંખોસે દેખા હય ?

માસાઅલ્લાહ—દેખા નહીં, મગર કાનોંસે તો સુના હય.

.ખયરસલ્લાહ—અરે બેવકુ.ફ અગર કોઇ આકર કહે દે કે તુ મુર્ગી કે અંડેસે પયદા હુવા તો કયા માન લેગા ?

માસાઅલ્લાહ—બસ કુચ્છ નહીં, ઇસ ઉઠાઈગીરેપર, ઈસ ઐ.રત પર, ઇસ ઘર પર, સબ પર લઅનત કરતા હું. બોલ તો મેરા દોસ્ત હય કે નહીં ?

.ખયરસલ્લાહ—દોસ્ત કયું નહીં હું ?

માસાઅલ્લાહ—ઔર સચ્ચા દોસ્ત ?

.ખયરસલ્લાહ—ાસદ.ક દિલસે.

માસાઅલ્લાહ—તુ મેરા સાથ દેગા ?

.ખયરસલ્લાહ—.જીરૂર.

માસાઅલ્લાહ—કહાં તક ?

.ખયરસલ્લાહ—ઇસ દુન્યામેં .કબ્ર તક ઓર ઉસ દુન્યામેં જહ-ન્નુમ તક.

માસાઅલ્લાહ—માર હાથ.

.ખયરસલ્લાહ—યેહ લે (હાથપર પાંવ ઉઠાતા હૈ)

માસાઅલાહ—અરે હાથ કે બદલે પાઉં ઇસિકે કયા મા.અની !

.ખયરસલ્લાહ—યા.અને બંદા અપને કૈ.લ પર સાબિત .કદમ રહેગા.

માસાઅલ્લાહ—બસ મેંને ઠાન લિયા હય કે પિસ્તોલકે .જરીયે અપની .ગમગીન .જીંદગીકા .ખાતમા કરૂં.

.ખયરસલ્લાહ—અરે યાર કયું .ઔરત કે લિયે .ખ્વાહ મ-.ખવાહ જાન દેતા હય?

માસાઅલ્લાહ—મુઝે મજબુરન અયસા કરના પ.ડેગા ઔર તુઝેભી મેરે સાથ મરના પડેગા.

.ખયરસલ્લાહ—હંય ! હંય !!

માસાઅલ્લાહ—હંય હંય કુચ્છ નહીં, ચલ તૈયાર હો જા.

.ખયરસલ્લાહ—તૈયાર હો જા ! કિસ લિયે ?

માસાઅલ્લાહ—મેરે સાથ મરને કે લિયે.

.ખયરસલ્લાહ—અરે વાહ મેં ક્યું મરને લગા !

માસાઅલ્લાહ—કયું તુંને અભી નહીં કહા થા કે મેં .કબ્ર તક સાથ દુંગા ?

.ખયરસલ્લાહ—.કબ્ર તક સાથ દેને કો અબભી તૈયાર હુ.

માસાઅલ્લાહ—વોહ કિસ તર.હ ?

.ખયરસલ્લાહ—ઇસ તર.હ કે તું મર જા, ફિર મેં તુઝે નિહલાઉંગા, કફન મંગાઉંગા, સિલાઉંગા, કફનાઊંગા, જના.જેમેં રખકર .કબ્ર તક લે જાઉંગા. ચાહે અભી મરકે દેખ લે.

માસાઅલ્લાહ—તો કયા સાથ દેનેકે યહી મા.અને હૈં ?

.ખયરસલ્લાહ—નહીં તો કયા બીન બુલાયે .ખુદા ગંજ પહુંચ જાયેં.

માસાઅલ્લાહ—દેખ યાર યહે દુન્યા એક દૌ.જ.ખ હૈ ઔર વહાં બહિસ્ત મીલેગી.

.ખયરસલ્લાહ—તુઝે બહિસ્તકી ઊમીદ હય તો તુ ચલા જા, મુઝ ગુનાહગાર કો તો યહાં દો.જ.ખહી મેં પડા રહેને દે, યાર તુ ના.હ.ક શક્કી બના હય, દેખ આજ રાતકો મેં રૂપ બદલ કર તેરી બીવી કે પાસ જાઉંગા ઔર તેરે મરનેકી .ખબર સુનાઉંગા; અગર વોહ સુન કર રોએ .ગમ કરે તો નેક હય ઓર એપરવાહી કરે ઓર હંસે તો સમઝ લેના કે બદકાર હય, ફિર મરનેકા તુઝે ઇ.ખતીયાર હય,

માસાઅલ્લાહ—ઠીક હય, મં.જુર હય; તુ .જુરૂર જાના ઓર જલ્દ આકર મુઝે .ખબર સુનાના.

(જાના માસાઅલ્લાહકા)

.ખયરસલ્લાહ—તોબાહ ! તોબાહ ! યહ કૈસા જીન સવાર હૈ કમ્બ.ખ્ત અપને સાથ મુઝેભી મારને કો તૈયાર હૈ મગર ઇસમેં ઇસ બેચારેકા કયા .કુસુર હૈ યહ તો સબ ઇન .ઔરતોંકા ફીતુર હૈ, આહ ! મેરા બસ ચલે તો .અલ્લાહ મીયાં કે પાસ સબ દાઢહી મુંછો વાલોં કા ડેપ્યોટેશન લેકર જાઉં ઔર વ્હાંસે ઇન ઔરતોંકા પયદાહી હોના બંદ કરા દું, ન યહ પૈદા હોંગી ન દુન્યામેં ફીતુર હોગા. (જાના)

બાબ દુસરા.   પરદા આઠવાં.

જંગલ

સુહેલ—દેખો હમ કયસે પુર ફિઝા મકામ પર રહેતે હયેં. બુલ-બુલકી કુલેલ, કોયલકા કુકુ કરના, છત તારે દરખ્ત પર ઝરને પુર આબ સબઝા શાદાબ, ફુલ ફુલ બહાર દિખાતા હૈં, દિલકો કયસી ફરહત પહુંચાતે હૈં.

હુશ્શામ—બેશક હુઝુર સિનઅતે કિરદેગાર હૈ અજબ જાયે પુર બહાર હયેં.

શેઅર.

સુહેલ—જહાંભરકા સામાને રાહત યહીં હય,
યેહે જંગલ નહીં હય બહિસ્તે બરીં હય.
(શમસા કે ચંદ સિપાઈ આતે હંય)

એક સિપાહી—યહે હય પકડલો જકડલો બાંધલો !

સુહેલ—નહીં નહીં મયેં નહીં આઉંગા, હુસ્શામ મુઝે બચાલો !

હુશ્શામ—છોડો, બદકારો ઇસે છોડો.

સિપાહી—નાહનજાર બંદ કર તકરાર (તલવાર મારના)

હુશ્શામ—ખુની લુટેરે ચોર દૌડો, દૌડો હાએ !
(અંદરસે તાહેરા ઔર સાથી આતે હયે)

સિપાહી—કયસા ચોર ? કિધર હય ? કૌન હય ?

તાહેરા—હુસ્શામ તુમ લહુમેં તર હો.

હુશ્શામ—મેરી ફીક છોડો. મુઝે મરને દો જાવ; સુહેલકો દુશ્મનોં કે પંજેસે છુડાઓ, યતીમ કો બચાવો.

તાહેરા—હુસ્શામ હુસ્શામ તુ કયા કહેતા હય ? કયા તકદીર ફિર બિગડ ગઈ ?

હુશ્શામ—અફસોસ ! કિસમત !! મજબુરી !!!

તાહેરા—નહીં નહીં જબતક મેં જીંદા હું વોહ કભી જાયા ન હોગા મેં અભી આંધી બન કર જાઉંગી ઓર અપને બચ્ચે કો છુડા લાવુંગી (દોડતી જાતિ હય)

એક સાથી—અબ કયા કરના ચાહિયે ?

દુસરા—હીંમત ઓર મદદ.

બાબ દુસરા. પરદા નવાં.

જંગલ.

ગાના

પીયા બીન ચયંન નં આએ મોહેં, જીકી કથા કાસે કહું,
હેરી દઇ, મદન મોહન બીન સુધ બુધ ગઇ મોરી હાં.

કિ.તઆ.

તા કુજા શોરીશે ફરીયાદ ન આએ લબતક,
સબ્ર એક શએ હય મગર પીરબી કહાંતક કબતક.
રહ.મકર દરદે જીગર જાન નીકલ જાએગી,
યુંહી આએગાજો ખીંચ ખીંચકે કલેજા લબતક.
ઇતની બીનતી વાસે કહોજા તુમબીન બાવરી ભઈ.

તસનીમ—યા ખુ.દા ! મેં કિસસે મદદ માગું ? તુ હી મેરા હામી ઔર મદદગાર હય. શહરયાર ઔર તસનીમ કી જાન સિર્ફ તેરેહી હાથમેં હય. તુને હમેશા ડુબતે કો બચાયા હય અબ મેં ડુબતી હું, મુઝેબી સંભાલીયો. (ચલી જાના)

બાબ દુસરા. પરદા દસવાં.

લશ્કરની છાવની.

અફ્સર—શહરયાર, ચંદ મિનટકે બાદ મૌત આકર તુમસે મુસાફહા કરેગી; ક્યા તુમ એક દિલેર સિપાહી કી તરહ. ઉસકે ઇસ્તે- કુ.બાલકો તૈયાર હો ?

શહરયાર—બેશક તૈયાર હું.

અફ્સર—કોઇ ખ્વા.હીશ હય ?

શહરયાર—કોઈ નહીં.

અફ્સર—કુચ્છ કહેના ચાહતે હો ?

શહરયાર—કુચ્છ નહીં.

અફ્સર—કુચ્છ બી.

શહરયાર—ક્યા કહું ? જો ઇનસાફ ઔર કા.નુનકે ગલેપે છુરી ચલાયેં, અ.દાલતકા મઝહકા ઉડા.યેં ઝુંઠી ગવાહીયાં દેકર દુન્યા કી લાલચકે વાસ્તે બેગુનાહકો ક.ત્લ કરાયેં, ઉનસે મેં ક્યા કહું !

તુગ.રલ—વ્હે બેહુદા બકવાસ તેરે સીનેકો ગોલીઓંકા નિશાના બના-નેસે નહીં બચા સકતી.

શહરયાર—ચુપ ! નામર્દ કુત્તે, મેં તુઝસે બાત કરના ભી અપની બે ઇ.જ.જતી સમઝતા હું. અગર તુઝે અપની શિકસ્તકા બદલા લેના થા તો એક બહાદર સિપાહીકી તરહ. મયદાનમેં આતા. મુઝે અપને મુકા.બલે કે લિયે બુલાતા, દો દો હાથ અજ.માતા, ઔર એક શરીફ સિપાહીકી તરહ. મારતાં યા મર જાતા—

શએ.ર.

સામને આકે જો ટોકે મરદ ઉસકા નામ હય.
આડ. લેકર વાર કરના પાજીઓંકા કામ હય.

તુગ.રલ—અહ.મક, તેરે પાસ અબ ચંદ સાસેં બાકી. રહ ગઈ હયેં ઇન્હે બેહુદા બકવાસસે જા.યા કરને કે બદલે મૌતકે માતમ મેં સર્ફ કર.

શહરયાર—મૌત પર માતમ કરના ઔ.રતોં યા તેરે જયસે નામરદોં કા કામ હય. મૌત ક્યા હય ? એક મુકા.મસે દુસરે મુકા.મ પર જાનેકા નામ હય.

શએ.ર.

સાહેબે તાજ ગયે, મુફલીસો મુહતાજ ગયે,
હમભી જાનેહી કો થે કલ ન ગયે આજ ગયે.

તુગ.રલ—તો ક્યા તુઝે અપને મરનેકા ગ.મ નહીં હય ?

શહરયાર—મુતલક. નહીં, હાં મગર અફસોસ હય તો વ્હે હય કે મયદાને જંગમેં કિસી બહાદુર શરીફકી તલવારસે મારે જાને કે બદલે તેરે જયસે નામરદ કે હાથસે મારા જાતા હું, ઓર ઇસ દગા.બાજ. દુન્યામેં પ્યારી તસનીમ કો એકીલી છોડે. જાતા હું.

તુગ.રલ—મસનીમ ! જીંદગીમેં તસનીમ ઓર મરતે વક્ત, તસનીમ ?

શએ.ર.

તસનીમ નજ.ર આયેગી અબ મેરી બગ.લમેં,
તુ ગોરમેં હોગા વોહ મેરે રંગ મહ.લમે.

શહરયાર—હરગીજ. નહીં, ફિરસ્તે ગુમરાહ હો જાયેં, સિતારે સ્યાહ હો જાયેં, ચાંદ સુરજ ટકરા કર તબાહ હો જાયેં મગર તેરી ઉમ્મીદોંકી દુન્યા હમેશા અંધેરી રહેગી, તસનીમ મેરીથી, મેરી હય, ઓર મેરી રહેગી. (તસનીમકા આના).

તસનીમ—હાં હાં તેરી હુ ઔર તેરીહી રહુંગી.

તુગ઼રલ—કમબખ્ત ! નામુરાદ, ક્યા તુ ઇસ બદનસીબકી લાશ પર માતમ કરને આઈ હય.

તસનીમ—નહીં, નહીં, મેં યેહ કહેને આઈ હું કે મૌત હર વક્ત હ઼મલા કરનેકો તઇયાર હય, વોહ હાથ, જીસને બડે બડે શી-રૌનોંકો નેસ્તો નાબુદ કર દિયા અભી તક વયસાહી તાક઼તદાર હૈ.

અશ઼આર.

અગર જાનતે હો કે તુમ એક બશર હો,
અગર અપની તાક઼તકી તુમકો ખ઼બર હો.
તો હસ્તી મિટાવ ન ઇસ બે ગુનાહકી,
કરો રહ઼મ-રહ઼મ એક સિફ઼્ત હય ખુ઼દાકી.

શહરયાર—તસનીમ, વોહ રહે઼મ જો શયતાનકે આગે હાથ ફયલા કર હા઼સલ કિયા જાય મુઝે નહીં ચાહિયે.

તસનીમ—નહીં પ્યારે ઠહેરો, મુઝે બોલને દો, કિ઼સમત આજ઼માને દો. કિયું સાહે઼બ ?

અફ઼સર—નહીં, જીસકે વાસતે અ઼દાલતસે સજા઼એ મૌતકા હુ઼કમ હો ચુકા હૈ, ઉસકે લિયે હમ કુચ્છ નહીં કર સકતે.

તસનીમ—અગર અ઼દાલતસે હુ઼કમ હો ચુકા હય તો મેં તુમ્હારી ઇનસાન્યતકી અ઼દાલતમેં અપીલ કરતી હું.

શહરીયાર—તસનીમ અપને મુંહકે મોતીઓંકો કુત્તો કે આગે ન ફેંક તુ કયસી સૌદાઈ હય ! ક્યા તુ મેરે કમીને હ઼રીફ઼ કે સામને મરતે વક્ત મુઝે જ઼લીલ કરને આઇ હય ?

તસનીમ—દો મીનીટ, સિર્ફ઼ દો મિનીટ, મુઝે ઓર બોલને દો.

શહરીયાર—બસ કર ! તસનીમ બસ કર !! મેં તુજે મ્હો઼બ્બત કી ક઼સમ દેતા હું કે મુજે મરને દે.

તસનીમ—મેરે પ્યારે તુમ ક્યા કહેતે હો ?

શહરીયાર—યેહી કે મયેં નાશાદ હું; નામુરાદ હું; બદનસીબ હું. દુન્યા જવાહેરાત સે ભરી હુઇ હય, અ઼ક઼લકી રોશની મેં દેખકર અપને લિયે કોઇ નાયાબ હીરા પસંદ કર લેના. જા, જી ઓર ખુ઼શ રહે.

તસનીમ—પ્યારે ક્યા તુમ મુજે બેવફ઼ા જાનતે હો ! મેરી મ્હો઼બ્બ-તકો બાજા઼રી ઓ઼રતોંકી મ્હો઼બ્બત જાનતે હો ?

અફ઼સર—વક્ત પુરા હુવા.

તુગ઼રલ—હઠ જાવો, તસનીમ મુલ્ઝી઼મ કે પાસ સે હટ જાઓ.

તસનીમ—નહીં, જબ તક મેં લાશ બનકર અપને પ્યારેકે ક઼દમોં પર ન ગીર જાઉં મુઝે કોઈ નહીં હટા સકતા.

તુગ.રલ—દેખ મેં ફિર કહેતા હું કે ઇસ કમબખ્ત. કે લિયે અપની જાન ન દે.

તસનીમ—ઔર મેંભી કહેતી હું કે ચંદરોજા. જીંદગી કે લિયે ઇમાન ન દે.

શએર.

ચાર દિન હય શાનો શૌકત ચાર દિનકા જશ્ન હય,
ફિર ખુદા હય ઔર તું હય ઔર અંધેરી કબ્ર હય.

તુગ.રલ—બેવકુફ. ક્યા ઇસ અજલ રસીદાકી સાથ તુભી અપની કિ.સમતસે હાથ ધોના ચાહતી હય ?

અશ.આર.

તસનીમ—છિન ગઇ આંખેં તો ફિર ઇસિ જીં.દગી કો ક્યા કરૂં !
જીં.દગીકા સુખ ગયા તો જીં.દગી કો કિયા કરૂં !
ઔ.રતોં કા ફર્જ હય દીન હય ઇમાન હય,
અયસે મરને પર મેરી સૌ જીં.દગી કુ.રબાન હય.

તુગ.રલ—નહીં માનતી તો ઇસકે સાથ ઇસ મુરદારકોભી જહન્નુમ મેં જાને દો, ગોલીયાં ચલાવો.

તસનીમ—ઓ ફિરસ્તો મેરે ફિરસ્તે કો બચાવો.

(જનરલ ક.હરમાન કા અંદરસે ફયેર કરના ઓર જલ્લાદકા ગોલી ખાકે મરના, ઔર તુગ.રલ કે સિપાઇઓંકા ગિરફતાર હોના).

બાબ દુસરા. પરદા અગિયારહવાં.

શમશાકા મહલ.

શમશા—કતલુ ક્યા ખ.બર લાયા હય ?

ક.તલુ—મયેં અયસી ખ.બર લાયા હું જીસકો સુનકર તુમ ઉછલ પડો.ગી મારે ખુ.શી કે આપે સે બાર હો જાઓગી.

શમશા—બોલ જલદી બોલ-એ કહી લફ્જ.મેં બોલ-એકદમ બોલ ક્યા દુશમન મર ગયા, ખપ ગયા, ગિરફતાર હો ગયા.

ક.તલુ—સુનો સુહેલ હમારે હાતમેં ગિરફતાર હો ગયા.

શમશા—ક.તલુ ક.તલુ ચ્હે તુ કયા કહેતા હય ?

ક.તલુ—મયે સચ કહેતા હું.

શમશા—બસ તો જલદી કરો—

શ.એર.

આસ્તીં ઉલટો છુરી લો, આજ દરદે સર ગયા;
આકે ફિર જલદી કહો, મુજસે કે મુજી. મર ગયા.

કતલુ—નહીં નહીં ઇસ તરહ. મારના ખુબ ન. હોગા.

શમશા—ક્યું ?

કતલુ—અગર યું ખુલે તોર પર સુહેલકો કતલ કર દેંગે તો રૈયત જુરૂર બદગુમાન હો જાયગી ઔર ખૌફ હય કે બગાવત પર સર ઉઠાયેગી.

શમશા—આખિર ક્યા કિયા જાય ?

કતલુ—જીસ મકાનમેં સુહેલ કો કયદ કીયા હય; કલ રાતકો બરાબર મારા બજે સુરંગ કે જરીયે બારૂદસે મકાન ઉડા દેંગે ઔર કહે દેંગે કે ઇ તોફાકકે. તૌરસે મકાન ગિર ગયા, ઔર ઉસમેં શહજાદા સુહેલ દબ કર મર ગયા.

શમશા—બહોત ખુબ ! અચ્છા જાવ ઓર સુરંગકા ઇન્તેજામ કરો.

કતલુ—મગર શમશા વોહ શાદીવાલા કૌલ ?

શમશા—સુલેહકા ખાત્મા હો જાને દો, ફિર શમશા તુમ્હારી ઓર તુમ શમશા કે હો. (જાના કતલુકા) બેવકુફ કહીંકા ! મુઝસે શાદી કી તમન્ના ! કતલુ કતલુ તુ કયસા સમજદાર હયે ! કોન શખ્સ યેહ ચાહેગા કે જીસ બિમારીસે અભી અચ્છા હુવા હો ફિર ઉસ બિમારીમેં ગિરફતાર હો ! બેશક મયેંને શાદીકા વાઅદા કિયા થા; મગર ક્યું ? સિર્ફ અપના મતલબ નિકાલને કે લિયે. મયેંને અપને ખાવિંદકો જહેર દેકર મારા, ક્યું ? આજાદીકે લિયે, મયેંને અપને સગે ભાઈ કો તેરે-હાથોં જીબેહ કરાયા. ક્યું ? સલતનકે લિયે તુ યહે ચાહતા હય કે શાદી કે જરીયેસે શમસા કો અપને ઇખ્તિયારમેં લેકર ઇન દોનો ચીજોંસે મહરૂમ કર દિયા જાય ! નહીં ! નહીં ! કતુલુ ઠેર! સુહેલકી મૌત તક ઠેર જા, ફિર તેરાભી ખાતમા કર દિયા જાયેગા.

અશઆર.

મેં કૌન હું તુ અભી જાનતા નહીં મુઝકો;
મેં કયા બલા હું યહે પહેછાનતા નહીં મુઝકો;
છુરી હય મેરી દગાબાજ ઓર ગુલુ તેરા,
મયેં વોહ બલા હું કે પી જાઉંગી લહુ તેરા.

બાબ દુસરા. પરદા બારહવાં.

માસાઅલ્લાહકા મકાન.

ખયરસલ્લાહ—ભઈ વાહ, માસાઅલ્લાહભી કિતના ખુશ કિસમત હય જો અયસી જોરૂ પાઇ હય, જીસને મરનેકી ખબર સુનકર એક ધુમધામકે જલસેકી ઠહેરાઈ હય ભઇ વાહ! જોરૂ હો તો અયસી હો મરે ખાવિંદ કરે જલસા, જોરૂ હો તો અયસી હો. અબ હમારી જોરૂકી સુનિયે વોહ તો કહેને લગી, ખાવિંદ મરા ઔર ગલીકા કુત્તા મરા બરાબર.

(માસાઅલ્લાહકા આના).

માસાઅલ્લાહ—મરનેકી ખબર દેને આયા ઓર ખુદહી મર રહા હય. કયા હુવા કયા કહા? બોલ; મેરી મરનેકી ખબર સુનકર ઉસપર કયા અસર હુવા? મેરી જોરૂ, કયા બોલી?

ખયરસલ્લાહ—ઉસને કહા એક કુત્તા મર ગયા ઔર ખુબ હંસી ખુશી હુઈ.

માસાઅલ્લાહ—બેવફા; કુત્તા, કહબા ગમકે બદલે ખુશી, રોનેકે બદલે હંસી માતમકી જગેહ યહે જવાબ!

ખયરસલ્લાહ—અરે વોહ તો કહેને લગી પલેગ ગયા પાપ કટા અબ મેં ઘી કે ચીરાગ જલાઉંગી ઔર હર જુમેરાતકો જાકર ઉસકી કબ્ર પર ઢોલ બજાઉંગી.

માસાઅલ્લાહ—ઇસ જીંદગી પર લાઅનત, ઇસ જીને પર તુફ બસ અબ મેં ઝઘડાહી મિટાયે દેતા હું પિસ્ટોલ લાકર ઉસકા તેરા ઓર અપના ભેજા ઉડાયે દેતા હું.

ખયરસલ્લાહ—અરરર! મેરા કિસ લિયે?

માસાઅલ્લાહ—ઇસ લિયે કે તેરી મેરી દોસ્તી હય.

ખયરસલ્લાહ—અરે ભાઇ મેં તેરા દોસ્ત નહીં હું.

માસાઅલ્લાહ—ફિર કૌન? દુશ્મન?

ખયરસલ્લાહ—હાં તુ મુઝે અપના દુશ્મન હી જાન.

માસાઅલ્લાહ—અગર દુશ્મન હય તો સબસે પહેલે તુઝે મારૂંગા.

ખયરસલ્લાહ—અરે વાહ દોસ્ત હો જબ મરો, દુશ્મન હો જબ મરો! ચિતભી ઇસકી પટભી ઇસકી.

માસાઅલ્લાહ—હાં દેખ ખબરદાર! જબ તક મેં પિસ્ટોલ લેકર ન આઉં યહાંસે હીલનેકા નામ ન લેના.

ખયરસલ્લાહ—અરે પર સુનતો?

માશાઅલ્લાહ—ક્યા સુનું ?

ખયરસલ્લાહ—અરે ભાઇ મુઝે તો જાને દે.

માશાઅલ્લાહ—નહીં, બસ ! મારૂંગા ઓર મરૂંગા.

ખયરસલ્લાહ—મારૂંગા—મારૂંગા ખ્વાહ મ-ખ્વાહ.

માશાઅલ્લાહ—અબ મેં એક હ.રૂફભી સુનના નહીં ચાહતા બસ મરનેકો તૈયાર રહેના. (જાના).

ખયરસલ્લાહ—લો ઇસ તરફ દરવાજા. બંદ હય ઓર યહાંસે તો વોહી આયગા. હાં યહાં પરદેકે પીછે છિપ જાઉં.

(પરદેકે પીછે છિપતા હય ઓર ડાલી આતી હય.)

ડાલી—અચ્છાજી, આપ અભી યહીં મૌજુદ હંય !

(મુમતાજકા આના.)

મુમતાજ.—ચલો ચલો થિયેટરકા વક્ત. હો ગયા.

ડાલી—ડેરો થિયેટરસે જિ.યાદા તો યહીં તમાશા હો રહા હય.

મુમતાજ.—વોહ કયસે ?

ડાલી—ઇસ પરદેકે પીછે મેરે મિયાં છિપે હૈં, જ.રા તુમ આ.શક. બનકર મુઝે છેડના શુરૂ કરો.

મુમતાજ.—હાં, હાં, ઠીક હય મેરી જાન કિસ ખ.યાલમેં હો ?

ડાલી—ઇસ ખિ.તાબસે તો આપ મુમતાજ.કો પુકારા કરો.

ખયરસલ્લાહ—અરરરર ! યહે કોન બદલગામ કહીં વોહ તો નહીં જીસકા જી.ક્ર માશાઅલ્લાહને કિયા થા.

મુમતાજ.—કયા આપકો મેરી મહે.બ્બતસે ઇનિકાર હૈ ?

ડાલી—દેખિયે મેં એક .ગઐર ઔ.રત હું મુઝસે યહ કલામ ન કરો.

ખયરસલ્લાહ—બેશક યહે ઠીક કહેતી હય ?

મુમતાજ.—કયા આપકો મેરી મહે.બ્બતકા યકી.ન નહીં હય ?

ડાલી—મગર આપ તો મુમતાજ.સે પ્યાર કરતે હૈં ?

મુમતા.જ—અગર મયેં મુમતા.જસે અપના દિલ વાપસ લેકર તુમ્હેં દું જબતો મં.જુર હય ?

ખયરસલ્લાહ—સાફ ના મં.જુર.

મુમતા.જ—કયું જવાબ નહીં દેતીં ?

ખયરસલ્લાહ—મયેં જો.જવાબ દે રહા હું.

મુમતા.જ—યહે કોન બોલા ?

ડાલી—ઘરકા કુત્તા.

ખયરસલ્લાહ—દેખો કમબખ્.ત મુઝે કુત્તા બતાતી હય.

ડાલી—ભલા ખાવ ક.સમ !

.ખયરસલ્લાહ—અરર! યહે તો ફ્રિસ્ત્રા ચલી આય .ખુદાયે તવાના મેરી બીવીકા ઇમાન બચાના !

સુમતા.જ—અપને દિલકી .કસમ તુમ્હારી મ.હોબ્બતકી .કસમ.

ડાલી—જબતો મુઝે મં.જુર હય.

.ખયરસલ્લાહ—અરર! કામ બિગડ ગયા. આ.ખર આ ગઇ ન અપની વાઘરનકી .જાન પર. (માસાઅલ્લાહકા છુરી લિયે હુવે આના)

માસાઅલ્લાહ—.ખયર પિસ્ટોલ ન મિલી તો છુરી .હી સહી. એક વાર ઔર ઝગડા હી પાર હંય! .ખયરસલ્લાહ કહાં ગયા ?

.ખયરસલ્લાહ—લો યહે તો ફ્રિર આ ગયા.

માસાઅલ્લાહ—યહે કોન ! સમઝા, સમઝા, યેહી હય વોહ રી.જાલા જીસને મેરા ઘર ઘાલા કયુંજી તુમ યહાં કયસે આયે ?

સુમતા.જ—હમારી .ખુશી.

માસાઅલ્લાહ—.ખુશીકા બચ્ચા સાફ સાફ બોલ વર્ના ખા જાઉંગા કચ્ચા.

સુમતા.જ—બસ દિલને ચહા તો હમ આયે.

માસાઅલ્લાહ—અબે તુઝે ઇસ ઘરમેં આનેકા કયા .હ.ક હય ?

સુમતા.જ—.હ.ક કયું નહીં યહે મેરી મ.અશુ.ક.કા ઘર હય.

માસાઅલ્લાહ—કૌન મ.અશુ.ક ?

સુમતા.જ—મસ્તે ના.જ સરાપા અંદા.જ મેરી પ્યારી સુમતા.જ.

માસાઅલ્લાહ—તેરી પ્યારી તેરી પ્યારી કયસે ? કયા તુને ઉસસેં શાદી કી હય.

.ખયરસલ્લાહ—હાં ઇસને ચોર બા.જારસે .ખરીદી હય.

સુમતા.જ—લો મુફતમેં એક .હસીન .ઔરત હાથ આયે તો શાદી કરનેકી કયા .જરૂરત હય ?

માસાઅલ્લાહ—બદમાશ તુઝે નહીં મ.અલુમ કે વોહ મેરી બીવી હય !

સુમતા.જ—તુમ્હારી હોકે તુમ્હારે બાપકી; મગર આજ કલ તો હમારી હય.

માસાઅલ્લાહ—કમબખ્.ત, પાજી, બદમાશ મયે તેરી જાન લુંગા ચલ મેરે મુકા.બલેકી તયારી કર.

સુમતા.જ—કયા તુમ્હારા મુઝસે લડનેકા ઇરાદા હય ?

માસાઅલ્લાહ—બેશક !

સુમતા.જ—(ડાલીસે) અચ્છા તો આપ જાઇયે ઔર દો પિસ્ટોલ લે આઇએ.

.ખયરસલ્લાહ—ભુત ઓર શયતાનકી જગ શુરૂ હો ગઇ.

માસાઅલ્લાહ—પાજી, દેખું તો મેરે હાથસે કયું કર બચતા હય! અભી .જાહેર હો જાયેગા કે બુજદિલ કૌન ઓર બહાદર કૌન હય!

મુમતા.જ—બેશક! અભી મા.અલુમ હો જાયગા કે હમ દોનોં મેં મરદ કૌન ઓર .ઔરત કૌન હય?

ડાલી—(દો પિસ્ટોલ લાતી હૈ) યહે લીજીયે ઔર યહે આપ લીજિયે. અચ્છા દોનો સાં.હેબ અપની અપની જગેહ પસંદ કરકે ખ.ડે હો જાવો.

માસાઅલ્લાહ—મં.જુર, મેં યહે જગેહ લેતા હું.

ડાલી—(મુમતા.જસે) ઓર આપ ઇસિ જગેહ ખડે હો જાવો.

.ખયરસલ્લાહ—અરે યહાં કહાં ખડા હોતા હય. વોહ પિસ્ટોલ ચલાયેગા તો મેરા તો .ખાતમા હો જાયગા. (હટતા હય.)

ડાલી—ઠહેરો યહે જગેહ ઠીક નહીં હય. તુમ યહાંસે નિશાના બાંધો.

.ખયરસલ્લાહ—અરે યહે કમબ.ખ્ત યહાંભી આ ગયા. ઇસકો મરને કી કોઇ જગેહ હી નહી મીલતી.

માસાઅલ્લાહ—અરે યહે પરદા આપ હી આપ કયસા ખીસકતા હય.

ડાલી—રેડી-વન-ટુ ઠહેરો યહે જગેહભી ઠીક નહીં. તુમ યહાં.

.ખયરસલ્લાહ—બેટા .ખયરસલ્લાહ, અબ જાનકી .ખયર નહીં.

ડાલી—રેડી-વન-ટુ-થ્રી. (દોનોંકા પિસ્ટોલ ચલાના ઓર .ખયરસલ્લાહકા પરદે કે પીછેસે બાહેર નિકલ આના.)

માસાઅલ્લાહ—હયં! કોન .ખયરસલ્લાહ?

.ખયરસલ્લાહ—અરે માર માર, ઇસને તેરી હી નહીં મેરી જોરૂભી હ.જમ કી હય.

માસાઅલ્લાહ—અબે લુંગાડે તુને કિતને શરીફોંકે ઘર બિગા.ડે?

.ખયરસલ્લાહ—દેખો બદમાશ જવાબ દેનેકે બદલે મુછોં પર તાવ દેતા હય. અચ્છા મેં ઇસકી મુછેં ઉખાડ લેતા હું.

માસાઅલ્લાહ—હૈં કોન મુમતા.જ!.

.ખયરસલ્લાહ—મરદકી જગેહ .ઔરત!

ડાલી-મુમતા.જ—કયું કયસા બનયા?

.ખયરસલ્લાહ—દેખો. બીવી યહે .ઔરતોંકા શેવા નહીં.

માસાઅલ્લાહ—ઔ.રત હોકર અયસી હરકતેં કરતે હુવે તુમ્હેં શર્મ નહીં આતી? તુમ્હારે ફેશનકે પીછે હમારે હજા.રોં રૂપીયેકા નાશ હો ગયા, ફિરભી તુમ અપની હ.રકતોંસે બાજ. નહીં આતી.

મુમતાજ.—અગર તુમકો હમારી હ.રકતેં પસંદ નહીં થી તો એક ફેશનએબલ લેડીસે શાદી કયું કી? ઇસકે બદલે કિસી બુઢિઆંસે શાદી કરતે.

.ખયરસલ્લાહ—કમબખ્.તસે યેહી તો ભુલ હો ગઈ, અગર બુઢીસે શાદી કરતા તો જોરૂ ઔર માં દોનોંકા મજા. આતા.

મુમતાજ.—તુમકો કોઇ શૌહર હી નહીં મિલા જો અયસે ખુસટસે શાદી કી?

ડાલી—મયેં તો ખુ.દાસે દોઆ. કરતી હું કે મુઝે ઇનકે પંજેસે છુડાય; મગર ખુ.દાભી નહીં સુનતા.

.ખયરસલ્લાહ—અબ જુ.રૂર સુનેગા કયું કે આજકલ વોહ ઔ.રતો પર ખ્.ાસ દિલસે મેહેરબાન હય.

મુમતાજ.—દેખો તુમ હમારા ઇનસલ્ટ કર રહે હો. હમ તુમ્હારે પર નાલેશ કર દેંગે, તુમકો ઉસકા જવાબ દેના પડેગા.

માસાઅલ્લાહ—કયું નહીં કરોંગી તુમ્હારી તરફસે તો વકીલ બારી-સ્ટરભી લડનેકે લિયે મુફ્.ત તૈયાર હો: જાયંગે.

.ખયરસલ્લાહ—બલ્કે કોઇ ટીનપાટયા જજ હોગ.ા તો ફેસલાભી ઇનકા ઇનકી ફેવરમેં હો જાયેગા.

મુમતાજ.— અચ્છા હમારી હરકતેં તુમકો પસંદ નહીં આતી હય તો તુમ યહે રસ્તે જાવ ઔર હમ યહે રસ્તે જાતે હયેં.

(જાના દોનોંકા.)

.ખયરસલ્લાહ—કયું ભાઈ દેખા!

માસાઅલ્લાહ—હાં ભાઇ ખુ.બ મજા. ચખા.

.ખયરસલ્લાહ—અબ ઇન ઔરતોંકા એક રસ્તા બાકી. રેહ ગયા હય. સબ ડાઢી મુછોંવાલે લોગ જમા હોકર અલ્લાહુતઆ.લાકે પાસ ડેપ્યુટેશન લેકર જાયેં ઔર ઇન ઔ.રતોંકા પયદા હી હોના બંદ કરા દેં.

માસાઅલ્લાહ—ઔર હમ કયા કરેં?

.ખયરસલ્લાહ—તુમ ભુટ્ટે બેચો.

માસાઅલ્લાહ—યાર તું તો હંસતા હય!

.ખયરસલ્લાહ—અરે હંસ્તા કૌન હય? મેંભી તો તેરી તરહ. રોતા હું.

માસાઅલ્લાહ—તો કયા તુમ ઉસકો તલાક. દે દોગે?

.ખયરસલ્લાહ—તલાક. ન દુંગા તો કયા: કરૂંગા. ઇનકી ફેશન કે પીછે મેરા દિવાલા તો નીકલ ગયા, ફક્ત. જેલમેં જાના અબ બાકી. રેહ ગયા બસ અબ ઇનપર લઅ.ાનત ભેજો.

માસાઅલ્લાહ—બસ તો મુઝે તુમ્હારી રાય કુ.બુલ હય.

ગાના.

હુવે બઇકાંટ, મીલા ટીનપાટ ગઇ જોરૂજી,
તેરી મેરી જોરૂજી, કયસી ડાલીથી લૂટ, માંગે ડાસનકા બુટ.
કભી લાવે ન સુટ, તો મડમ જાએ રૂઠ,
અયસી બનીથી ફેશનપે લોટ
મુઝે તો મેરી જોરૂને સમજા થા ભોટ,
ગઈ ધરસે બલા, પાપ સરસે ટલા.
અબતો વોહ ટોપી અમ્મામા પુરાના વોહ જામા સજાકે કરે
ઠાઠ બાટ.

બાબ દુસરા. પરદા તેરહવાં.

જંગલ.

ક.હેરમાન—નિકલ ગયા–નિકલ ગયા, મયેં હોતા તો મુજીઓંકા કભી ન જીંદા જાને દેતા.

૧ સાથી—અફસોસ ! હમ જાલીમ શમશા ઓર નાપાક કલુકે લિયે બીસીયોં ઇન્તેજામ કરતે હયં ઓર કર રહે હયં મગર ગરીબ સુહેલકે લિયે કુચ્છ નહીં કર સકતેં. ઓર કમબખ્ત શમશા આજહી યા કલ ઉસકા ફયસલા કર દેગી.

ક.હેરમાન—અફસોસ! અબ હમ કુચ્છ નહીં કર સકતે હંય.

૩ સાથી—ગાૈર કરો, આપને જીસ તરહ અયન મૌકે પર પહુંચકર શહરયારકી જાન બચાઇ હય વયસેહી તદબીર કોઇ ઓર ખિયાલમેં આ જાયેગી.

ક.હેરમાન—દેખો, દેખો, એક બાત મેરે ખિયાલમેં આતી હંય આજ સબકો જબકે રાતકી સિયાહી પુરી તરહ ફયલ જાયે. હમારે તમામ સિપાહી મુખતેલિફ મુકામોં પર છીપે રહેં ઓર વક્ત ઓર મૌકા પાતેહી એકદમ હમલા કરેં.

૧ સાથી—મેં ઇસ રાયકે સાથ ઈત્તેફાક કરતા હું.

દુસરા—આપ વક્ત મુકરર કરેં.

ક.હેરમાન—ઠીક બારા બજે.

૧ સાથી—અચ્છા ઇન્તેજામ કરનેકે લિયે ઇજાજત ફરમાઇયે.

ક.હેરમાન—જાવો કિસમત ઓર ખુદા મદદ કરે. (સાથીઓંકા જાના) દિલમેં ઇમાન હય, જીસ્મમેં જાન હય, હાથમેં તલવાર હય, ઓર ઉસમેં ધાર હય, વહાં તક ક.હરમાન મઅસુમ સુહેલકી હિફાજતકાભી જીમાવાર હય.

બાબ દુસરા. પરદા ચૌધવાં.

પુરાના શાહી મહલ.

શાહરયાર—આહીસ્તા આહીસ્તા ઔર હુસ્યારીસે કામ લેના.

તાહેરા—આગે જો શાહી આરામગાહ કહેલાતાથા વોહ અબ કસાઈખાના હય. અય બેર.હમ સંગી મકાન, ખુની દરે દિવાર કયા તુમકો બનાતે વક.ત કારીગરોંને અચ્છી તરહ. પાની નહીં પિલાયા થા જો એક મ.અસુમ બચ્ચેકે .ખુનસે અપની પ્યાસ બુઝાના ચાહતે હો ! અગર ઇસમે જાને કે લિયે રાસ્તા ન મિલા તો મંય અપને સરકી ટકરોંસે ઇસમે રાસ્તા બનાઉંગી ઔર પ્યારે સુલેહકો છુડા લાઉંગી. સુલેહ ? સુલેહ ? તુ કયસા બદનસીબ હય જો તેરે .ખુન કે પ્યાસે હયેં મીટ્ટી ઔર પથ્થરભી......

શાહરયાર—નિકલા, નિકલા, કામયાબીકા રાસ્તા નિકલા. દેખો ઇસ તરફકી દિવારમેં એક ઈંટ સરકી હુઈ હય. મયેં જાકર કોઇ હથ્યાર લાતા હું તુમ યહાં ઠેરો.

તાહેરા—યા .ખુદા ! જીસ તર.હ તુને યહે રૌજ.ન દિખાયા હય કામયાબીકા રાસ્તા બતાયા હય ઉસી તર.હ દસ્તે ગ.િફા.જત ફયલા કર મેરે લાલકો બચાના. (શામસાકા આના)

શમસા—કૌન તાહેરા ?

તાહેરા—અફસોસ ! શમસા ?

શમસા—ગયર વક.ત યહાં આનેકા તેરા મતલબ ?

તાહેરા—મતલબ યહે કે .ખુદાસે ડર અપને ભતીજે કે .ખુનસે હાથ ન ભર.

શમસા—કયા તુમ્હે ચાહતી હૈ કે ઇસ સાંપકે બચ્ચેકો છોડદું; ડસનેકે લિયે બડા હોને દું; નહીં કભી નહીં, યહ ખ્યાલે .ખામ હૈ ઉસ મુ.જીકા ગલા ઘોટના ઇસહાથકા પહેલા કામ હૈ.

તાહેરા—દેખો છોટા બચ્ચાભી અપને .ખુબસુરત ખિલોનેકો જાન બુઝકર નહીં તોડતા, ફિરભી તુ એક ચલતે ફિરતે, હંસતે ખેલતે ખિલોનેકો જીસકો .ખુદાને પુરે નવ મહીનેકી મહે.નતમેં બનાયા હય એક લહ.જેમેં તોડ દેના ચાહતી હય, યહે બાત કા.બિલે નફરત હય.

શમસા—બેવકુ.ફ ઔ.રત, અગર તુ મેરે હમ.ખિયાલ હોતી તો કયું ઇસ.કદર પાયેમાલ હોતી !

તાહેરા—શુક્ર હય કે મેં તેરે જયસી નહીં હું હાં ,ઔરત હોનેમે લેહા.જસે તુ ઔર મેં એક હે લેકીન તેરે ,ખિયાલાત બદ હેં ઔર મેરે ,ખિયાલાત નેક હેં તુને દૌલત ઔર ,હુકુમતકે લિયે અપને ભાઇકો ,કત્લ કરકે ભતીજેકી ,જીંદગી ખ્,વાર કર દી, ઓર મેંને તેરે ભાઇ ભતીજેકે લિયે અપને બહાદુર ,ખાવિંદ ઓર મં,અસુમ બચ્ચોંકી ,જીંદગી નિસાર કર દી, તુઝકો દૌલત ઓર હુકુમતકે સામને ,ઇ.જ.જત ઓર ઇમાન તક ,અ.જીજ નહીં ઓર ,હુકુમત કોઇ ચી.જ નહીં.

અશ.આર.

તુઝકો સિતમ ,અ.જી.જ હય મુઝકો રહમ ,અ.જી.જ.
તુઝકો દ.ગા ,અ.જી.જ હય મુઝકો વફા ,અ.જી.જ.
તેરી જુદા પસંદ હય મેરી જુદા પસંદ,
તુઝકો ,ખુદી પસંદ હય મુઝકો ખુ.દા પસંદ.

શમસા—ઇન સબ ફુ.જુલ બાતોંસે તુ મેરે દિલમેં સુહેલકે લિયે ર,હમ પયદા નહીં કર સકતી.

તાહેરા—નહીં શમસા તુઝે ,જરૂર ર.હમ કરના ચાહિયે.

શમસા—હાં ,જુરૂર કરૂંગી.

તાહેરા—ખિયાલ કર, અગર વોહ તેરા બચ્ચા હોતા તો તેરે હાથ ઉસ્કે ,કત્લકે લિયે તૈયાર બન જાતે ?

શમસા—હાં મયેં વોહ ઔરત હું અગર મેરે દુધ પીતે બચ્ચેસેભી આગે ચલકર કોઇ ,ખૌફ હો તો ઉસ બચ્ચેકી મ્હોબતકો તાક પર ધર દું, ઓર ઉસી વ.ક્ત ઉસ મુ.જીકો જમીનપર લેટાકર ,જીબાહ કર દું.

તાહેરા—દેખ ! વોહ ,ઔરત જીસને અપના ઘર લુટતે હુવે આંખોસે દેખા મગર ઉફ્ તક નહીં કી, વોહ ઔ.રત જીસને અપને બચ્ચેકો ,કત્લ હોતે આંખોસે દેખા ઓર આહ તક ન કી, વોહ ઔ.રત જો સિવાય ,ખુદા ઔર ,ખાવિંદ કે કિસીકે સામને સર ન ઝુકાઇ, વહી ઔ.રત આજ અપને માલિકકે બચ્ચેકે વાસ્તે તેરે ,કદમોંપર સર રખકર દામન ફયલા કર સુહેલકી ,જીંદગી તુઝસે ભીકમેં માંગતી હય.

શમસા—મયેં તેરી ભીકમેં ઠોકર દેતી હું.

તાહેરા—નહીં, નહીં, મુઝે મેરા બચ્ચા દે.

શમસા—હાં દુંગી, મગર ,જીંદા નહીં મુર્દા. ઠેર ઓર દેખ. કોઇ હય ? (સીપાહી આતા હય)

સિપાહી—હુજુર.

શમસા—બાંધો ઇસે. મયેં અભી સુરંગ ઉડાતી હું. (જાના)

તાહેરા—નહીં નહીં મુજે અપને બીવી બચ્ચેકે સદકેમેં છોડ દે.

(શહરયારકા આકર સીપાહીકો માર દેના)

શહરયાર—ચલિયે ! ચલિયે !! જલદી કિજયે !!!

(તાહેરાકા સિપાહીકે પંજેસે છુટના ઔર મહલ કી દિવાર તોડ કર અંદર ઘુસના. શહેરયારકાભી સીપાહીકો માર કર અંદર જાના બઅદ તુગરલકા આના)

તુગરલ—કૌન ? શહરયાર ઔર તાહેરા. (અંદર જાના.)

(તુગરલકા અંદર જાના, તાહેરા ઔર શહરીયાર કા સુહેલકો બાહેર નિકાલ લાના, ઉસી વક્ત મકાનકા ગીર પડના. તુગરલકા દબકે મરના, શમસા ઔર કહેરમાનકા આના).

શમસા—ફતેહ ! ફતેહ !! ખુશી-ખુશી !!!

કહેરમાન—નહીં શિકસ્ત ! શિકસ્ત !

શમસા—તુ કૌન ?

કહેરમાન—મેં ?

શમસા—કૌન ? દગાબાજ, કહેરમાન ?

(કહરમાન લગેરા શમસા ઔર કતલુ કો કયદ કર લેતે હે.)

કહેરમાન—ઉધર દેખ.

શમસા—કૌન ? તાહેરા ઔર સુહેલ. જિંદા ઔર આજાદ !

બાબ તીસરા. પરદા પહેલા.

કવાયદ.

સુહેલ—ક્યું દોસ્તો અગર દુશ્મનને ફિર સર ઉઠાયા, લડને મરનેકા મૌકા આયા તો તુમ ક્યા કરોગે ?

પહેલા લડકા—હમ કયા કરેંગે ? અગર વોહ પહાડ હોગા તો ઉસમેં પિલ પડેંગે.

દુસરા—અગર વોહ દરિયા હોગા તો ઉસમેં હમ ફાંદ પડેંગે.

તીસરા—અગર વોહ આગ હોગી તો ઉસમેં હમ કુદ પડેંગે.

અશઆર.

ચૌથા—કાફરકે દો હીં હાથ જો મયેં દું જીનેવકા,

મુંહ ફેર દું એક આનમે થપ્પડસે દેવ કા.

પાચવાં—મયાદાને જંગ ઉસીકા હય મંયે જીસકા સાથ દું,

રુસ્તમકી ઓલાદ જાયે અગર એક હાથ દું

છટ્ટુ—દેખે જો આંખ ઉઠાકે તો સુરત બિગાડ દું,
દુશ્મન પહાડભી હો તો જડસે ઉખાડ દું.

સુહેલ—શાબાશ ! મેરે બહાદુર દોસ્તો શાબાશ! ચલો અબ કવાયદ શુરૂ કરેં.

ગાના.

આજ ચલા હય લશ્કર રનપર બનકર મસ્તાના,
ઘંનગોર જેસે ગરદું પર હો બાદલકા આના;
હાં—ઝુમકર હરએક સીપાહી મીસ્લે પરવાના,
મુશતાક હય જંગી આતીશમેં ગીરના મરદાના.
અરમન જરમન યુનાની રશીયન પુરફન જાપાની,
દુશ્મન તે ગજન ઇરાની, સબસે યહે પલટન લાસાની.
(બાદ કવાયદકે લડકોકા જાના).

બાબ તીસરા. પરદા દુસરા.

શાહી હતિયારખાના.

તાહેરા—શમસા ઓર કતલુ, જહાં એક હાકમકા કાનુન ઓર ઇનસાફ જારી હોતા હય વહાં કોઇ ફરદે બશર જુર્મકા ઇરતિકાબ નહીં કરતા; મગર તુમને તુમ દોનોંને જહાં ખુદાસે હાકિમ, ચાંદ સુરજસે ગવાહ, ફરિશ્તોંસે જાસુસ, જહાં હકીકી ઇનસાફ ઓર કાનુન જારી હોતા હય વહાં કયેસે ગુનાહ પર ગુનાહ કિયે જીસકી બરયતકા કોઇ સુબુત તુમ્હારે પાસ નહીં હય.

શમસા—યહે સબ તુ કિસસે કહે રહી હય ?

તાહેરા—તુઝસે. જીસને ચંદ રોજા જીંદગી કે લિયે કયસે જુલ્મો સિતમ કિયે ઓર ઇસસે જો ગુસ્સેમેં જમીનકો આસમાન પર ઉછાલતા થા અબ વોહ તેરા કરરોફર રોબો દાબ કહાં હય ? દેખ ઇસવક્ત તુ કિસ હાલમેં હય; વોહ તેરા ગુરૂર કહાં હય ?

શમસા—બેશક સર્દી કે બાદ ગરમી, ગરમી કે બાદ બારીશદીન કે બાદ રાત તુલુ કે બાદ ગુરૂબ, પયદા હોનેકે બાદ મુરજાના ઇન્તેહાયે બુલંદી પર પહુંચને કે બાદ નીચે આના કુદરતકા કાનુન હય. અગર મેં અપને કો ઇસ હાલમેં દેખકર અફસોસ કરૂં તો અહમક હું, ઓર તુ ખુશ હોતી હય તો મજનુન હય.

તાહેરા—કિસીકી મુસીબતોં કો દેખકર ખુ.શ હોના બદોં કા કામ હય મેં ખુ.શ નહીં હું બલ્કે રૂહ. ખો.ફસે થરરાતી હય મેં યહે દેખતી હું કે તુ પહેલે ક્યાથી ઔર અબ ક્યા હો ગઈ. અબ તુ કિસ મુંહસે મુઆ.ફી માંગ સકતી હય.

શમસા—મુઆ.ફી ? તુમ સભોંસે, જો મેરે દસ્તરખ્વા.નસે ગીરે હુવે ટુકડે જમઆ. કરકે પેટ ભરતે થે, ઉનસે મેં મુઆ.ફી માગુંગી! આસમાન જ.મીનકે આગે સર ઝુકાયેગા ! શેર કુત્તોંકે આગે ગિડગિડાયેગા ! શમસા અપને જ.લીલ ગુ.લામોંસે રહ.મકી દરખા.સ્ત કરેગી ?

ક.હેરમાન—ક્યોં ક.તુલુ ક્યા હો ગયા ? લાશકી તર.હ સર્દ, ક.બ્રકી તરહ. ખા.મોશ, વયરાનેકી તરહ. ઉદાસ ખડા હય ?

શમસા—ખ.બરદાર ! ક.તલુ ખ.બરદાર ! ઇ.જ.જ.તમેં પયદા હુવા, ઇ.જ.જ.તમેં જીયા ઇ.જ.જ.ત મેં મર જાના; મગર જવાબ દેતે વક્ત. જલીલ દુશ્મનકો બુજ.દિલી ન દિખાના.

ક.તુલુ—બસ શમસા, અબ હમ દોનોં ઇસ કા.બિલ નહીં રહે કે ખુ.દા ઔર ઇનસાન કો ગુ.રૂરસે જવાબ દે.

શમસા—શર્મ કર શર્મ, નામર્દ બોદે તેરી બાતોંસે બુજ.દિલી ટિપ્કુ આતી હય.

ક.તલુ—મગર તુઝે મઅ.લુમ હય કે ઇસ નકીં કા ક્યા નતીજા હોગા ?

શમસા—ક્યા હોગા! સિર્ફ મૌત.

ક.હરમાન—ખુ.દાકી ક.સમ, અગર અયસી કાફર .ઔરતકે લિયે ફરિશ્તેભી સિફારીશ કરેં તો ભી રહ.મ ન કરના ચાહિયે.

તાહેરા—નહીં ક.હેરમાન, ખુ.દા રહી.મ ઔર કરીમ હય. ઔર વોહ અપને બંદોમેંભી રહ.મ ઔર કરમ દેખના ચાહતા હય. અગર હમને ઇસકો માર ડાલા તો ઉસકી મૌતસે હમેં કોઈ ફાયદા ન હોગા; અગર યહે જીં.દા રહેગી ઔર આયંદા કે લિયે તૌબાહ કરકે નેક બન જાયગી તો હમકો એક ગુનાહગાર રૂહ.કો દોજ.ખ.સે છુડાનેકા સવાબ મિલેગા. શમશા, કલકા જી.ક હય કે મેં સર ઝુકા કર ગિડગિડાકર ફકી.રનીકી તરહ. દામન ફયલાકર સુહેલકી .જીંદગી ભીકમેં માંગતી થી.

શમસા—ક્યા તુ યહે સમઝતી હે કે મેંભી તેરી તરહ. આ.જેજી. કરૂંગી?

તાહેરા—નહીં, નહીં, મેરા યહે ખિ.યાલ નહીં હય; મેં ફક્ત તુજે યાદ દિલાના ચાહતી હું કે ઉસ વક્ત. મેરી ભીક મેં તુને ઠોકર દી થી.

શમસા—હાં દી થી.

તાહેરા—મગર મેં આજ તુઝે બગ઼ૈર માંગે તેરી ઝીંદગી બખ્શતી હું.

શમસા—તુ મુઝે મુઆફ઼ કરતી હય, મેં તેરી મુઅફીકો તેરે જલીલ ચહેરેપે નફ઼રતસે વાપસ ફેંકતી હું.

ક઼તલુ—શમસા નાશુકર ગુજ઼ર ઔરત ઝીંદગીકી ક઼દ્ર કર.

શમસા—ગુ઼લામોકી તરહ જીનેસે આક઼ાઓં કી તરહ મર જાના બહેતર હય.

ક઼તલુ—મગર હમ દોનોં મૌતકે લિયે તૈયાર નહીં હંય.

શમસા—ક્યોં?

ક઼તલુ—મૌતસે ઝીંદગી જ઼યાદા પ્યારી હય.

શમસા—ચુપ! બુજ઼દિલ પસ્ત હિમ્મત શર્મ કર. મંય ઔરત હોકર મૌતસે નહીં ડરતી ઓર તુ મર્દ હોકર ખૌફ઼ ખાતા હય?

ક઼તલુ—ખુ઼દાકે લિયે જી ઓર જીને દે.

શમસા—હાં મેં તુઝે જીને દુંગી ઓર જીઉંગી યું. (શમસાકા ક઼તલુકો ગોલી મારના ઓર ખુ઼દભી ગોલી મારકર મર જાના).

ક઼તલુ—અફ઼સોસ! યહે હય બદકાર ઔરતકી મ્હેબ્બતકા નતીજા!

તાહેર—જો ચંદ મીનટ આગે ઇસ જીસ્મમેં ગુરરોંકા ખુ઼ન ઉબલતા થા, અફ઼સોસ! વોહ જ઼મીન પર બેહસો હરકત પડા હુવા હય યહે પાઉં જો ઠોકરેં માર માર કર હજ઼ારોં ગરીબોંકે સર તોડતે થે, યહે હાથ જીસમેં ઔફ઼કા ખંજર ચમકતા થા, યહે સર જીસકે સામને હજ઼ારોં આદમી સર ઝુકાતે થે, અલગ઼રજ઼ યહે શમસા ઔર ક઼તલુ ગુ઼સ્સેમેં જ઼મીનકો આસમાન તક ઉછાલતે થે વહી ઇસ વક્ત ધુલ, કંકર, પથ્થર પર પડે હુવે દુન્યાકો અપની જી઼લ્લતકા તમાશા દિખા રહે હંય. અય લોગો જો દુન્યા પર ફુલ ગયે હો, આખિ઼રતકો ભુલ ગયે હો, ઇસકો દેખકર ઇબ઼રત પકડો.

શએ઼ર.

જહાં નહીં હય બિહીસ્તો દોજ઼ખ઼, યહીં જજ઼ાઓ સજ઼ા મીલેગી,
ભલા કરોગે ભલા હી હોગા, દગ઼ા કરોગે દગ઼ા મીલેગી;
સમઝો વર્ના એક દિન તુમ્હારા ભી યેહી હ઼ાલ હોગા.

બાબ તીસરા. પરદા તીસરા.

રાસ્તા.

(શીરીંકા આકર દોડ જાના જીસકે પીછે પાગલ શહેબાજ઼કા હાથમેં ડંડા લિયે હુવે આના.)

શહેબાજ.—મેરા નામ શહેબાજ. ઉર્ફ ડંડેબાજ, ઔર મેરે ડંડેકા નામ પાજીનવાજ. કોઇ જ઼રા કનમનાયા કે મયેંને સોંટા જમાયા. આજ મેં એક આદમીકે કહેનેસે એક ઔરત પર આશક હો ગયા હું; મગર વોહ મેરે દામમેં નહીં આતી હય, અપનેકો શોહરદાર બતાતી હય, ખૈર દેખા જાયગા. અબ મયેં ઉસકી જુસ્તેજુમેં જાતા હું. (જાના).

બાબ તીસરા. પરદા ચૌથા.

ડાક બંગલા.

ખ઼યરસલ્લાહ—શુક્ર હય કે નાક કાન સલામત લેકર ઇસ પોશાકકી બદૌલત ઇસ સલામતી કે ડરએમેં આન પહુંચા, વર્ના જો ગત તુગ઼લકે હાલી મવાલીઓંકી હુઇ વોહ મેરીભી હોતી.

(આના શીરીંકા.)

શીરીં—ઉઇ અલાહ ! યહે મુવા તો મેરા પીછાહી નહીં છોડતા.

ખ઼યરસલ્લાહ—હયેં અંધેરેમેં યહે કીટસન લાઇટ કહાંસે આ ગઇ.

શીરીં—સાહેબ ?

ખ઼યરસલ્લાહ—બેગમ મેં સાહેબ નહીં હું, મેં એક મ઼અમુલી દેસી આદમી હું.

શીરીં—મુઆફ઼ કીજીયે આપકે લિબાસસે મુઝે સાહેબકા ધોકા હુવા.

ખ઼યરસલ્લાહ—ઇસકી મેટ્રક મયેં આપકો સમઝાતા હું. ચુંકે આ-જકલ રેલવે કુંપની વાલે દેસી પેસેનજરોંકો લાવારીસ જાન કર ભેડ બકરીકી તરહ઼ ઉપર તલે ઠસાતે હયેં ઇસ લિયે મેંને કોટ પટલુન પહેન લિયા, તાકે મેરે કમ્પાર્ટમેન્ટમેં કોઇ ઘુસ ન આયે.

શીરીં—આપકા નામ ?

ખ઼યરસલ્લાહ—ખ઼યરસલ્લાહ.

શીરીં—જનાબ આપકો યહે સુનકર રંજ હોગા મેં અપને શૌહ-રકે સાથ રેલમેં આ રહીથી કે એક સ્ટેશનપર વોહ કીસી

જીરૂરત કે લિયે ઉતરે, ઈતિનેમેં સીટી હુઈ ઔર રેલ ભાગ નીકલી. મેં યહાં આતીથી કે એક નીમ વહ્‌શી મેરે પીછે પડ્‌કર સતાતા હય.

ખયરસલ્લાહ—તુમ જયસી હ્‌સીન ઔ્‌રતકો હરગીજ્‌ હરગીજ્‌ તન્હા સફર ન કરના ચાહીયે. ક્યા આપકો મઅ્‌લુમ નહીં આજ કલ બરાબર ખુજ્‌દિલાના હ્‌મલે હોતે હંય.

શીરીં—મેં જાનતી હું કે આપ કોઇ શરીફ આદમી હેં.

ખયરસલ્લાંહ—ઇસમેં ક્યા શક હય યહે તો મેરી શકલ કહેતી હય, ચુંકે દેહલી દરબારમેં લાટ કર્જ્‌ન ઓર મેં એક હી હાથી પર બયઠે થે.

શીરીં—મેં ઉમીદ કરતી હું કે મેરે શૌહર કે આને તક મુઝે ઉસ સખ્‌શસે બચાયેંગે.

ખયરસલ્લાહ—આપ બિલકુલ બેફિક્ર રહેં. અગર વોહ વ્હાં આયા તો એક હી ઘુંસેમેં ઉસકી ખોપડી્‌ કે સાઢે્‌ સતરા ટુકડે્‌ કર દુંગા.

શીરીં—મેં જ્‌રા બાજા્‌ર તક જાતી હું, લેકીન વોહ દુશ્મને જાન મેરે પીછે ન આને પાયે.

ખયરસલ્લાહ—મજાલ હય! મેં ઉસ્કી મુસ્કેં કસ લુંગા.

શીરીં—તો મેં આપ પર ભરોસા રખ્ખું ?

ખયરસલ્લાહ—બલ્કે યહે સમઝિયે કે આપ અપને શૌહરકી હિ્‌-ફાજ્‌તમેં હૈં.

શીરીં—તસલીમ ! (જાના).

ખયરસલ્લાહ—ક્યા લજી્‌જ્‌ ઔ્‌રત હૈ, અગર યહે કિસી નાટક કંપનીમેં નૌકરી કરે તો કંપની વાલોં કે દિન ફિર જાયેં.

(સહેબાજ્‌કા આના).

સહેબાજ્‌—અબે તુ કૌન હય? ઇસકા બાપ હય, ભાઈ હય, શૌહર હય, કૌન હય, વોહ કહાં હય ?

ખયરસલ્લાહ—યહે નઇ ટાઇપિકા જાનવર કહાંસે નિકલ આયા ?

સહેબાજ્‌—અબે ગધે કે બચ્ચે મેરી તરફ ક્યા દેખ રહા હય નિગાહ નીચી કર ઓર બોલ વોહ કહાં હય ?

ખયરસલ્લાહ—વોહ ! કૌન વોહ !

સહેબાજ—વોહ બીબી જો મેરે ચુહે જયસે દિલકો જ્‌ખ્મી્‌ કરકે યહાં આઇ હય.

ખયરસલ્લાહ—મેં કીસીકો નહિં જાનતા.

સહેબાજ.—દેખના, ખબરદાર, હોશયાર, વરના ઇસ ડંડેસે તેરા ભેજા હવામેં ઉડતા નજર આયેગા.

.ખયરસલ્લાહ—અરે અરે યહે ક્યા કરતા હય ?

સહેબાજ—ઠેર જા, મેં દેખતા હું કે તુ કિસ તરહ. મરતા હય ?

.ખયરસલ્લાહ—ક્યા દુન્યામેં મેં કોઈ ફાલતુ આદમી હું જો મરૂં.

સહેબાજ.—દુન્યાકો તેરી કોઈ જુરૂરત નહીં હય.

.ખયરસલ્લાહ—મગર મુઝે તો દુન્યાકી જુરૂરત હય.

સહેબાજ.—અગર તુ કોઈ અયરા ગયરા નથ્થુ ખયરા હય તો ઇસ પાજી ફટકાર કે ડંડેસે તેરા ભેજા ફોડ ડાલુંગા.

.ખયરસલ્લાહ—અરે દોસ્ત ખુવાહ મખુવાહ લડતા હય; અપના મતલબ તો બતા.

સહેબાજ.—અચ્છા તો દેખ તુ ઉસકા શૌહર હય તો મેં ઉસકે ઇશ્કસે બાજ આ જાઉંગા.

.ખયરસલ્લાહ—જા દોસ્ત મેં કહેતા હું કે તુઝે ઉસસે બાજ આના પડેગા.

સહેબાજ.—ક્યું ?

.ખયરસલ્લાહ—ક્યું કે વોહ મેરી બીવી હય.

સહેબાજ.—ક્યા બીવી ? અરે જા જા તું તો ઉસકા બાપ માલુમ હોતા હય ?

.ખયરસલ્લાહ—તેરે બાપકી કસમ અગલી જુમેરાતકો મેરા ઉસકા નિકાહ હુવા હય.

સહેબાજ.—ખયર અગર નાલાયક માબાપને અપની લડકી તેરે જયસે ચીડીમાર કે હવાલે કર દી હય તો મેં ભી ઉસકે ઇશ્કસે હાથ ઉઠાતા હું, ઔર અપને ઇશ્કકે જનાજેકો કિસી મઅશુક કી કબ્રકે પાસ દફન કરનેકો લે જાતા હું, મગર તેરા નામ ?

.ખયરસલ્લાહ—મેરા નામ .ખયરસલ્લાહ.

સહેબાજ—તુ ઝુંટા હય, બદમાશ હય, ઉસને અપને શોહરકા નામ મુશ્કીલ આસાન બતાયા હય.

.ખયરસલ્લાહ—હાં, હાં, દોસ્ત મેરા યહી નામ હય,

સહેબાજ—તો પહેલે ક્યું નહી બતાયા.

.ખયરસલ્લાહ—મેંને જરા તુઝે દિલલગીમેં ઉડાયા.

સહેબાજ—અચ્છા તો મેં જાતા હું.

.ખયરસલ્લાહ—જા ભાઈ ખુદાકે લીયે જા.

સહેબાજ—મગર દેખના, અગર તુ ઉસકા શૌહર ન હુવા તો મારે ડંડોંકે તેરી ખોપડી પીલપીલી કર દુંગા.

ખયરસલ્લાહ—અરે કમબખ્ત ફિર આ ગયા, જા ભાઇ મેં સચ કહેતા હું. (જાના) કમબખ્તને ડંડા તાન તાન કર મેરા આધા દમ નિકાલ ડાલા. પર યહે સામનેસે પુલીસકા બાગડ બીલ્લા કયસે આ રહા હે !

જમ.અદાર—ઇધર આવો.

ખયરસલ્લાહ—લો ઇનકે બાવાકા હુકમ ચલતા હય, ઇધર આવો.

જમ.અદાર—તુમ.જાનતે હો હમ કૌન હંય ?

ખયરસલ્લાહ—આપ ઇસ શહરકી ઝાડુ હંય.

જમ.અદાર—ઇસકા કયા મતલબ ?

ખયરસલ્લાહ—જયસે કચરપટી મ્હોલેકે ગધે કુરે કરકટકો સાફ કરતે હંય, વુયસે હી આપ બદમાશોંસે શહરકો પાક કરતે હંય.

જમ.અદાર—ભલા યહે કયા હય ?

ખયરસલ્લાહ—લકડી ઉસ્તરા જીસસે બદમાશોં કી હજામત કી જાતી હય.

જમ.અદાર—અચ્છા દિલ લગી છોડો ઔર યહે બતાવો ઇધૂર કોઇ નીમ વ.હશી આદમી તો નહીં આયા થા ?

ખયરસલ્લાહ—હાં હાં અભી એક લમતડંગા હાથમેં ડંડા લિયે ના.જીલ હુવા થા, જો બાત બાતમેં સોંટા તાનતા થા.

જમ.અદાર—તો તુમને ઉસકો પકડા કયું નહીં ?

ખયરસલ્લાહ—યહે કામ તુમ્હારા હય.

જમ.અદાર—દિવાનેકો પકડના હમારા કામ નહીં હય.

ખયરસલ્લાહ—ફિર તુમ્હારા કામ કયા હય ? રાસ્તે પર સોદા બેચનેવાલેકો સતાવો, ખટારે વાલોંકો પકડ લેજાવો, ખુ.દા બ.ખ્સ નાટક દેખને આવો, મિયાં સીધી તર.હ ચલે જાવો વર્ના સુપ્રીન્ટન સા.હેબકો .ખબર હો ગઇ, ઔર યહે કાલી કફની ઉતર ગઈ તો કરાફરડ મારકીટમેં હેલપાટી કરની પ.ડેગી.

જમ.અદાર—દેખો ગ્રાંટરોડ પર રહેના હય તો પુલીસવાલોંસે આ.ડી તીરછી બાતેં ન કરો.

ખયરસલ્લાહ—અચ્છા ભઇ .ખતા હુઇ મુ.આફ કરો.

જમ.અદાર—બતાવો વોહ કિસ તરફ ગયા ?

ખયરસલ્લાહ—વોહ સીધા કાંજીહાઉસ કી તરફ ગયા હય.

જમ.અદાર—અચ્છા હમ ઉસકી તાલાશમેં જાતે હંય અગર ઇતનેમેં યહાં આ જાય તો ઉસકો પકડ રખના.

ખયરસલ્લાહ—.જીરૂર .જીરૂર મયેં ઉસકી મુસ્કેં જક.ડ કર પુલીસ

સ્ટેશન પર ભેજ દેતા હું (જમ.અહારકા જાના) લો મેં ઉસકો પકડને લગા. કમબખ્.ત બાતબાતમેં તો સોંટા તાનતા હય, અગર પકડનેકા નામ લું તો મેરા ભેજા હી ન નિકાલ દે.

(શહેબા.જ ઔર મુશ્કીલઆસાનકા આના)

મુશ્કીલઆસાન—હાં મેરે ચચાકા યહી નામ હય.

સહેબા.જ—કયા મુશ્કીલઆસાન?

મુશ્કીલઆસાન—હાં મુશ્કીલઆસાન.

સહેબા.જ—તો દેખો વોહ હૈં.

મુશ્કીલઆસાન—કૌન? વ્હે!

સહેબા.જ—કયા તુમ અપને ચચાકો નહીં પહેચાનતે?

મુશ્કીલઆસાન—નહીં.

સહેબા.જ—સબબ?

મુશ્કીલ—સબબ યહે કે વોહ બ્હોત .અરસેસે યહાં ચલે આયે હૈં. આજ તક મયેંને ચચાકી સુરત ઔર ચચાને મેરી સુરત નહીં દેખી હય (.ખયરસલ્લાહસે) ચચા જાન મુઝે અપને .કદમ ચુમનેકી ઇજાજ.ત દિજીયે.

.ખયરસલ્લાહ—હૈં! તુ કૌન હય ભાઇ?

મુશ્કીલ—આપકા ભતીજા.

.ખયરસલ્લાહ—(.ખુદસે) મેરા તો કોઇ ભાઈહી ન થા ફીર યહે ભતીજા કહાંસે ટપક પડા!

મુશકીલ—મંય આપકા .ખત પાતે હી .ખિદમત મેં હા.જિર હોતા મગર રાસ્તે મેં રેલ છુટ ગઇ ઇસ લિયે વક.ત પર ન આ સકા મુ.આફ કિજિયે.

.ખયરસલાહ—.ખુદા જાને કિસ બાતકી મુ.આફી મંગતા હય! મ.અ-લુમ હોતા હય કિસી ઔરકે ધોકેમેં મુઝે ચચા બનાયા હય, અગર કુચ્છ બોલું તો કમબ.ખ્ત સોંટા તાનતા હય, ઇસ લિયે અબતો જો કુચ્છ આયા અંટ સંટ બક દું.

મુશકીલ—ચચા જાન!

.ખયરસલ્લાહ—ચુપ શયતાન તુ બ.ડા નાલાય.ક હય.

મુશકીલ—બેશક.

.ખયરસલ્લાહ—તેરા બાપ તુઝસેભી .જયાદા નાલાય.ક થા.

મુશકીલ—સચ હય; મયેંને ચચાકો જયસા આતિશ મિ.જાજ સુનાથા વેસાહી પાયા.

.ખયરસલ્લાહ—ચલ મેં એક સરીફ આદમી હું ઈસ લિયે તેરા .કુસુર મુ.આફ કરતા હું.

શહેબાજ—ચલ અપને ચચાકો આદાબ બજા લા.

મુશકીલ—આદાબ.

ખયરસલ્લાહ—આદાબ સે કયા હોતા હય કાન પકડ.

મુશકીલ—લીજ્યે કાન પકડતા હું.

ખયરસલ્લાહ—કાન પકડનેસે કયા હોતા હય પાઉં પડ.

મુશકીલ—લીજ્યે પીઉંભી પડતા હું.

ખયસલ્લાહ—પાઉં પડનેસે કયા હોતા હય નાક રગડ.

શહેબાજ—બસ, દોસ્ત બસ ? ઇતની આજેજી પરતો ખુદાભી મુઆફ કરતા હય. ચલો અબ અપને ભતીજેકો ગલે લગાવો (મુશકીલ ઔર ખયરસલ્લાહકા ગલે મિલના) ઓહો ખુશી-ખુશી—હીપ-હીપ-હુર્રે.

મુશ્કીલઆસાન—ચચા જાન આપકી કનીજભી આઇ હય અગર ઇજાજત હોતો ખિદમતમેં હાજીર કરૂં ?

શહેબાજ—પુછનેકી કયા જીરૂરત હય, જા બુલા લા. (મુશ્કીલઆસાનકા જાના ઔર ઉસકે અસલ ચચા મુશ્કીલઆસાનકા આના).

ખયરસલ્લાહ—ચલો એક બલાતો ટલી, દુસરી બલા ટલ જાયે તો બંદા યહાંસે નિકલ જાય.

ચચા—મેંને અપને ભતીજેકો ખત લિખકર યહાં બુલાયા હય, યકીન હય કે વોહ આયા હોગા બોલો તુમ દોનોંમેંસે મેરા ભતીજા કૌન હય, મેં કિસકા ચચા હું ? બોલતે કયોં નહીં ? કયા તુમ દોનોં ગુંગો હો ? તુમ્હારા નામ ?

શહેબાજ—શહેબાજખાં ડંડેબાજ.

ચચા—ઔર તુમ્હારા નામ ?

ખયરસલ્લાહ—મુશકીલઆસાન.

ચચા—મુશકીલઆસાન તો બસ તુહી મેરા ભતીજા હય.

ખયરસલ્લાહ—લો થોડી દેર પહેલે ચચા થા અબ ભતીજા બનગયા.

ચચા—નાલાયક, ઇધર દેખ, બતા મેં તુઝે કયા કહું !

ખયરસલ્લાહ—તુમ મુઝે કુચ્છ ન કહો.

ચચા—તુ ઇસ દુન્યામેં એક હી બેવકુફ હય.

ખયરસલ્લાહ—નહીં વ્હે ઔર મેં દો હયેં.

સહેબાજ—કયું બે !

ખયરલ્લાહ—મુઆફ કર દોસ્ત.

ચચા—મુઝે ઇસ બાતકા જવાબ દે કે તુને શાદી કયું કી ?

.ખયરસલ્લાહ—ઇસ લીયે કે તીસરા બેવકુ.ફ ઔર પેદા હો.

ચચા—મગર શાદી ભી કી તો .ઔરત સે કયોં કી ?

.ખયરસલ્લાહ—.ઔરત કે સાથ નહીં કરતા તો કયા કીસી મર્દ કે સાથ કરતા ?

ચચા—ઔર ફ્રિર યહે ઢીટાઇ કે શાદી કે લિયે મેરા .હુકમભી ન લિયા.

.ખયરસલ્લાહ—શાદી કે લિયે .હુકમ લેનેકી કયા .જુરૂરત થી ?

શાહેબાજ.—.જુરૂરત કયું નહીં થી; આજ તો બિલા .હુકુમ ચચાકે એક બીવીકા શૌહર હો ગયા, કલ બ.ગયેર ઇજા.જત એક બચ્ચેકા બાપ બન જાયેગા.

ચચા—.ખયર અગર તુ યહે ચાહતા હય કે વસીયત નામેસેં તેરા નામ રદ ન કરૂં તો અપને ગુનાહોં કી મુ.આફી માંગ.

.ખયરસલ્લાહ—કિસ ગુનાહ કી મુ.આફી માંગું ?

શાહેબા.જ—કયું મુ.આફી કયું નહીં માંગતા હય કયા શર્મ આતી હય ?

.ખયરસલ્લાહ—શરમ કાહેકી ? મુ.આફી માંગના તો આજ કલ ફેશનમેં દા.ખિલ હય.

ચચા—તો બોલ કે ચચાજાન મેં .ખતાવાર હું.

.ખયરસલ્લાહ—ચચાજાન મેં શયતાનસે .જિયાદા ગુનાહગાર હું.

ચચા—ઔર મુ.આફીકા ઉમીદવાર હું.

.ખયરસલ્લાહ—ઔર મુ.આફીકા તલબગાર હું.

ચચા—શાબાશ ! .જીંદાબાશ, બસ અબ મેં તેરે .કુસુર મુ.આફ કરતા હું ઔર તેરી બીવીકી તરફસેભી દિલકો સાફ કરતા હું.

.ખયરસલ્લાહ—મેં આપકા શુક્રીયા અદા કરતા હું. (શીરીકા આના)

શીરીં—મ.અલુમ નહીં મેરે મીયાંને ઇતિની દેર કહાં લગાઇ.

.ખયરસલ્લાહ—બેગમ આવો અપને શૌહર કે ચચાકો આદાબ બ-જા લાવો.

શીરીં—આહા, આપ તશરીફ. લે આયે હંય; મંય .કદમબોસ હોતી હું.

ચચા—બેટી તુ યહે સુનકર જ.યાદા .ખુશ હોગી કે મયેંને તેરે ઔર તેરે શૌહર કે .કુસુર બિલકુલ મુ.આફ કર દિયે.

શીરીં—ચચા જાન ઇસ વ.કત શુક્રીયા અદા કરનેકે લિયે ગો મેરા શૌહર મૌજુદ નહીં હય, લેકીન મેં ઉનકી તરફસે ભી શુ-ક્રીયા અદા કરતા હું.

ચચા—બેટી તેરા શૌહર તો યહાં પહેલેસે મૌજુદ હય.

શીરીં—આપ કિસે શોહર બતાતે હયેં! મયેં સમઝી નહીં.

.ખયરસલ્લાહ—બીવી ઇધર આવ મયેં સમઝાઉં.

શીરીં—હૈં સાહિબ આપ દિવાને તો નહીં હો ગયે?

.ખયરસલ્લાહ—હુવા તો નહીં મગર અબ હો જાઉંગા.

શીરીં—છોડો, છોડો, મેરે હાથ મેં તુમ્હેં એક શરીફ આદમી સમઝી થી.

.ખયરસલ્લાહ—શરીફ તો હું મગર .જરૂરત કે લિયે પાજી બન ગયા હું દેખો એક શરીફ આદમી તુમ્હારે પાઉં પડતા હય.

શીરીં—પાઉં પડતે હુવે તુમ્હારે શરમ નહીં આતી?

.ખયરલ્લાહ—પાઉં પડના તો આજકલ ફેશનમેં દાખિલ હય.

શહેબા.જ—કયું એ ઉધર છીપ છીપકે કિયા સમઝાતા હય!

.ખયરસલ્લાહ—ચુપ! મીયાં બીવી કે મુ.આમિલાતમેં કયું દ.ખલ દેતા હય.

શીરીં—તુમને ફિર મુઝે બીવી કહા?

.ખયરસલ્લાહ—.ખુદાકે લિયે પાંચ મિનટ કે વાસ્તે મેરી બીવી બન જાવો મુઝે આફતસે બચાવો.

શીરીં—તુમ કહીં દિવાને તો નહીં હો ગયે હો?

.ખયરસલ્લાહ—દેખો બીવી માન જાવો.

શીરીં—અરે જા ભાઇ જા.

ચચા—નાલાયક, યહે મુ.આમિલા કયા હય? યહે તુઝે ભાઇ કહેતી હય તુ ઇસે બીવી બતાતા હય, તુમ દોનોંકા ગડબડ ઘોટાલા મેરી સમઝમેં નહિ આતા હય. (મુશકીલઆસાનકા આના)

મુશકીલઆસાન—આહા, પ્યારી શીરીં તુમ આ ગઈ?

શીરીં—વાહ સાહે.બ .ખુબ રાહ દિખાઈ.

.ખયરસલ્લાહ—બસ, અબ જુતીયાં ખાનેકી નૌબત આઈ.

મુશકીલઆસાન—મેંને રાહ દિખાઈ યા તુમને દેર લગાઇ, ચલો .ખયર ચચાજાનકે .કદમ ચુમો.

શીરીં—હૈં તુમ્હારે ચચા તો યેહ હૈં.

મુસકીલઆસાન—કૌન યેહ ખુ.દા?

શીરીં—નહીં પ્યારે મુશકીલઆસાન તુમ્હારે ચચા તો યેહ હૈં.

ચચા—હંય મુશકીલઆસાન! મુશકીલઆસાન તો ઇસિકા નામ હંય.

શીરીં—કૌન કહેતા હય! ઇસકા નામ તો .ખયરસલ્લાહ હય.

.ખયરસલ્લાહ—બસ અબ અલ્લાહી અલ્લાહ હય.

ચચા—મ.અલુમ હોતા હય કે યેહ મેરા ભતીજા નહીં હય.

મુસકીલઆસાન—મ.અલુમ હોતા હય કે યહે મેરા ચચા નહીં હય.
શાહેબાજ.—મ.અલુમ હોતા હય કે યહે ઇસકા શૌહર નહી હય.
શીરીં—મ.અલુમ હોતા હય કે યહે શરીફ નહીં હય, (જમ.અદાર‌કા સિપાહીઓંકો સાથ આના ઔર શાહેબા.જકો પકડ લેના)
જમ.અદાર—હત તેરેકી, બડી મુશકેલીસે હાથ આયા.
ચચા—અરે ભાઇ ઇસ બેગુનાહકો કયું પક.ડતે હો ?
જમ.અદાર—યહે નીમ વ.હેશી પાગલ .ખાનેકી દિંવાર ફાંદ, કર ભાગ નિકલાથા કમબ.ખ્તને હમેં પરેશાન કર રખાથા.
શાહેબા.જ—અરે છોડ નહીં તો માર ડાલુંગા, પીસ ડાલુંગા, રગડ ડાલુંગા.
.ખયરસલ્લાહ—કયું ચચા અબ સોંટા ચલાના ભુલ ગયે.! કમબ.ખ્તને (પકડ કરકે જાના) મેરા નાકમેં દમ કર રખા થા.
જમ.અદાર—લે ચલો.
.ખયરસલ્લાહ—ચલો મેં ભી તુમ્હારે સાથ ઇસકો પાગલ.ખાને પહુંચાને આતા હું.
ચચા—ભાગતા કહાં હય નાફરજામ, તુ મેરા ભતીજા હૈ યહે તુને કહાહી કિયું ?
મુશકીલઆસાન—તુ મેરા ચચા હય યહે તુને કહાહી કયું !
શીરીં—તુ મેરા શૌહર હય યહે તુને કહાહી કયું ?
.ખયરસલ્લાહ—અચ્છા મેં તુમ સબકો અલગ અલગ જવાબ દું યા એકદમ ?
ચચા—એકદમ.
.ખયરસલ્લાહ—બહુત અચ્છા લેડીજ એન્ડ જેન્ટલમેન મેં નિહાયત શુક્ર ગુ.જારતા હું કે આપ લોગ અપના .કીમતી ટાઇમ વેસ્ટ કરકે મેરા સોર્ટ એન્ડ સ્વીટ લેકચર સુનને કે લિયે તૈયાર હંય.
ચચા—તુઝે લેકચરબાજી. કરને કો કિસને કહા ?
.ખયરસલ્લાહ—માઇ લોરડ એન્ડ જુરી મેં .ખયરસલ્લાહ વલ્દે શે.ખસલ્લાહ, સાંકિન કસાઈ મુહલ્લા તુમ સબકો સામને .ખુદાકો .હાજી.રો ના.જીર જાનકર ઇકિ.રાર કરતા હું કે ન મેરા કોઈ ચચા હય, ન ભતીજા હય, ન જોરૂ હય યહે સબ ગડબડ ઘોટાલા ઇસ દંડેબા.જ કે સોંટેકા હય, મેરે બુઢે. ઔર જવાન દોસ્ત યહે પાગલ ઇસ ઔરતકે પીછે પડ. ગયા થા ઇસકો સતાતા થા, મેંને યહે બલા અપને સર મોલ લી ઇસકી ઇસમત બચાઇ ઔર ઇસ આફતમેં ના.હ.ક આપની જાન ફંસાઈ.

ચચા—મગર તુને અપના નામ મુશકીલ આસાન કયોં બતાયા?

.ખયરસલ્લાહ—અગર મેં અપના અસલ નામ બતાતા તો યહે કમબ.ખ્ત સોટેસે મેરા ભેજા હી તોડ દેતા.

ચચા—તૌબાહ! તૌબાહ! કયસે ભલે માનસકો હમને સતાયા ભાઈ મેરા કુ.સુર મુ.આફ઼ કરના.

.ખયરસલ્લાહ—.ખુદા સમઝે.

મુસકીલઆસાંન—મેંનેભી જો કુચ્છ કિયા હય ઉસકી મુ.આફી ચાહતા હું.

.ખયરસલ્લાહ—શયતાનકા .હવાલા.

શીરીં—જનાબ, ફ઼.કત મેરી .ઈ.જ્જત બચાનેમેં આપ પર યહે મુસીબત આઇ ઇસ લિયે મેરાભી .કુસુર મુ.આફ઼ કિજીયે.

:ખયરસલ્લાહ—પહેલે નંબરમેં તુમ્હારા .કુસુર મુ.આફ઼.

ગાના.

હમકો માફ઼ કરો સા.હેબ તુમકા જો કુચ્છ હય કહા,
મુજકો બીલકુલ ધન ચક્કર યેહ ડંડેબાજને કિયા;
બેશક પાગલને હમ સબપર યેહ અંધેર કર દીયા,
ગડ.બડ. ઝાલા સબ ગોંટાલા હુવા ઉજીયાલા;
અંદેશા લો મીટ ગયા, હરએકથા ભુલાબાલા કયા,
બર આયા હય મુદદાઆ કયાહી દોબાલા બારીતા આલા વાહ.

બાબ તીસરા **પરદા પાંચવા.**

જશ્નતાજપોશી.

મુસદ્દસ.

દરબારી—.જહેમુકદ્દરકે નિગહતે મુશ્ક અ.જ સર નૌ ખુતનમેં આઇ,
દિલોંકો ફ઼ર.હત હુઇ મયસરકે રૂ.હ ફિર જાનોં તનમેં આઈ.

૨ ,,—મુબારિક અફસુરદા .ખાતિરોંકો બહાર રફ઼્તા ચમનમેં આઈ,
નવીદ હો ચશ્મ મુન્તજી.રકો કે શમ્.અ ફિર અંજુમનમેં આઇ.

ક.હેરમાન—ગુ.જર ગઈ રાત રંજો .ગમકી જહાંમેં રા.હતકા રો.જ આયા,
જુલુસ કરનેકો ત.ખ્તે દૌલતપે મહેરે .આલમ ફ઼રો.જ આયા.

ગાના.

શોભે નિત મુકટ સીસ બાજે સંસારમેં ડંકકા ગગન ગરજ
ગરજ સરકારકા,
ઢુંડે જગ તુમરી છાંવ ચરન ન લાગે ગાંવ ગાંવ
લોગનમાં સદા નાવ ગુંજે દરબારકા–
જીવો તુમ જુગ જુગ હમ તારે તુમ ચંદ્રમાન
તુમસે જગ ચમકે જોતીશ રૂપ પ્યારે–હાંજીયે.
નસીબે યાર જહાં ઝેરે ઈકતેદાર રહે
હમેશાં ગુલશને ઈકબાલમેં બહાર રહે
છીન છીન બડ઼હે તુમરી શાન આન બાન હો નિસાર
સારે–જગત પ્રાણવારે–મગન મગન–જીયો.

સુહેલ—અમ્મીજાન, તુમ ખુશીકે બદલે રોતી કયું હો ?

તાહેરા—યહે ગમકે આંસુ નહીં હંય ખુશીકે આંસુ હંય જનાબ ચુંકે આપ મુલ્કકે મ્હોસીન હંય ઈસિ લીયે તાજપોશી કી મુબારિક રસ્મ આપહી કે હાથોંસે અદા હોની ચાહિયે.

શહરીયાર—યહે મજમા તમામ મુલ્કકી જબાન બનકર ઈસ બયા નકી તાઈદ કરતા હય.

ક.હેરમાન—મંય ઈસિ તહરીકકો અપના ફ.ખ્ર ઔર ઇ.જ.જત સમઝતા હું.

સુહેલ—ઠહેરીયે, ઠહેરીયે, પહેલે અમ્મીજાનકો પહનાઈએ.

તાહેરા—નહીં બેટા યહે તુમ્હારેહી સરપર અચ્છા મા.અલુમ હોગા.

સુહેલ—નહીં મેં ન માનુંગા, તુમકો તાજ પહનના હી પડેગા.

તાહેરા—બેટા તુમને કભી માંકે સાથ જીદ નહીં કી આજ કયું કરતે હો ?

સુહેલ—અચ્છી આમાં તુમને ભી કભી બેટે કી બાત નહીં ટાલી આજ કયું ટાલતી હો ?

ક.હેરમાન—કિતની ખુ.બસુરત દલીલ (સુહેલકા તાજ લેકર તાહેરાકો પહેનાને ચાહના, તાહેરકા રોકના)

સુહેલ—લો પહેનો.

તાહેરા—બેટા યહે તુમ્હારે હી સર પર અચ્છા મ.અલુમ દેગા, તુમ હી પહેનો તાકે મેં દેખકર ખુશ હું ઔર તુમકો દોઆયેં દું.

સુહેલ—દેખીયે સમજાઈયેના.

ક.હરમાન—બાનું અગર અયસે હ.જાર તાજભી આપકો પહેનાયે જાયેં તો આપને જો જો કીમતી કુ.રબાનીઆં ઈસિ મ.અસુમ કે લિયે દી હંય, ઉસકી અદાઈ નહીં હો સકતી.

તાહેરા—જનાબે .આલી, આપ મેરે પીછલે દુખોં કી તરફ બારબાર ઇશારા કરકે 'અપની મૌજુદાં .ખુખી કો બેમ.જા ન કરે.

ક.હરમાન—મુહતરમ .ખાતુન, બસ! અબ હમારે શહ.જાદેકા દિલ છોટા ન કિજયે.

તાહેરા—અગર આપ લોગોંકી યહી મર.જી હય તો મેંયભી અપની મરજીકો સુહેલકી .ખુશી કે તાબે કરતે હું.

સુહેલ—(તાજ પહેના કર) દિલ બોત .ખુશ હુવા.

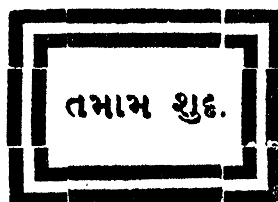
તાહેરા—બસ .ખુશી પુરી હુઈ, લો અબ તુમ પહેનો ઔર ઉસકે સાએમેં .અદલો ઇનસાફસે રઈતકો .ખુશ કરો.

અબીયાત.

સબ—તુરે ઇકિ.બાલ તેરા આજસે ઘરઘર ચમકે,
હ.શર તક તાજે .હુકુમત તેરે સરપર ચમકે,
યા ઈલાહી તેરા ઇ.કબાલ તાબંદા રહે,
મુલ્કકી કિ.સ્મતકા માલીક હશર તક જીં.દા રહે.

આમીન ! આમીન ! ! આમીન ! ! !

નાચ હોકર તમાસા .ખતમ હોતા હૈં.

૭૮૬

શાએર

તુમ લાખ કહે જાવગે દેખા હય જમાના'
આંખેં તો યહી કહેતી હંય હાં કુછ નહીં દેખા.

શાયકીનો ! ઇસ્સે જ્યાદા ઔર ક્યા ચહિયે ?

જીલ્દમેં દર્જ કિયે હુવે ડ્રામે નિહાયત આબેતાબસે છપકર મૌજુદ હંય.

સયદે હવસ	૦—૬—૦
જહરી સાંપ	૦—૬—૦
અસીરે હિર્સ	૦—૬—૦
ખુબસૂરત બલા	૦—૬—૦
ખ્વાબે હસ્તી	૦—૬—૦
ખુને નાહક	૦—૬—૦
કત્લે નજીર	૦—૬—૦
સુફ્એદ ખુન	૦—૬—૦
અમૃત	૦—૬—૦
બજમે ફાની	૦—૬—૦
દાગે હસરત	૦—૬—૦
અલીબાબા	૦—૬—૦
અલાઉદ્દીન	૦—૬—૦
મીઠા જહર	૦—૬—૦
સુનેહરી ખન્જર	૦—૮—૦
કાલી નાગન	૦—૮—૦
ઇન્તેકામ	૦—૬—૦
ભુલભુલૈયાં	૦—૬—૦
હામાન	૦—૬—૦
દિલારામ	૦—૬—૦
હુતુહુસ્શામ	૦—૮—૦
ખુશરૂ હસીના (નાટકના જેરત બચ્ય)	૦—૮—૦
ચતરા બકાવલી (જેર તબ્અ)	૦—૮—૦
" કસૌટી " ઉર્ફે " હૌરંગી દુન્યા "	૦—૬—૦

અગર આપ સાહબકો ઉર્દુ કિતાબ દેખનેકા શોક હોગા તો વોહભી હમારે યહાંસે મીલ સકેગી.

મીલનેકા પતા
મહાદેવ રામચંદ્ર જાગુષ્ટે બુકસેલર્સ
તીનદરવાજા—**અમદાવાદ.**

મીલનેકા પતા
એમ. એસ. મુન્શી
ઓપોઝીટ ટુ ડીપો—**નવસારી.**

ઈસલામી દુનિયાકી .ખિદમતમેં ક.ાબીલે ક.દર તો.હફા.

દિલોંમેં સુનસુનાહટ પયદા કરનેવાલા, દિલોં મિગ.કો શોઅ.લએ આતશીકી તરહ. ભડ.કાનેવાલા ઉમ્મીદોંકો રાહપર લગાને-વાલા, તમામ રગો જીસ્મમેં બિજલીકી તર.હ સરાઅત કરનેવાલા નિહાયત પુરઅસર મશાહિદા.

ઈમામ મહેદીકે અનસાર ઔર, ઉન્કે ફ઼રાય.જ.

ઉ.ર્ફે

શયખ઼ સનસી હિ઼સ્સા દુસરા.

આખીરૂ.જ.જમાન .હ.જરત ઈમામ મહેદી (અલય), કે .જુહુરકી નિસબત ફ઼ારસીયોં, હિન્દુઓં, યહુદીઓં ઔર ઈંગ્રે.જોંકી મુસ્તનદ કિતાબોંસે સુબુત.

ક.યામત ક.રીબકે આસાર.

બાદશાહે ઈંગ્લીસ્તાનકે મુસલમાન હોનેકી ઇન્હી કિતાબોંસે પેશીનગોઇએં.

બાદશાહે ઈંગ્લીસ્તાન બઆતિને મુસલમાન હોનેકા સુબુત શાહ કાબુલકે .ખુરૂજ ઉ.રૂજકા સુબુત અ.હાદીસે નબવી (સલ.) સે. શહેનશાહે જાર્જ પન્જમકે ઈસલામી અવસાફ ઈંગ્રે.જી પર્લામેન્ટકો દઅ.વતે ઈસલામ.

શયખ. સનુસીકી બતાઇ હુઈ આયતેં જીસ્મેં સાયન્સકી હોનેવાલી અ.જીબોગ.રીબ ઈ.ન્જાદોંકા જી.ક્ર. જીસમેં બ્રીટીશ તાજકી વફાદારી પયદા કરનેવાલી મોઅસ્સર હિદયતેં. યહે કિતાબ હરએક શ.ખ્સકો .ખાસ દેખની .જુરૂરી હય.

નિહાયત. ઉમ્મા વિલાયતી ગ્લે.જ કા.ગજ.પર કરી.બ અ.સ્સી વરક.કી કિતાબ. **કિ.મત સીર્ફ઼ ૦-૬-૦** પોષ્ટ ખ.ર્ચ .જીમ્મે .ખરીદાર.

પહેલી જીલ્દકે સિર્ફ઼ ૦-૪-૦ દોનોં સાથ મંગવાને વાલેસે પોસ્ટ મઆ.ફ. અગર ઉર્દુ કિતાબ દેખના મન.જુર હો વોહભી હમારે યહાંસે છે આનેમેં મીલેગી. આફ્રીક.ાસે મંગવાને વાલેકો પોસ્ટલ ઓરડર સાત આનેકા કરના જુરૂરી હય.

મીલનેકા પતા,
નુરમહમદ તાજીરે કુતુબ,
ખેતવાડી મસ્જીદ ગલી.
મુંબઇ.

મીલનેકા પતા.
મહાદેવ રામચંદ્ર જાગુષ્ટે બુકસેલર.
ત્રણ દરવાજા—**અમદાવાદ.**

મુન્શી મુસ્તફા સૈયદઅલી.
ડીપો સામને **નવસારી.**